

La comemorarea lui Eminescu

**Și deșteptii și netoții la mormântu-ți se-adună
Ca să-i vadă națiunea cum te-ngroapă-a doua oară,
Face unul gura pungă, altul molfăie cu ură
Lăudându-ți nemurirea, când în gându-i te înjură...**

**Lacrimă-i doar buche cărții, ei te-au dat de mult uitării,
N-au nevoie de luceferi răstigniți pe crucea zării,
Plictisiți strivesc în creier umbra marilor idei,
Amintindu-și despre tine când se laudă pe ei.**

**S-a uscat demult și teiul, tace buciul pe deal,
Lacul codrilor albastru e sec și ireal.
Ne-am vândut zădărnice, fuge zarea-n altă zare,
A murit bătrânul Mircea și e mort Ștefan cel Mare.**

**De la Nistru pân' la Tisa suntem noi, cei fără țară,
Peste care cade cerul ca o piatră funerară...
Dar, când aripile nopții, obosite zboară-n tină,
Tu răsei din veșnicie și ne lacrimizi lumină.**

DESPRE ACUM

Mă fascinează oamenii care, deși la modul general, cu excepția privirii, au aceeași fizionomie ca noi, se deosebesc radical prin felul de a vorbi, de a gândi, prin felul cum dau importanță tuturor lucrurilor, prin viziunea originală și chiar neconformă cu realitatea pe care o au asupra lumii, a vieții. Pe acești oameni îi numim simplu: **nebuni!**

Sunt considerați bizari, nonconformiști, catalogați drept persoane cu grave probleme mentale, psihice. De regulă nu sunt ascultați, iar atunci când se întâmplă să vorbească, spusele lor sunt etichetate drept ineptii, fantasmagorii, cuvinte fără noimă, departe de orice logică și realitate. Prezența lor deranjează, sunt un fel de paria, noi și întreaga societate punându-i cât mai „deoparte”, făcând eforturi spre a-i evita.

În momentele noastre – rare – de generozitate umană reușim, câteodată, pentru câteva momente, să-i compătimim. Chiar și atunci când, fără să facă nimic rău, îi închidem după gratii, ucigându-le libertatea și lumea, noi, oamenii lucizi, perfecți și frumoși, reușim această „performanță”, de a-i compătimi...

Superb! Extraordinar! Magnific! Indiferent dacă ne-au fost cândva colegi, prieteni sau rude, acceptăm cu ușurință și seninătate (sau chiar dorim) să fie internați în ospicii și să primească „tratamente” care îi transformă în „legume” umane, fără nici un fel de personalitate; munți de apatie, fără vlagă, fără idei, fără cuvinte.

Pe mine majoritatea acestor oameni, m-au interesat dintotdeauna. Ce anume m-a atras la ei? Poate felul sau mai bine zis „altfelul” în care ei văd viața, lumea de aici sau de dincolo. Convingerea, fermitatea, siguranța și chiar seriozitatea cu care-și argumentează, în cele mai mici detalii, spusele și, nu în ultimul rând, ideile. Știu, o să-mi spuneți că ceea ce debitează fără nici un pic de noimă, sunt bazonii lipsite de sens, adevăr, logică, și că asta dă în vileag doar boala lor. De unde știți? A verificat cineva? Dacă analize complicate arată creierul lor cu diferențe față de al nostru, de ce numiți asta boală? Și de unde știți care din cele două aspecte e cel normal? A verificat cineva dacă lumea de care ne vorbesc ei există sau nu cu adevărat? Și dacă sunt „defecți”, cum rămâne cu nebunii ce rezolvă mental, în câteva secunde, exerciții matematice foarte complicate, pentru care noi apelăm la calculator? Cum rămâne cu Eminescu și cu atâția alți „nebuni” de geniu? La înălțile curți domnești de odinioară exista câte un nebun, bufon sau măscărici, singurul care avea voie să spună adevărul în fața capetelor încoronate. De ce noi îi azvârlim după gratii, iar marii conducători ai vremilor trecute, și-i apropia? De ce? Știați că fiecare localitate, oricât de mică, își are nebunul ei? De ce? De ce nu există într-o localitate mai mulți nebuni, de exemplu 50, iar în 50 de localități să nu existe nici un nebun? Știați că așa zișii nebuni își păstrează în timp aceeași fizionomie, neîmbătrânind sau îmbătrânind foarte greu? Știați că nebunii nu se îmbolnăvesc de cancer?

– Domnule, dumneata ai fost vreodată nebun?

– Da domnule!

– Și cum e?

– Nu e bine!

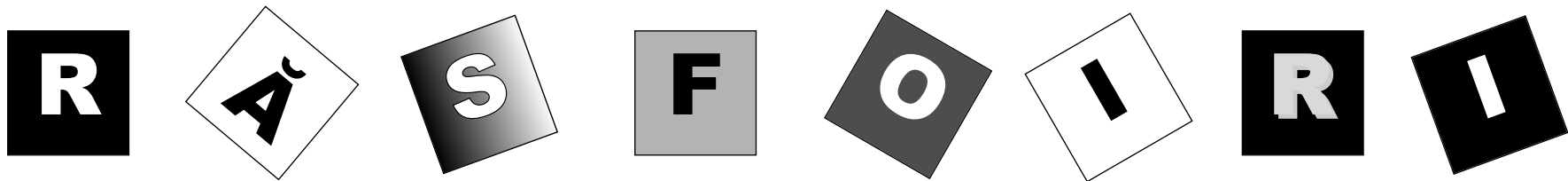
– De ce?

– Pentru că îți bagă în organism injecții care te fac să te miști greu... Te simți rău și neputincios... Ești închis, adică încuiat, nu ai voi să ieși să vezi lumina, soarele, copacii, să simți aerul... Ești complexat și nu ai pe nimeni în jur cu care să poți vorbi... nimeni nu te înțelege... În plus, ca să fii nebun, trebuie să ai o problemă..., să nu vezi „realitatea” așa cum trebuie, adică cum o văd ei... Ei credeau că aiurea, dar eu n-am avut niciodată halucinații..., pur și simplu mă simteam urmărit continuu, simțeam că viața mea e falsă, ca în filmul ăla cu Jimm Carrei, *Truman Show!*

– Cum adică vedeai altfel realitatea?

– Tot ce vedeam în jur mi se părea fals, impus, controlat... e multă răutate în regulile care li se impun oamenilor... și culmea toți cred că așa e normal supunându-se orbește. Răutatea celor nedrepti mă înnebunea! Cerul mi se părea un decor, păsările dimineța niște magnetofone cu sunete truate... și de la un medic la altul am ajuns într-un spital... m-au cărat pe sus până înduntru, era o ușă de lemn, eu nu vroiam să intru și atunci am simțit marea nedreptate a forței... nu știam unde mă aflu atunci, în ziua aceea în care m-au internat..., m-au legat de pat..., eu credeam că ei m-au răpit..., și chiar așa era... mi-au injectat „calmante”, apoi a venit amețeala, totul era în ceață..., m-am trezit după patru zile, atât i-a costat supunerea mea..., credeam că sunt într-un spital obișnuit unde ți se dorește binele..., îmi dădeau pastile, injecții, îmi era rău de la ele..., toți erau mai în vârstă, eu aveam doar 15 ani. Atât a durat viața mea de dinainte..., am împlinit acolo șaisprezece ani și am cunoscut mulți oameni și multe caractere. Noi, „nebunii” suntem diferiți..., cel mai aiurea era faptul că ușa rămânea tot timpul încuiată și culmea, era de lemn..., nu puteam ieși, eram prizonieri acolo..., vroiam afară, vroiam acasă, îmi era dor de urmele mele și uneori plângeam pentru asta..., nu știu dacă eram

(Urmare în pag. 2)

Consecventă, cu sine și (mai ales) cu cititorii săi, revista Vatra Veche își continuă aparițiile „de metronom”, cu același aplomb și respect față de autentic și valoare, pe care le-a promovat de la primul său număr.

În **numărul 5**, redactorul șef al deja prestigioasei publicații culturale, **Nicolae Băciut**, scrie: „A trecut un an, de la apariția revistei **Vatra veche**, reușind în acest interval nu doar să „recuperăm” anul 2009, tipărint 12 numere, chiar dacă primul număr a apărut în martie, dar și să creștem treptat numărul de pagini, de la 20, cât avea, simbolic, raportat la Vatra lui Romulus Guga, la 88 de pagini, cifră la care am decis să ne oprim, din rațiuni... financiare (publicația se realizează nu doar din surse private, ci din surse personale), ceea ce poate însemna, dintr-un punct de vedere, un confort al independenței, asumându-ne sacrificiul (revista apare și tipărită) ca pe o „necesitate înțeleasă”.

Intervievat de **Valentin Marica**, distinsul istoric literar **Ion Buzuși** deschide, pentru cititor, o perspectivă a Blajului, al cărui caldarâm a fost sfințit de pașii lui Eminescu: „Blajul nu este numai catedrala fastuoasă a canonicilor, nu este nici șirul de case ale acestor canonici – profesori, ci sunt copiii de la țară, cari vin acolo la școli; aspri, încă cruzi, porniți dintr-o viață țărănească profundă, tradițional – virtuoașă, cu merindea adusă de acasă”.

Tot Valentin Marica îl evocă pe **Emil Cioran**, la 15 ani după plecarea acestuia (20 iunie 1995) pe niște culmi ce nu pot fi doar ale disperării: „Epistolarul fixează imaginile locurilor dintâi din viața filozofului prin pregnanța cuvintelor **precis** și clar și a unor forme derivate din familia lingvistică a acestora: «Ce este extraordinar e că am o amintire **precisă** (subl. n.) despre vechea noastră casă. Ca și cum aș fi părăsit-o ieri...» (Paris, 9 septembrie 1973)”.

Din „dulcea harababură” a Occidentului, **Cleopatra Lorințiu** ne privește, cu tristețe, în oglindă: „Caricaturalul domină, nu a mai rămas aproape nimic din vechea simpatie, veștile care ajung sunt numai despre corupție, incultură, nepotism, gențile Louis Vuiton ale ministreselor și abuzurile șefilor politici.

Noi am ratat încă o dată și într-un mod profund, dureros, stima europenilor; șansa de a ne așeza în sfârșit, într-o ordine a lucrurilor. De astă dată nu avem scuză: nu e nici război, țara nu e în pericol, în pericol e onoarea noastră națională. Privit de aici, prezentul nostru e o cauză pierdută”.

Dragoș Vișan (Interviurile lui **Marin Mincu** - Dialog peste timp, testament literar II), reiterează destinul unui scriitor, într-un context nu foarte îndepărtat, nici ca timp, nici ca spațiu al... mentalităților:

„Mai multe interviuri sunt acordate în anii 1996-1997 de către Marin Mincu: anume cele semnate de **Ioan Buduca**, **Ioan Vieru**, **Petru Ionescu**, **Vasile Petre Fat**, **Ro-**

bert Șerban, **Nicolae Rotund** și **Gheorghe Crăciun**. Motivul principal care îi face pe aceștia să dialogheze cu scriitorul având pe atunci recunoaștere mai mult italiană decât în breasla românească a scriitorilor este acordarea premiului Herder în mai 1996, care-i nedumerise pe mulți și încinsese atât de mult spiritele, încât conducători de atunci ai Uniunii. Scriitorilor, precum **Mircea Dinescu** și **Laurențiu Ulici**, trecuseră la «loviturile sub centură», inventând prin ziarul de scandal «(Academia) Cațavencu» sau dând la «Luceafărul» informații calomnioase. (...) Încercarea de a-l sili pe Marin Mincu să se despărteze de nucleul conspirativ și apoi combativ al U.S.R. – condus cu grație de **N. Manolescu**, încă înainte de 1989 – a reprezentat trecerea sa pe-o listă neagră. Și în momentul actual se afirmă: nu te certa cu Nicolae Manolescu, pentru că... vezi cazul Marin Mincu.

Ne întrebăm de ce **N. Manolescu** n-a mai dovedit că este mare cronicar literar și după 1990, dacă oricum intenționează să-l întreacă din 2008 ca istoric literar chiar pe **G. Călinescu**. Marin Mincu arată și în volumul său **Fărăme critice** (2005) că nu mai era în stare, că nu fusese scriitor decât în critica de întâmpinare, nicidecum pe planul teoriei poeziei sau al investigării întregii noastre literatură din punct de vedere diacronic (și în comparație cu salturile valorice din operele altor poeți, dramaturgi, esești, romancieri din străinătate)”.

Interesant subiect de pus pe gânduri! **Numărul 6** al revistei este oarecum unul special, aducând în discuție, cu exemplificările de rigoare, soarta literaturii pentru copii, căreia i-au murit „ciresarii”. Dezbateră înlocuiește inteligent obsedanta întrebare: „Unde ne sunt cititorii?”, cu una de bun simț: „Cine, unde și cum îi formează pe aceștia?”

În „Postbelic – postdecembrist”, **Dumitru Hrubă** deschide o cutie a Pandorei, asumându-și riscul sincerității, atât de periculos pe plaiurile resemnărilor mioritice: „Marii «demolatori-reconsideratori» grohăie de plăcere când proslăvesc nulițiile punând la index tot ce depășește puterea lor de percepție și înțelegere. Eminescu a devenit un romantic demodat, Sadoveanu un depășit, Creangă un povestitor mediocru, chiar obscen, Caragiale un superficial, Slavici un plicticos, Rebreanu un romancier de provincie ș.a.m.d. și etc. Pe când literatura actuală, noile generații de scriitori, ehe!, dacă nu toți, majoritatea sunt foarte buni și tocmai potriviți pentru a li se înmâna premiul Nobel. S-au făcut chiar propuneri, dar suedezii și norvegienii, necunosători de limba română, au văduvit literatura universală de cel puțin o capodoperă româno-postdecembristă. Așa comercială și, nu rareori plină de obscenități cum ar fi ea!”

Tot sinceră, până la disperare – ce leac minunat ar fi sinceritatea, domnilor și doamnelor și stimați tovarăși, pentru poporul român! –, este și **Irina Szasz**, în interviul pe care i-l acordă lui **Menuț Maximilian**. Iată, spre exemplu, cum sună răspunsul la întrebarea: **Unde ne aflăm noi, ca popor, în ceea ce privește credința și cultura?**

„Avem mai multe librării decât sta-dioane! Nu e puțin... Ca protestantă, trăiesc

într-o țară majoritar ortodoxă. Dacă ortodoxia este atât de importantă, de ce nu vă apropiati de ea? Resurse uriașe sunt în adâncul ei. Ortodoxia presupune un stil de viață. Nu îl văd! Tonul aparține majorității. Nu îl aud. Nu văd și nu aud rolul major în viața celor care se hrănesc doar de sărbători din ea. Nu văd atitudinea publică a bisericii în situații importante din viața noastră. Tace. Poate pentru că a devenit o industrie? Un cash-flow? Are mentalitate de supermarket? Aroganța unui uriaș business”...

(Urmare din pag. 1)

Despre acum

sau nu nebun..., dar ei așa m-au diagnosticat și m-au închis acolo multe zile..., nimeni nu știe asta e un secret... și am înțeles că trebuie să fiu ca ei sau să mint, adică să nu mai spun ce gândesc, să țin numai pentru mine și într-adevăr nu știu dacă merită...

– Și acum cum e?

– E bine, m-am obișnuit așa..., totul este până la urmă obișnuință, viața e cea mai încăpățânată obișnuință, nu noi facem regulile...

Dar să vezi ce mi s-a întâmplat într-o zi... Cineva m-a întrebat: „Ce crezi că ar trebui să li se întâmple oamenilor ca să le fie bine?” Am zâmbit. Știam că nu se referă la lumea noastră, ci la celălalt rău, așa că i-am spus: „Dacă te referi la tine și la toți oamenii ca tine, e dureros de simplu. Trebuie să vă luați înapoi toate bogățiile pământului pe care Dumnezeu vi le-a dat! Nestematele și toate pietrele, apele - mai ales cele tămăduitoare și copacii... Chiar dacă mai sunt puțini, vor veni curând cei nenăscuți. Dacă veți face asta, cei care acum vă urgesc, vă disprețuiesc și chiar vă urăsc, vor deveni inutili, vor pleca sau vor dispărea! Iar voi veți câștiga peste tot prezența lui Dumnezeu!”

Cel care m-a întrebat purta sandale, o cămașă albă fără nici un nasture deschis și în mâinile goale îi lipsea ceva. Părea că se gândește, părea că rumeșă și înțelege ce i-am zis. După un timp, m-a privit în ochi și, parcă speriat, mi-a spus: „Ești nebun!” A plecat foarte grăbit într-ale lui.

– Și totuși care e după tine starea de normalitate?

– Un prieten de-al meu, de-acolo de la spitalul ăla cu ușă de lem, spunea: „lucrurile normale mă sperie” și avea dreptate... Nebunia e undeva în afară, peste tot...

Asta a mai spus și a plecat. Abia acum mi-am dat seama că avea o cămașă albă deschisă la primii trei nasturi, iar în mâinile goale nu părea de loc că i-ar lipsi ceva! Mă tot gândesc de atunci și nu știu dacă cel cu care am stat de vorbă e un nebun sau un om ca mine!

E vară! Ploi purificatoare, cireșe, soare, zâmbete improvizate, flori de tot felul, mult verde... Și totuși prea multă tăcere! Simt peste tot tristețe și fără rost! Parcă toate anotimpurile se zbat în unul singur, în vara asta! Privesc lumina zilelor, frumusețea florilor, a frunzelor, dar văd deja, ca un peisaj postum, copaci goi, foșnet de frunze uscate, nelăntire... Până acum acest regret și gol din mine, îl simțeam când vara dădea semne vizibile că ne părăsește sau când mă gândeam la Ion, la tăcerea sa, la suflul său din ce în ce mai singur și trist!

Ce mai faci tu Ioane? Pe unde mai ești?

Tare aș vrea să te văd! Să te văd în cămașă ta și să-ți văd mâinile!

Emil Proșcan

Scrisul
este o
aventură
pe cont
propriu

Prof. dr. Nicolae Băciuț s-a născut la 10 decembrie 1956, în Chintelnic, județul Bistrița Năsăud. Este absolvent al Facultății de Filologie, secția română-engleză, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” - Cluj-Napoca (1982).

Poet, publicist, eseist, editor etc, a deținut de-a lungul timpului numeroase funcții în diferite foruri culturale, fiind, printre altele: redactor-șef la revista „Teatru-n teatru”, Târgu-Mureș și cadru didactic asociat la Universitatea de Artă Teatrală din Târgu-Mureș (1998); Director al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș (2001); bursier al „Magazine Publishers of America” (iulie-septembrie 1990).

Fondator al Cenaclului „Virtus Romana Rediviva”, Bistrița, 1975, a inițiat în 1979, în revista Echinox, ancheta „Dreptul la timp”, despre generația '80, continuată în revista Vatra în 1984, până la suspendarea ei de către cenzură, în 1985. A publicat câteva zeci de volume, de la poezie, la interviuri și publicistică.

Este redactor șef al revistei Vatra Veche, editată de Asociația Culturală „Nicolae Băciuț”.

Credeți cumva că, după Călinescu, mai e ceva care să fi realizat/ în stare să realizeze o Biblie a scrisului românesc?!

– Cine sunteți, așadar, domnule Nicolae Băciuț: Omul împătimit de truda culturii? Filologul, redactorul, directorul și întemeietorul de reviste sau cenacluri, mentorul spiritual, universitarul, mireanul cu privirile îndreptate spre cer, călătorul neliniștit („Până unde, până când, rămân singur, singurând?”), îndrăgostitul până la lacrimă („rostește-mă fără cuvinte, / să-i fiu iernii tale colind”), copilul ce se regăsește „în închisoarea lui de jucărie” – la care l-au pedepsit vărstele, cel ce știe că „Dumnezeu nu se împarte la doi” sau, cum spunea Sartre, că: „Infernul sunt ceilalți”. Acestea sunt ipostazele lui UNU sau măști ce se trădează succesiv, căutându-și chipul profund? Iar acest chip să fie cel al Poeziei?...

– Cu vreo trei decenii în urmă, atunci când căutam... urma pe care să merg în teritoriile ademenitoare și fascinante ale literaturii, **Romulus Guga**, nedreptățitul scriitor din Târgu-Mureșul de altădată, pe atunci redactor-șef al revistei Vatra (seria 1971), îmi spunea că nu poți, ca scriitor, să treci pe stradă cu nepăsare pe lângă un năpăstuit al sortii, iar apoi, să te așezi la birou și să faci apologia valorilor morale. Am apucat, apoi, la timp, să-l urmez pe G. Marques: „Am învățat că un om are dreptul să se uite în jos la altul, doar atunci când ar trebui să-l ajute să se ridice!”

Nu poți fi decât unul singur. Detest măștile. Nu accept fariseismul. Mai ieri, i-am spus, după un cor de laude, unui autor de poezie la prima carte, care e și prefect în funcție și... „șeful” meu, că a greșit lăsându-și cartea pe mâinile unor amatori într-ale editatului, care i-au mutilat volumul din nepricepere, ignoranță! Cum să-i reduci unei cărți paginile 1 și 2, cum să îngheși poemele pe 2 coloane numai să-ți încapă pe o pagină, cum să pui o pagină de-a latul când versurile sunt prea lungi, cum să pui aprecierile lui Florin Piersic pe ultima pagină, îngrămădit, deasupra Cuprinsului?

Cum puteam să mint un tânăr poet numai fiindcă are o funcție administrativă importantă. Mi-am asumat acest risc, pentru că nimic nu e mai presus de adevăr, de sinceritate. Nimic nu e mai presus de UNU!

Orice aș face rămân același. Recurg la tot armamentul din dotare, dar nu trag cu cartușe oarbe. Nu mimez adevărul, nu mă mint pe mine. Și nici pe cei din jur. Nu sunt un om desăvârșit, am păcate și greșeli, dar nu m-am trufit, n-am umilit, n-am disprețuit. Sunt un om religios. Îmi iubesc și dușmanii, oricât de mulți ar fi, oricât de lipsiți de caracter și de virtuți sunt. Oricât de ignoranți, stupizi sunt când aclamă cu emfază pe cei din gașcă numindu-i „antevorbitori anteriori”. Îi privesc cu înțelegere, cu milă creștinească. Atâta știu, atâta pot, atâta fac. Pe cine mai pot,

unde se mai poate, mai aduc pe calea cea bună.

Nu mi-am trădat prietenii, ba chiar am dus povara dușmanilor lor, care au găsit de cuviință să îndrepte împotriva mea și adversitățile care au avut ca țintă prietenii mei.

Încerc să mă port cu cuviință și în „lumea mare” și în „lumea mică”, să ajut, să mă las ajutat...

Domnule Mănăilescu, salvarea mea vine din faptul că tot ceea ce fac fac cu plăcere, cu entuziasm, cu responsabilitate, că încerc să întorc răul din drum. Chiar dacă, nu de puține ori, cei în care am dat cu pâine s-au conformat, proverbial, dând în mine cu pietre. Încerc, prin ceea ce fac, să dau de chipul profund. Ce superb spunea Vasile Voiculescu: „Sapă numai, sapă, sapă, / Până dai de stele-n apă”.

– Care sunt izvoarele din adâncuri ale poeziei dumneavoastră și când v-ați molipsit de răcoarea lor?

– Nu știu de unde mi se trag izvoarele poeziei. Dincolo de anecdotică începutului, marcată de faptul că am scris poezie fiindcă fratele meu mai mare, deja în liceu, scria poezie, iar eu am vrut să fiu la înălțimea lui, pentru că l-am avut mereu ca reper, cred că poezia mea s-a născut din lacrimă. Moartea mamei mele, după ce de-abia împlinisem 14 ani, m-a înecat în lacrimi. Din acea lacrimă fără de sfârșit s-a adăpat toată poezia mea.

– Ați debutat, în poezie, sub auspicii mai mult decât favorabile: „Provenit din grupul de la Echinox, Nicolae Băciuț este un poet interesant, îndeosebi prin finețea scriiturii, elegantă, concisă și cultivată. Se poate cita aproape orice. (...) Remarcabilă este ingeniozitatea metaforică. (...) Acuratețea stilistică e neîndoieală, Nicolae Băciuț fiind în definitiv un calofil, cu emoții discrete, o natură așazicănd delicată”. (N. Manolescu, *România literară*, 1986); „Calitățile poetice ale lui N. Băciuț sunt în afară de orice îndoială” (C. Pricop, *Convorbiri literare*, 1986); „Poet instruit și inteligent, sigur pe mijloacele sale, Nicolae Băciuț se afirmă de la început și din interior ca o voce originală în lirica tânără”. (Cornel Moraru, *Vatra*, 1987); „Nicolae Băciuț este unul din acei poeți rari care încă din tinerețe iubește și exprimă esențe, contemplă stări limită și o face cu calm și sinceritate emoționantă”. (Constanța Buzea, *Amfiteatru*, 1987); „Nicolae Băciuț se relevă a fi un împătimit al poeziei, înțeleasă nu numai ca modalitate de exprimare a ființei, ci și ca substanță a acestei ființe și, desigur, a exprimării poetice. Poemele sale sunt structurate de un patetism sobru, adesea ținut în frâu, spre a nu sentimentaliza, de ironie sau autoironie”. (Gabriel Rusu, *Tomis*, 1996).

Nu credeți că ați fost un risipitor prea generos de talent, prin implicarea într-o mul-

titudine de proiecte culturale (în folosul altora, de multe ori)?

– Dumnezeu știe ce-am risipit și ce am adunat cu folos. Sigur, sunt atâtea pagini de critică măgulitoare, care au însemnat foarte mult cândva, mi-au dat motive și energie să merg mai departe.

Nu știu dacă aș fi scris mai multă poezie dacă îmi drămuiau mai mult și mai exigent timpul. Am evitat să intru în automatisme, în manierisme, mi-am diversificat continuu existența. În 15 ani de televiziune, la știri, am trăit cotidianul la cea mai mare incandescentă a sa și nu am simțit că-mi pierd timpul, dimpotrivă, m-am simțit foarte aproape de drame și bucurii, de împliniri și ratări, am cunoscut oameni, destine, a fost o experiență captivantă, cu un ritm trepidant, imprevizibil.

Cred că scriitorul are nevoie de viață, ca scrisul său să nu devină searbăd, arid. Unii își scriu cărțile din cărți. Eu am optat să mi le scriu din viață. Chiar dacă mi-am făcut din lectură un regim draconic, adesea – în perioada când eram redactor la Vatra, înainte de decembrie 1989, citeam o carte pe zi!

Nici nu există poeți în stare pură. Și ei sunt niște oameni cu o viață mai mult sau mai puțin agitată, cu probleme mari sau mici, cu uzura atâtor circumstanțe existențiale imposibil de evitat.

Am scris în orice condiții, pe orice suport. Mi-ar trebui luni multe să-mi recuperez manuscrise îngrămădite în dosare puse deoparte pentru vremi mai bune.

De regulă, scriu din „prima”, într-o stare de vibrație a ființei. Ce nu iese astfel, atunci, în acele momente miraculoase, ajunge în dosare din care sper să ajung cândva să mai extrag câte ceva.

– Sunteți considerat ca făcând parte din grupul de la Echinox. Credeți în astfel de „categorii” temporale și „spațiale”, sau destinul scriitorului, chiar aderând la – să-i spunem – un structuralism formal, rămâne unic? Indiferent de răspuns, vreau să mărturisesc că vă invidiez pentru... Transilvania, în care „cetățile” culturale nu s-au prăbușit sub asaltul „manelelor”, sau nu au fost „retrocedate”, ca drepturi de proprietate, așa cum s-a întâmplat acolo „de unde răsare soarele” și, în general, în Muntenia.

– Echinoxul a însemnat foarte mult pentru mine. Întâlnirea cu această publicație studentască de cultură a venit mai repede decât putea spera orice student filolog clujean, în primele luni de facultate (eu debutasem deja din timpul liceului), ceea ce mi-a permis să mă implic la realizarea aceluia număr aniversar (la 20 ani de la apariție) și să intru în vârtejul unei stări din care încă n-am ieșit. Am reușit să-l mai prind pe Emil Hurezeanu în redacție, era

(Continuare în pag. 4)

secretar de redacție, și să-i succed la această „funcție”, cea mai de sus pentru studenți, conducerea revistei fiind asigurată de „triumviratul” **Ion Pop, Marian Papahagi, Ion Vartic**. Grupul Echinox nu a impus o anume linie estetică, nu a primit „indicații prețioase”, cei mai mulți echinoxști fiind personalități bine conturate, cu identitate culturală validată/validabilă. Echinoxul l-am perceput ca pe o stare de spirit, ca un exercițiu de solidaritate culturală, a fost o punte care te ajuta să treci în lumea celor care... cuvântă cu respect pentru cuvânt. Echinoxul n-a fost școală în sens simplist, n-a produs autori pe bandă ci, dimpotrivă, a încurajat aspirațiile bine individualizate. Perioada implicării mele redacționale la Echinox coincide cu perioada clocotitoare a optzecismului, gata să dea oricând în foc. Eu însumi, îndrăgostitul de Nichita Stănescu, cu care am și realizat un interviu pentru Echinox în toamna lui 1979, am inițiat ancheta „Dreptul la timp”, în care am încercat să antrenez câteva din vocile care se făceau auzite în poezia tânără care se manifesta în mediile studențești din București, Cluj-Napoca, Iași. O anchetă care nu și-a propus să înregimenteze autori, să-i învețe mersul în pluton, companie, regiment... Nu vroia să adune o armată care să cânte în cor, pe diverse voci, același cântec. Pentru că eu n-am crezut niciodată în mersul în turmă literară, nici măcar la crâșmă.

Scrisul este o aventură pe cont propriu, chiar dacă există coincidențe de traseu pentru mai mulți temerari.

Îi datorez Echinoxului totul, pentru că mi-a arătat drumul pe care să merg, scutindu-mă de rătăcirii, compromisuri, derapaje. De altfel, la terminarea facultății, am și intrat „în probe” la revista **Vatra** din Târgu-Mureș, grație lui **Romulus Guga**, redactorul-șef al revistei, care m-a și angajat, după un an de purgatoriu în învățământul gimnazial, într-o școală în care (atenție, eram înainte de 1989), până la mine limba și literatura română se preda în... maghiară, cei mai mulți copii, inclusiv cei din clasele IX - X, deci după ani buni de școală, se exprimau poticnit în română, cei mai mulți neputând să lege în frază propoziții simple!

Poate de aceea unii dintre noi ne-am călit și ne iubim patria de pământ și cea de cuvinte altfel decât cei balcanizați în fel și chip, pentru care valorile naționale, în întreg orizontul lor, sunt produse de tarabă, se pot vinde la mica înțelegere. Știți bine unde s-au împământănit cuvinte precum peșcheș, ciubuc, bacșiș etc.

Revenind, grupările, promoțiile, generațiile, care se succedau la noi pe bandă rulantă (generația 60, 70, 80...) sunt forme fără fond, instrumente de lucru pentru critica literară. Ce i-ar uni sub semnul generației, din perspectiva creației, pe Lucian Vasiliu, Bogdan Ghiu, Patrel Berceanu, Ion Monoran, Dumitru Chioaru - ca să iau la întâmplare nume din diverse colțuri de țară, aparținând „generației 80”? Apartenența la o grupare literară are și învăț și deznăd. Nimeni nu vrea să fie perceput ca produs de serie, oricât de mare ar fi coeziunea unui grup.

Deși am operat cu astfel de concepte, din rațiuni de „administrație literară”, n-am crezut niciodată în ele altfel. La masa de lucru ești ... singur, singur, singur...

– *Nu e cazul să stărnim un război cu „capitaliștii”, de aceea să rămânem la „Provincia Culturală” (Ce titlu de revistă ar fi asta și ce descântec pentru deochiul orgoliilor!). Care reviste din țară vi se par importante, în acest moment? Și care dintre ele (exceptând, evident, „Vatra veche”), vă este cea mai apropiată de suflet?*

– Revistele s-au provincializat în sensul cel mai rău al cuvântului. Și Bucureștiul dă tonul revistelor de provincie, ele nemaînsemnând nici publicații naționale, nici de Capitală. Sunt naționale publicații care apar la București doar în sensul difuzării presei, dacă au șansa să fie incluse în catalogul presei și co-

mandate de difuzori sau achiziționate de abonați... În cele mai multe reviste se grupează „noi și ai noștri”, ele sunt cetăți confiscate de grupuri ale căror interese sunt mai puțin preocupate de literatură și mai mult de culisele acesteia. Revistele de altădată și-au cam pierdut tirajul, devenind „locale”, cel puțin în format tipărit, șansa de a fi văzute în lume reprezentând-o formatele electronice ale acestora, care le fac pe toate accesibile, „vizibile”.

Cât de vizitate (nu de citite!) ne-o arată „contorul” fiecărui site de revistă. Nu știm însă nici dacă sunt citite, ce e citit din ele, cine le citește. Ori se urmăresc doar sumarele, să se vadă cine, ce mai scrie! Toate revistele sunt în... neantul informaticii. Bun al întregului popor vorbitor de limbă română.

Eu nu sunt fanul vreunei reviste. Regret că **Echinoxul** și **Vatra** nu mai sunt revistele de altădată. Am nostalgie în ceea ce le privește, ele îmi sunt la suflet dar numai până la anumite date, când au devenit altceva decât trebuiau/puteau să fie.

Poate că ele sunt la sufletul altora și e foarte bine. La sufletul meu este „Vatra veche”, această revistă care dă timpul înapoi și adună în ea și spirit echinoxist și spirit vetrist.

– *Sunt atât de multe lucruri de discutat și atât de puține soluții pentru redresarea culturii autentice, încât nu pot să nu întreb editorul Nicolae Băciuț ce mai înseamnă azi Editura? Cum Dumnezeu să numești astfel o „instituție” purtată în buzunarul de la spate al tipului ce se crede director, când „instituția” respectivului n-a publicat nicio carte cu „drepturi de autor”, pentru care scriitorii sunt - și unii chiar sunt! - proștii aia care dau bani să-și cumpere jucării de hârtie?*

– Sunt un editor împătimit. În 1975, am realizat prima carte, într-un singur exemplar, **Cădere în vârstă** se numea, o păstrez ca pe un odor, iar din 1990 încoace am publicat numeroase reviste, multe efemeride, dar și peste 1500 de cărți, ale unor autori din lumea largă, inclusiv din Paris, Londra... Eu am dat cândva și drepturi de autor, am publicat și cărți fără să le iau bani autorilor, le-am dăruit, pur și simplu. În ultimii trei ani am publicat în medie câte o sută de autori pe an, cărți diverse – poezie, proză, teatru, istorie literară, traduceri, cărți de specialitate. Aria autorilor, cu mici excepții, s-a restrâns încet, la spațiul transilvan, pentru că „edituri” sunt peste tot, oricine poate tipări, oricând, o carte, dacă are ceva bănuți ori vreun prieten cu bani, pe post de sponsor.

Poate că ar trebui să ne impăcăm, să ne sperie avalanșa de tipărituri, ușurința cu care se pun între coșuri toate produsele „creative” ale unor... visători. S-a făcut parte largă imposturii, și editoriale și scriitoricești. Inflația de autori însă nu produce efecte... grave. Sunt lucruri bineștiute – tirajele cărților sunt la cei mai mulți autori simbolice. Câteva zeci de exemplare, răspândite la prieteni care nu se prea obosesc cu lectura. Ele nu „tulbură” pe cititori, nu produc confuzia valorilor, pentru că nu circulă, iar cuvintele sunt ca banii, nu ne spunea cronicarul acest lucru?

Cele mai multe edituri satisfac orgoliul, ambiții mărunte, dau satisfacții târzii unor vise de-o viață. Nu cred că aceste cărți dăunează grav sănătății, nici literaturii, ci mai degrabă acele cărți discutabile ca valoare, dar care sunt promovate agresiv din rațiuni comerciale, creând adevărată derută, confuzie. Ce să creadă cititorul despre literatură, când **De ce iubim femeile** a bătut suta de mii de exemplare, tiraj aiuritor pentru vremurile noastre?! E Orbitor, cum ar zice **Mircea Cărtărescu**!

Se aruncă mulți bani aiurea. Că în acest „aiurea” intră și unele cărți e aproape inevitabil, incontolabil și de nestopat. Libertatea de exprimare, nu? În circulație rămân cel mult „canonici” de ieri și azi.

Din păcate, mulți „editori” sunt niște parașute - și la propriu și la figurat. S-au parașutat într-un teritoriu complet necunoscut și s-au apucat de lucru. Limba română e faculta-

tivă, valoare nu e un criteriu, pentru că sunt incapabili să discearnă valoarea, rigorile editoriale sunt admirabile, sublime...

Astfel de produse editoriale își au destinarii lor, la fel de „exigenți” ca și autorii și editorii lor. Sunt ca manelele – își găsesc ascultători/cititori pe măsură. Pe cei pe care-i merită.

– *Dacă ați fi propriul dumneavoastră critic literar, ce carte ați pune în „raftul” de sus și pentru care i-ați reproșa autorului N. Băciuț că...?*

– Nu mi-a luat Dumnezeu mințile. Știu cine sunt, cât prețuiesc, unde mi-e locul. Dar nu regret, nu-mi reproșez că am tipărit niciuna dintre cărțile pe care le-am pus în raftul meu. E adevărat, sunt multe, pentru că eu mi-am făcut din scris meserie. Am cărți care pot sta mai în față, altele mai în spate, dar toate sunt ale mele și, dacă nu credeam în vreuna, nu o publicam. Eu îmi respect cititorul, respectându-mă astfel și pe mine.

Paradoxal, dacă ar fi să-mi reproșez ceva ar fi tocmai că nu am tipărit și alte cărți, că m-am „risipit” tipărind și cărțile altora, că am organizat evenimente literare – concursuri literare, cenacluri, dezbateri, întâlniri cu cititorii, lansări de carte, expoziții de carte etc. Dar toate astea nu țin oare de viața unui scriitor? Cum ar fi scriitorul fără ele, trăind ca o mașină de scris, neștiind să facă altceva? Scrisul e viață, viața e scris! Un adevăr valabil de când lumea!

Nu mă tentează să-mi rescriu vreo carte. Ceea ce vorbește de la sine. Nu înseamnă că sunt mulțumit de tot ce am scris, că nu era loc pentru mai bine. Fiecare carte își are timpul ei. Nu se mai întoarce, pentru că, odată tipărită, nici nu-i mai aparține autorului. Indiferent de locul din raft, sper ca fiecare carte a mea să-și găsească cititorii.

– *Dintre criticii literari actuali credeți că deține cineva, acum, vocea autoritară a unei „judecății de apoi”, fie ea și provizorie? Și care dintre ei credeți că v-a „definit” cel mai bine?*

– Judecata de apoi a unei cărți e în fiecare cititor! De azi și de mâine. Istoricii și criticii literari operează cu instrumentarul propriu, nici nu știu dacă mai pot trăi bucuriile simple ale lecturii, ale unui cititor obișnuit.

Ce critic literar se poate considera Dumnezeu literaturii? Credeți cumva că, după Călinescu, mai e cineva care să fi realizat/ în stare să realizeze o Biblie a scrisului românesc?!

Dacă e să ne luăm după „dumnezeii” criticii literare actuale, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Eugen Barbu, Ioan Alexandru, D.R. Popescu, Dinu Săraru... - lista e foarte lungă – sunt scriitori neglijabili. Alte stele sunt pe cerul acestora. Dar, vorba unui mucalit: „Câte stele sunt pe cer,/ Toate pân’ la ziuă pier./ Numai una ca o proastă/ Șade pe fabrica noastră”! Pe „fabricile” unor critici literari stau astfel de stele.

Instanțele critice de azi nu mai au nici detașare, nici răbdare, nici timp, nici chef, nici motivații suficiente să străbată jungla literaturii. Privesc de sus un luminiiș, un pârâiaș, au propria lor geografie, prestabilită... Unii au scris și despre cărți pe care nu le-au citit sau, cel mult, doar le-au frunzărit. E multă ideologie literară și mai puțină critică.

Alții cred că dețin sceptrul judecății și dreptății absolute. Definitive. Ne mulțumim însă cu ce avem. Se publică istorii „mari”, istorii parțiale, pe felii.

Asta nu înseamnă că nu sunt și critici de bună credință, care însă nu se înhamă la construcții faraonice. Judecățile lor, chiar și pe spații reduse, nu sunt suspectate de injustiții, de nedreptăți flagrante. Oricine poate greși. Nimeni nu e Dumnezeu în critica literară, nu?! Una e însă să greșești cu bună știință și alta cu bună credință, greșeala fiind omenească.

Nu mă plâng de felul în care critica literară mi-a citit cărțile. Poate am fost chiar răsfățat într-un fel. Oricum, cărțile n-au ajuns

(Continuare în pag. 5)

(Urmare din pag. 4)

la toți cei care aş fi fost fericit dacă mi-ar fi citit „producțiile literare”. Dacă volumele mele tipărite înainte de 1989 depăseau tiraje de 5000 exemplare, cele de acum rareori ating cinci sute... Excepție, cartea de interviuri cu **N. Steinhardt**, care a trecut de zece mii. Au scăzut de zece ori șansele de a ajunge pe masa criticului literar. N-am obiceiul de a trimite cărțile mele cu dedicații lingușitoare unor critici. E foarte posibil ca la unii să nu fi ajuns vreodată vreo carte semnată de mine. Ce-aş putea să-i reproșez unui astfel de critic. Că nu a consultat fișa de la Biblioteca Națională unde, teoretic, în temeiul Legii depozitului legal, ar trebui să se găsească toate titlurile pe care le-am tipărit !?

Paradoxul e că sunt scriitori lăudați de critică și fără cititori și scriitori ignorați de critica literară, din rațiuni neliterare, dar care nu stau rău la capitolul cititori. Vor rămâne, orice am face, multe cărți nedreptățite și de critica literară și de cititori. Oricum, dincolo de judecățile criticii literare, la masa de lucru numai bunul Dumnezeu ți-e critic literar!

Din păcate, ne dispar cititorii. Cine să citească critică literară, când se răresc și cei care mai citesc beletristică, ficțiune?... Cât mai contează, pentru cine contează vocea criticului? Cine ține seama de ea? Autorii, cititorii, făcătorii de manuale, librării, bibliotecarii, dascălii?

Ce credibilitate are o instanță critică, după ce șterge cu lejeritate de pe harta literaturii nu doar nume, ci și locuri! Aveți la îndemână istorii literare recente!

– **Viorel Chirilă** scria în **Familia** (1995) *că sunteți familiarizat „cu sensurile grave ale lumii și, mai ales, cu moartea altor în trunchiul vieții”. Tocmai de aceea vă întreb, în ce lume trăim: într-un sat global sau într-o comună primitivă?*

– Viorel Chirilă m-a ghicit! Am fost împins în viață cu brutalitate, fiind nevoit să-i descopăr destul de repede sensurile grave, încă pe vremea în care cei de-o seamă cu mine se mai jucau în nisip.

„Moare câte puțin cine se transformă în sclavul / obisnuinței, urmând în fiecare zi aceleași / traiectorii; cine nu-și schimbă existența; / cine nu riscă să construiască ceva nou; / cine nu vorbește cu oamenii pe care nu-i cunoaște”- spunea **Pablo Neruda**.

Am încercat să fac din fiecare zi a vieții mele altă zi, am făcut mereu ceea ce nu am mai făcut, am vorbit cu oameni pe care nu i-am cunoscut – ce altceva sunt cititorii mei? Și nu m-am speriat dacă muream prin toate acestea câte puțin, fiindcă în toate am pus ceva din viața mea, iar când ieși de undeva ceva, trebuie să și scadă în cealaltă parte, pe principiul vaselor comunicante. Au scăzut, crescând, niște ani. Am simțit și globalizarea și primitivismul multor circumstanțe existențiale. Era atât de ușor să depun armele, să mă declar învins de sistem, să mă satur să mai lupt cu impostura, cu șmecheria, cu parveniții și să mă retrag undeva, uitat de lume și să cobor în mine însumi. Am fost la Muntele Athos și am întâlnit oameni care au avut puterea renunțării totale ca să poată să se cunoască prin ce există în străfundurile ființei lor, ca să se poată ruga pentru alții, pentru lume.

N-am avut atâtă putere, nu am avut suficient curaj și m-am lăsat pradă unor lașități. N-am scos sabia din teacă de câte ori ar fi trebuit. M-am simțit și eu uneori obosit, vlaguit să tot lupt cu morile de vânt. Dar nu m-am simțit nici într-un sat global, nici în comuna

primitivă, nici măcar atunci când am simțit pe propria piele atitudini primitive, sălbăticie, cruzime, lipsă de scrupule...

Am fost hăituit, mânjit de complexați și ratați, invidioși și neputincioși să-și depășească o condiție mizerabilă. Am mai și reacționat. I-am dat în judecată pe unii dintre cei care au aruncat cu mizerii în mine. Unii au venit umili, spășiți, să-mi ceară iertare, ca să nu ajungă după gratii. Niște iude nemernice. I-am iertat pe toți. Dar am mai avut și surprize cu instanțele românești, care au dat legea pe după degetele lor mânjite și au iertat ei pe cei pe care numai eu aveam dreptul să-i iert. Oricum, mai sus, la bunul Dumnezeu, judecata nu va mai fi ca la micii dumnezei de pe pământ. Nici din viață, nici din literatură.

– Înainte de a vă mulțumi pentru privilegiul acordării acestui interviu, vreau să vă întreb cum a reușit un „trunchi” literar viguros să-și lase „așchiile” să sară atât de departe? Un informatician și un jurist par, cumva, bucurii interzise în casa unui scriitor...

– Un ochi râde și altul plânge. Aș fi vrut ca măcar unul din urmașii mei să-mi calce pe urme. N-a fost să fie. Poate că e bine, dacă e să mă prefac că mă bucur, pentru că nu o să mai am concurență în familie, dacă nu cumva așteptații nepoți ar putea să se răzbune pe părinții care nu și-au ales căile literaturii.

Pe de altă parte, seria părinți-copii scriitori n-a fost foarte des în favoarea copiilor. Aceștia au purtat mereu „stigmatul” descendenței, au fost puși mereu în umbra „tatălui”...

Cunosc o situație în care am fost și eu parte. Am debutat în volum un tânăr autor, de nici zece ani(!). Cu o carte surprinzător de matură, cu consistență literară, ce mai, un debut precoce, poate cel mai precoce din literatura română. Tatăl lui, la rândul său, poet, deja cu câteva cărți publicate, cu o oarecare notorietate în provincia noastră literară. Firește, așteptam cu interes evoluția acestui tânăr, foarte promițător la debut. Dar n-a mai urmat nimic. Ba chiar s-a produs o ruptură dramatică și ireversibilă, o despărțire fără explicații. Unii au suspectat pe tatăl său că i-a „umblat” la prima carte, că a împins lucrurile prea departe și că fiul era depășit, și la propriu și la figurat, de ceea ce i se întâmpla. La cealaltă extremă, un alt tânăr poet, precoce și el, **Darie Duncan**, la 18 ani avea publicate câteva cărți, era membru al Uniunii Scriitorilor. Dacă și în acest caz tatăl, poetul Răzvan Duncan, era suspectat de multe vinovății în privința cărților fiului său, lucrurile au stat diametral opus. Darie Duncan a dovedit nu doar că și-a asumat destinul literar pe cont propriu, dar a devenit unul dintre cei mai productivi autori tineri, extinzându-și aria literară și în teritoriile teatrului, prozei... Unii spun că și-a depășit tatăl.

Nu e ușor pentru un părinte scriitor văzându-și fiul ratând, în schimb, orice tată lăsa în teacă orgoliile și se recunoaște învins, plin de mândrie, fericit de performanțele fiilor. Așa aș fi fost eu. Dar n-am avut șansa aceasta.

Copiii mei le rămâne să moștenească dar și să gestioneze o operă literară a unui tată ce a crezut cu îndârjire în scrisul său și când a fost inspirat și când nu și-a găsit ritmul.

O operă literară cu bune și rele pe care sper să n-o lase în uitare, așa cum s-a întâmplat cu mulți scriitori, a căror operă a fost îngropată odată cu moartea lor fizică.

Târgu-Mureș, 5-6 iunie 2010

A consemnat
Lucian MĂNĂILESCU

Serile de Literatură „Antares” și covrigii de Buzău

Marti, 1 iunie a.c., scriitorii buzoieni au fost „convocați”, la Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” pentru a participa (asista!) la cea de a patra zi a **Serilor de Literatură ale Revistei Antares**.

Știam că Buzăul nu are de câțiva timp director la instituția aia cu nume lung, care se ocupă cu de toate ale culturii, nefăcând nimic, și că toate proiectele culturale publice din județ au fost abandonate, din lipsă de fonduri (festivalul, chipurile național, „V. Voiculescu” supraviețuiește din mila sponsorilor), așa că organizarea acestei prelungiri a evenimentului dunărean spre Buzău nu putea decât să surprindă.

La biblioteca județeană totul a decurs în mare viteză. Invitații – 10 poeți din străinătate, plus autohtonii, în majoritatea lor „rezerve” ale echipei trecute pe afiș – au citit plictisiți câte ceva, după „popasul” de la Consiliul Județean, acolo unde, scrie Liviu Ioan Stoiciu: „...am fost preluați oficial de publicistul și scriitorul Gheorghe Petcu (autor de cărți de un lux incredibil), sociolog în cadrul Consiliului Județean” ocazie pentru vicepreședintele Emilian Drăgoi de: „a ne-a dăruit ediții de colecție ale județului Buzău (una, Județul Buzău – album monografic, semnată de Ghe. Petcu, alta Buzăul în imagini...; împreună, costă o avere)”

Așadar... „Surprize! Surprize!”. Kultura buzoiiană, dusă în continuare spre „cele mai înalte culmi” de vașnicii ei activiști, are bani! De fapt, Corneliu Antoniu, președintele Filialei USR Galați-Brăila, după ce l-a prezentat, la Biblioteca județeană pe „unul dintre cei mai importanți scriitori buzoieni ai momentului – C. Petcu” (îl știam, bre!) s-a arătat încântat de diverse lucruri și ne-a salutat cu căldură, din mers. Îi înțelegem graba; trebuia să participe, în continuare, la câteva mese – mai mult sau mai puțin rotunde – la Mănăstirea Ciolanu, la ferma model EcoTerra (inevitabila preocupare pentru cultură, în diversitatea ei de forme: cultura mare, în cultura – cultura inului adică etc.), la Casa memorială V. Voiculescu de la Pârscov, la Vulcanii Norioși, la „Casa cu tei” (Sărata Monteoru) unde s-a asigurat cazarea, că Brăila e departe noaptea și numai orbii o pot nimeri), mai ales că a doua zi urmau... prelungiri. Seara s-a încheiat cu muzică populară, muzică de pahar, muzică pop etc.

Probabil, având în vedere numărul invitaților, acest „etc.” a costat cât editarea tuturor volumelor ce își așteaptă rândul în sertarul marelui poet Ion Gheorghe dar, oricum mai puțin decât un album semnat de Constantin Petcu, care – punem pariu – anul viitor va fi și scriitor (Filiala USR Galați).

L.M.

Adrian BOTEZ

POEME DE TÂRZIU

când El mă va chema

când El mă va chema – se va face liniște în pădure: razele lunii se vor împlețici printre cele-ale soarelui – aiurare de zodii

îmi foșnesc – de pe-acum – frunzele smochinului – în locul palmelor

e-atât de târziu – și-i atât de deșert – în oazele – unde o viață întreagă – am crezut că răsună chimvale – și oștețe din plin

timpul înșelării s-a ghemuit spăimântat de moarte – la picioarele mele: gâfâie cumplit – gata-gata să spargă crustele de lumină-ale stelelor

Inorogul trece la pas – cu capul drept în sus – ținut către Crucea Sudului – grav trece pe sub coloanele solemne – albele coloane-ale pădurii: tropotul său hieratic instaurează din nou – monarhia mistică-a razelor – alungă în umilință – ultimul ceas

...catastrofic sfâșiat – prin toate ungherele cosmosului împrăștiat – atât de incoerent în rostirea bietelor mărturii dintr-o prea lungă – penală și regală poveste – despre care se va spune că ar fi fost – cândva viața mea

Dumnezeu oftând – deja – s-a întins peste patul de cuie al uitării

proștii, linia și punctul

n-ai să găsești niciodată prost pe dinafară: totdeauna proștii sunt pe dinăuntru

numai cei mai sălțați (sau „zălțați”?) rebegesc pe la porți – singuri stingheri – înafara Porților Lumii

în locul unde era numele meu – în catastifal ceresc – Dumnezeu a tras o linie

și gata!

dar nici nu pot s-o iau de la capăt – că n-am cu ce: nici n-am avut vreodată – dar abia acum s-a vădit „esența lucrului în sine” –

fără putință de-ntoarcere și tăgadă ori răstălmăcire

am fost inutil – am ocupat lumina și umbra altuia care – hă-hăă ar fi fost incomparabil mai bun și mai viu decât mă dovedii eu

acu' – eu sunt mort ca toți morții – și nu l-am lăsat – să trăiască – să se exprime nici pe el – pe ăla mai breazul și bunul

stau cu capul adâncit între palme – și reflectez asupra gravității imposturii mele cronice și cosmice

dar știu că – acum – nu mai ajută la nimic

nici nu-mi dau seama de ce și-a mai pierdut vremea Dumnezeu, de a trimis în lume și pe unul ca mine

n-am vecini – nu stau de vorbă cu zmeii la porțiță – nu pun la lucru ori luptă – cu anasăna – pe nimeni – nici neamuri albite de raze nu am – și nici de la neamurile cele vechi – n-am moștenit atâtea pământ – încât să-mi stea pe frunte soarele și cu luna

sunt singur – amărât – al focului de stingher – și tăcut cu atâtea umilință tăcut: parcă aștept – din moment în moment – să pună Dumnezeu câinii Săi pe mine – sau măcar să-mi scapere o pereche de palme de alea domnești: le-aștept de-o viață întreagă – chinuit de-arătări și cai verzi pe pereți

să nu mă treziți – nici măcar la Judecata de Apoi: ce naiba să judece Dumnezeu – când eu nu mă aflu cu numele prin niciun registru-ngeresc? și-i doar atâtea treabă prin cer: lasă treceți voi mai departe: dacă s-a tras linie – atunci linie să rămân

măcar pe cealaltă lume să nu mai încure treburile și pe cei puși acolo pe treabă

linia aia din catastif – n-are valoare – nici cât o dâră de melc

n-are nimeni cum să mă uite – că n-are ce uita: eu n-am existat s-a făcut așa – doar o zvoană că pe-acolo ar fi trebuit să treacă cineva – vreun meteorit – ori chiar supernovă – dar niciodată n-a trecut – n-a avut curajul și țepoșenia – să iasă din gogoșa văzduhului: promisiune neonorată – molie străvezie și scuturată

stai și aștepți și zici că este – ca – până la urmă să recunoști limpede: nu dom'le – nu: n-a fost nimeni – nu știu ce mi s-a năzărit mie așa – numai caii năvăși m-ar înțelege – dar peste tot – zace greoaie – liniștea – precum câpițele pe câmp – după ploaie

și linia aceea – când seamănă a semn de-ntrebare – când se șterge de tot – până și ea – să nu murdărească – Doamne ferește degeaba – paginile luminate ale catastifului ăluia - așa de frumos pus la **PUNCT**

„...punctu-acela de mișcare...”

Copii fără înger

...se închină celor de prin căminele de copii părăsiți...

...așa privesc doar copiii fără părinți copiii fără de înger

unul spre altul – ei flutură neantul – în chip de rămas-bun – atunci când pleacă spre zona de unde pretind că i-a chemat Dumnezeu: de fapt ei știu dinainte că se înșală de bună-voie – singuri

unul câte unul – chinuindu-se să zâmbească – ei pleacă fiecare – singur

dar mai bună-i singurătatea plecării – decât să tot privești pe fereastră – zadarnic zbatându-ți – penibil – pleoapele cioturi de aripi rupte de mult – de mult rupte aripi dinainte de a se inventa chiar zborul

Bătrânul lup de cer

văpăile din stele mă bronzază – mă ard – mă topesc – mă retopesc: din mine zboară – în toate părțile cu șuier cumplit – doar păsări de zgură fierbinte

atâtea chin și atâtea frământare de lumină îmi vin din stele – încât până și un biet foșnet – rătăcit dinspre pădure – îmi aduce bucuria răcorii – a unei brize de liniște

atâtea mări de ceruri am străbătut am ajuns un crâncen – bătrân și de atâtea flăcări în valuri tăbăcit – lup de ceruri

acum mă trag către umbra înțelepților daimoni ai copacilor – bătrân nebun – năzuind înapoi – la sânul răcoros al mamei sale

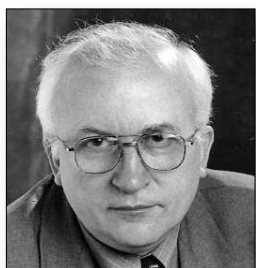
prea multă neliniște – prea mult zgomot inutil – acolo sus – printre zodii: ele cred a forja destine – pe care să le neguțeze – printre oameni și umbre

de fapt – doar își spală rufele (murdărite de preaîndelunga lor veghe) – în regeasca familie a Luminii

...tâmpla mi-o sprijin de-un gând suspinat – mă-ndârjesc – și cu pumnii strânși a revoltă – adorm

tot ce-i zidit – dinspre ceruri – tot ce se izbește – din sus – de țărmul pământului – tot alaiul – mohorât – al veacurilor – precum și razele furișate-n Palat – bătrâni dumnezei – neagra Lumină – mă-nconjoară – cu uscată înaltă-nțelegere: la ce strajă mai bună poți râvni tu – răstignitul pe vise om? îngândurat – stă-n Jilțul Judecății-și-așteaptă-umilii cerșetori dreptății.

Iubirile lui Ady Endre

Una dintre cele mai luminoase și sensibile personalități ale literaturii maghiare a începutului secolului XXI va rămâne cu siguranță în istorie poetul **ADY Endre**.

S-a născut la Mecențiu, în apropierea Careiului, într-o familie modestă, în 1877. În prezent, localitatea, poartă numele poetului. Aici, în fosta casă părintească, la inițiativa pictorului Aurel Popp, care i-a fost prieten, încă din secolul trecut s-a deschis un muzeu memorial Ady, unde pot fi văzute, în afara unor lucruri ce au aparținut familiei acestuia, numeroase fotografii, manuscrise, acte originale legate de viața și creația poetului. Documentele consultate de noi arată că, la naștere, viitorul poet, care avea șase degete, a fost botezat - rapid, de teama de a nu muri eventual - cu numele de András. La cererea părinților lui, când au văzut că el nu avusese soarta surorii sale Ilonka, moartă la mai puțin de un an de la naștere și că va rămâne în viață, numele de András a fost transformat în Endre, care se pare că lor le suna mai frumos.

Ady va urma cursurile Școlii generale din localitate, iar ulterior va studia la Liceul din Carei, apoi la Zalău și la Universitatea din Budapesta.

Contactul cu capitala ungară, acest important centru cultural și politic al imperiului dualist va lărgi orizontul tânărului poet. Lumea trepidantă, nu lipsită de contradicții și diverse tentații, îl vor atrage ca un magnet, în pofida eforturilor lui de a rezista acestor distructive atracții. După cum se știe, ADY Endre avea un fizic armonios, bine clădit și un aspect frumos, ceea ce îi va crea încă de la început numeroase probleme în cercurile boemei și protipendadei vremii. ADY Endre, după cum o arată și creația sa, n-a rămas indiferent și insensibil nici față de nuri unora dintre frumoasele vremii.

toricesc.

Într-un text, publicat la 3 mai 1902, în Nagyvaradi Naplo, Ady își exprima admirația față de ea scriind că: „*Fedák Sári nu e fata despre care se poate scrie cu căldură rece sau cu răceală fierbinte [...] Ea este într-adevăr cineva [...] Mica dărârmătoare de idoli a produs asupra lumii artistice din Budapesta același efect ca Napoleon asupra trupelor reunite*”.

O altă relație a poetului, e drept, și aceasta efemeră, a fost cea cu **Szemere Miklós**, personaj cvasi necunoscut, uitată de istoria literară maghiară.

După cum se știe, vreme de 9 ani, amanta poetului a fost **Diosy Adél BRÜLL**.

Nepoată a unui bogat om de afaceri

evreu și soție a unui destul de cunoscut negustor din Balcani, Adél l-a cucerit pe sensibilul poet în anul 1903 într-un fel de joacă. Ea nu a avut intenții serioase de la început, în realitate urmărind doar să-l facă gelos pe un alt curtezan al ei. Dar sensibilul poet a căzut cu ușurință în mrejele ei, i-a dedicat mai multe poezii, nemurind-o prin numele anagramat de Léda.

Complet nerecunoscătoare, în 1912 Adél l-a părăsit pe poet pentru un alt bărbat, ducându-l, potrivit propriilor sale declarații, în pragul nebuniei.

Sentimentele de profundă iubire față de Diósy Adél BRÜLL l-au determinat pe tânărul poet ADY Endre ca, după finalizarea studiilor sale, dar mai ales după eșecurile dureroase avute cu diverse publicații budapestane, să se stabilească la Oradea, intrând în lumea gazetăriei și colaborând la ziarul „Világ”, care-și avea redacția în acest oraș de pe Crișul Repede.

În afara clipelor trăite în compania amantei sale, ADY Endre a beneficiat și de sprijinul material al acesteia. Este cunoscut faptul că poetul a trăit o vreme la Paris, inclusiv cu sprijinul material al lui Adél, având în vedere starea materială mai mult decât prosperă a familiei acesteia. În aceeași perioadă, Adél BRÜLL locuiește și ea la Paris, unde se consumă o bună parte a idilei lor. Viața de autentic boem pe care o trăiește, respectiv frecventarea aproape permanentă a bordelurilor, restaurantelor și barurilor pariziene, precum și consumul însemnat de alcool dar și al unor droguri vor afecta substanțial sănătatea poetului.

Însă întâlnirea lui cu mediile literare franceze și cunoașterea din sursă directă a noilor curente în poezia franceză și europeană vor influența decisiv viitoarea sa evoluție estetică-literară și prin el vor asigura accesul poeziei maghiare spre marile curente literare și estetice ale începutului de secol XX. Sub acest raport putem considera că ADY Endre este unul dintre marii creatori maghiari de poezie, care a oferit o șansă extraordinară confrăților săi literari de a cunoaște și împărtăși marile câștiguri pe care le va aduce creației poetice proprii dar și naționale viitoare noile curente estetică-literare elaborate în laboratoarele pariziene.

Privind retrospectiv situația literaturii și poeziei maghiare de la începutul secolului XX, putem afirma fără nici un fel de exagerare că înscrierea ei pe orbita noilor direcții și tendințe moderniste se datorează, într-o foarte mare măsură, lui ADY Endre.

Și poezia sa personală a avut față de volumele și poemele publicate anterior de câștigat categoric, atât sub aspect tematic, al mijloacelor și formelor de expresie estetică-literară, cât și al întregii sale arte poetice. Riscăm să afirmăm că ADY Endre a reușit să transforme poezia maghiară a începutului secolului XX, din poezia banală, comună, fără strălucire, anostă și neimportantă a unei anonime provincii a imperiului dualist într-o poezie competitivă, vie, prin nimic inferioară în raport cu cea a marilor centre de putere literară din epocă. Iar la aceasta și-a adus o contribuție și relația sa amoroasă cu Adél BRÜLL.

Se pare că, simțindu-se trădată mai ales de frecventarea intensă a bordelurilor pariziene, ca și de viața hedonistă pe care o ducea și în care alcoolul și drogurile jucau un rol exagerat, treptat relația amoroasă dintre cei doi se răcește. Dealtfel, în 1909, ca urmare a exceselor pe care le făcuse la Paris, poetul ajunge într-un sanatoriu de dezintoxicare, fapt care ar fi trebuit să-l avertizeze și în privința pericolului pe care viața sa boemă și hedonistă îi influența sănătatea.

Potrivit unor surse istorice literare, răcirea treptată a relațiilor amoroase dintre el și Adél BRÜLL s-ar fi produs și datorită faptului că, odată cu creșterea popularității sale, el ar fi început să o neglijeze frecvent, fapt care n-a fost primit cu entuziasm și plăcere de amanta sa.

Relația lor era caracterizată de apropiată ca fiind nu doar capricioasă, ci din ce în ce mai tensionată și sufocantă. Femeia îi făcea mereu reproșuri, arătându-și gelozia mistuitoare. Unii istorici literari maghiari par îndreptățiți să afirme că, din cauza reproșurilor și neînțelegerilor frecvente ce au apărut în relațiile dintre ei, Ady ar fi încercat de mai multe ori să se despartă de Leda. O sugerează, între altele poeziile „Tristețea Învierii” și „Binecuvântare în tren”. Dacă în aceste poeme, el evocă, cu multă căldură și sensibilitate dragostea lor, amintind cu emoție clipele petrecute împreună, în poezia „Mesaj frumos de despărțire”, tonul se modifică, cuvintele frumoase dispar, poetul ajungând să o numească „floare demult ofilită”, semn grăitor al impasului în care ajunsese dragostea lor. Se pare că nici unul din ei nu-i putuse oferi celuilalt ceea ce căuta, iar despărțirea a fost inevitabilă.

Se pare că Adél devenise conștientă și de faptul că, încă din 1911, el începuse o legătură epistolară intensă cu BONCZA Berta, aflată pe atunci la un colegiu elvețian.

(Continuare în pag. 8)

Caracterizată de majoritatea istoricilor literari maghiari drept o ființă romantică și exaltată, Berta le avea ca modele pe George Sand și pe Szendrey Júlia și aspira la nemurire literară. Sunt voci care consideră că ea „era o vânătoare înăscută, care aspira la cât mai mul-te trofee; și le-a obținut.” A fost asemuită și cu Alma Mahler, care a fost personajul cel mai feminin al secolului XX

Leda, conștientă de atuurile rivalei sale, pare să fi intuit caracterul acesteia, atunci când susținea: „În această fetiță ieșită de la semi-internat se ascunde o mare bestie”. A tras această concluzie după ce, ca să o necăjească, Ady i-a arătat scrisoarea „unei admiratoare secrete”. Leda a observat, încă de la primele rânduri, puterea rivalei sale de mai târziu. Și a avut dreptate. Atunci când Ady rămăsese pentru ea doar o amintire vagă și îndepărtată, Leda nu a acceptat niciodată ideea că fusese învinsă și a interzis apropiatilor chiar și pronunțarea numelui Csinskái în prezența ei.

Este aproape necunoscută cititorilor de azi, atât români cât și maghiari, viața, nu lipsită de greutate, a tinerei BONCZA Berta. Aceasta s-a născut în 7 iunie 1894 la Ciucea, fiind fiica unui obscur avocat și om politic, BONCZA Miklós. La nașterea fiicei sale acesta avea 51 de ani. În anul 1848 rămăsese orfan de ambii părinți, urmând a fi crescut împreună cu sora sa mai mică Berta, de un unchi din partea mamei. După terminarea studiilor la Aiud, tânărul a urmat studiile Facultății de Drept. După absolvire și-a deschis un birou de avocatură la Budapesta simultan angajându-se în viața politică, făcând parte din gruparea radicală a lui Tisza, ca reprezentant al Partidului Liberal. Deoarece soțul surorii sale s-a sinucis, BONCZA Miklós a ajutat-o pe aceasta cu bani pentru a-i putea crește pe cei patru copii. În perioada când Berta a urmat cursurile Școlii Pedagogice din Budapesta, pe spezele lui, s-a îndrăgostit de ea. Sora lui n-a acceptat această legătură și s-a opus căsătoriei atât din cauza diferenței de vârstă, cât și a gradului foarte apropiat de rudenie. Având în vedere că, potrivit legilor în vigoare, nu era posibilă căsătoria între rude de gradul doi, BONCZA Miklós a cerut aprobarea împăratului Francisc Josif I în vederea perfectării căsătoriei.

La 4 iulie 1893, în vârstă de 48 de ani, BONCZA Miklós s-a căsătorit cu nepoata sa, în vârstă de numai 19 ani, în Biserica Reformată din Piața Calvin din Budapesta. I-a avut ca martori pe primul ministru WECKERLE Sándor și pe HELTAI Ferenc, primarul Budapestei. Tot în 1893, la cererea expresă a soției sale, BONCZA Miklós îi va construi acesteia, la Ciucea, o casă unde, la 7 iunie 1894, s-a născut fiica lor. Aceasta va primi la naștere numele mamei și bunicii sale. La numai 10 zile după naștere, TÖRÖK Berta moare, iar BONCZA Miklós a intenționat să dea copilul spre adopție. S-a opus, din nou, sora lui, care s-a ocupat personal de creșterea copilului, atât ca mătușă, cât și ca bunică.

Castelul Ciucea

Deși nu s-a mai recăsătorit niciodată, avocatul și politicianul BONCZA Miklós trăia la Budapesta cu secretara sa, în locuința acesteia din capitala Ungariei. Fiica va fi trimisă la Budapesta, apoi la un colegiu în Elveția pentru studii.

Pe când se afla acolo, oarecum scăpând de controlul bunicii și mătușii sale, s-a îndrăgostit de ADY Endre, poet în vogă, binecunoscut și răsfățat al publicului maghiar, dar care era pe atunci amantul lui Léda. Deloc descurajată, i-a trimis lui Ady mai multe scrisori, ceea ce a făcut ca, mai târziu, cei doi să se căsătorească.

Aflat la Budapesta și fiind bine informat asupra vieții aventuroase și boeme a poetului, BONCZA Miklós s-a opus cu vehemență căsătoriei fiicei sale cu ADY Endre. „Nu am nimic împotriva lui Ady poetul - spune el. Totul ar fi în regulă dacă n-aș ști că este un om bolnav, care își petrece jumătate din viață în sanatorii. Pentru asta mi-am educat eu fata? Ca să fie infirmieră de la vârstă tânără? Căsătoria scriitorilor și artiștilor nu este de obicei durabilă și nici fericită”.

Cu toată împotrivirea sa, la 27 martie 1915 Berta avea să devină soția lui ADY Endre. Există unele opinii că această căsătorie împotriva voinței sale i-a grăbit moartea. BONCZA Miklós va deceda în ianuarie 1917 la Pestlörincz unde ar fi fost înmormântat. Slujba, la care au asistat numeroși oameni politici maghiari, a fost oficiată de episcopul reformat HAJPÁL Benő, care era în bune relații de prietenie cu decedatul.

După căsătoria din 27 martie 1915, tânărul cuplu se stabilește, pentru o perioadă de 2 ani, la Ciucea. În memoria unora dintre locuitorii satului Ciucea rămăsese ideea că prima întâlnire dintre Ady și socrul său ar fi avut loc abia atunci când acesta era deja pe catafalc. În vreme ce se aflau la Ciucea, cei doi au fost vizitați în afară de părinții lui Ady de Bölöni György, Fenyő Miksa și Rippl-Rónai, fapt care a contribuit oarecum la colorarea existenței liniștite și cenusii a cuplului.

Sănătatea poetului era însă din ce în ce mai critică și necesita supravegherea lui de medici specialiști, fapt care va determina mutarea lor în 1917 la Budapesta, în str. Palné nr. 4, locuință moștenită de la Boncza Miklós. Csinszka și-a dat toată silința să aranjeze casa confortabil, dar sănătatea tot mai precară l-a obligat pe poet să-și petreacă cea mai mare a timpului prin spitale și sanatorii.

Prestigiul și faima extraordinare ale soțului ei, au copleșit-o pe tânăra de numai 19 ani devenită soția unui poet național. Potrivit anumitor surse, căsătoria a fost pentru ea o „mare încercare”. Dar nici rolul său de văduvă nu a fost ușor. La 27 ianuarie 1919 ADY Endre va deceda, la vârsta de doar 42 de ani.

„După pompoasa (și haotica) slujbă de înmormântare (în cimitirul budapestan Kerepesy), Csinska a început simți totul ca o povară și, ca urmare, a încercat să se descurce singură. S-a apucat din nou de desenat.

Așa a găsit modalitatea de a scăpa de povara văduviei”, notează unii din istoricii literari maghiari.

Odată cu moartea soțului, frumoasa văduvă va trece prin câteva semnificative încercări. Încă din 1918, pe când soțul ei era într-o stare avansată a bolii, ea pare a se fi îndrăgostit de scriitorul **Babits Mihály**.

Câteva luni mai târziu, respectiv la 11 aprilie 1918 ea îi declara pur și simplu lui Babits: „Te iubesc foarte mult și de aceea trebuie să ai mare grijă de tine. E mai bine dacă ne întâlnim mâine. Mie îmi e totuna și, dacă se poate, aș veni pe la ora 7 să-ți sărut mâna, dragă prințule Miș. E așa minunat că te am.”

Potrivit unor contemporani, cei doi nu erau potriviți unul pentru celălalt, lucru pe care îl constată cu precizie și Babits. Cu toate acestea, doar câteva luni sau 1 an după alții, Csinska i-a fost parteneră și amantă, încercând din răputeri, după moartea soțului, să legalizeze relația.

Fire boemă, Babits a respins ideea, fiind speriat nu atât de obligațiile unei relații stabile, cât mai ales de teama îmbolnăvirii de sifilis, dată fiind boala primului ei soț. Dorindu-l cu disperare, Berta s-a pretat la tot felul de jocuri, încercând să forțeze situația inclusiv prin publicarea într-un ziar a unui anunț despre căsătoria lor. Deloc stânjenit de situația creată, Babits a dovedit sânge rece și a respins cu tact ideea căsătoriei. (Mai târziu s-a căsătorit, totuși, cu Taner Ilona, o femeie la fel de frumoasă și de tânără ca și Csinska).

În urma eșecului înregistrat în tentativa ei de a deveni soția lui Babits Mihály, deoarece ea avea doar 25 de ani, Berta se va recăsători curând cu pictorul **MÁRFFY Ödön**, decidându-se să rămână pentru totdeauna la Budapesta, deși nu beneficia de resursele materiale și financiare necesare. De aceea, profitând de adoptarea Legii Optanților (inițiată de strălucitul jurist și diplomat Nicolae Titulescu), Csinska îi trimite o scrisoare mai vechiului prieten al lui Ady, poetul și politicianul **Octavian GOGA**, căruia îi solicită să-i cumpere proprietatea de la Ciucea.

Însoțit de secretarul și colaboratorul său apropiat Alexandru Hodoș, Goga se oprește la Ciucea în 1920, pe când, în calitate de ministru, se deplasa, în interes de serviciu, la Oradea, și găsește proprietatea lui Csinska și a lui Ady într-o avansată stare de distrugere, atât datorită ravagiilor războiului, cât și furturilor și sustragerilor de aici.

Deși apostrofat de viitoarea sa soție, Veturia, pentru decizia luată, Gog a afirmat: „Cumpăr proprietatea chiar de ar fi să o dau cuiva. Văduva lui Ady Endre nu se refuză.”

Începând din 1921 el inițiază lucrări de reparare a imobilului de aici, transformând Ciucea nu numai într-o locație de petrecere a week-end-urilor și vacanțelor, ci și într-un loc unde poetul își petrece, potrivit dorinței sale testamentare, somnul de veci.

Octavian GOGA și soția sa se vor întâlni cu Berta la începutul anilor '30 la Budapesta, prilej de rememorare a poetului dispărut înainte de vreme.

Csinska va înceta din viață în 24 octombrie 1934, se pare în urma unei congestii cerebrale. Avea doar 40 de ani.

Zodia trestiei - jurnal de eretic -

I.

Prin ce se deosebesc oamenii de animale? Prin lehamitea de viață, apoi prin știința morții. A spera numai într-o pâine, iată chipul disperării - zilnic, zecile de morți se retrag în visele noastre, literatura se înecă de mirosul moralei în putrefacție.

Desigur religia ne anunță anul nou, mileniul religios. Politica își linge rănilor libidinoase și o ia de la capăt - nimic nou sub soare e un dicton apatic. Știința lipește oalele sparte, lungește zilele muribunzilor, tratează ignoranța.

Ceva din ființă ne împinge înainte - să crăpăm cu respect. Undeva, un copil s-a născut fără sex - e un semn să ne oprim?

Când începem a suta oară un lucru neterminat, un lucru pe care de fapt nu vrem cu adevărat să îl sfârșim - atunci acel lucru trebuie să fie chiar viața noastră goală-pușcă.

Trăim în Epoca Digitală, care nu pune nici un preț pe mândria, respectul individului ca atare. Suntem niște maimuțe îndemânate, puținele acte de caritate stârnesc o lacrimă dar niciodată plânsul adevărat al iubirii.

Sclavagismul epocii moderne e atât de rafinat încât abia se poate deosebi de sincretismul religios. Încep să mă tem că, prin actul gândirii, însingurarea între Ceilalți, devine acută, dacă se poate vorbi astfel de suferințele unui Werther modern, adică de o capacitate de a încasa loviturile sorții mai bine pusă la punct, care poate fi trădată, prin lepădare de adevăr, și care la rândul ei, culmea, te poate trimite în uitare, prin rigidizarea suportabilității. Devii sensibil ca un rinocer... Verticalitatea morală se dobandește - mai greu e s-o păstrez.

Ce Hristos ar trebui să moară în fiecare zi? cum poți salva omenirea care nu dorește să scape din propriile-i mâini ucigașe? Adâncimea plăcerilor e mai înaltă decât ascezele pustiitoare? Pământul nu s-a împărțit între oameni, țărâna a fost cotropită de imboldurile foamei, bogăției și faimei puterii omenești. Fiecare microb se visează buricul universului...

Liviu OFILEANU

UN NUME DESPRE CARE AR TREBUI SĂ SE VORBEASCĂ

versuri pentru tine (autograful myramorenei)

deși e vară plină
umezeala străbate pereții
aprind focul în sobă
și lucrurile se dilată
lumina sângerie
învăluie sufrageria
și cheile încep să ardă mocnit.

e târziu - ici-colo un câine
schizofrenic o pisică în călduri
apoi câte un zgomot înfundat
și zgomot de roți frânate.
e poate liniștea lumii
lovită pe zebură,
ce să fac din liniștea asta?

m-am iscodit ani la rând -
am doi ochi două mâini ș.a.m.d.
urâtă nu sunt - nici o bătaie
în ușa mea (poate nu mai e
demult ușa mea) -
sunt o sosie existențialistă
o soră a simonei de beauvoir
obsedată de un singur continent
SARTRE
dacă regretele pot fi
personalizate
al meu ești Tu artist inconnu.

pași rari în miez de noapte -
deschid ochii:
nimeni - și cât de ciudat -
dacă îi închid
neființa pășește mai departe

ispita de a pune capăt conține
bonusul eternizării subite -
un cap plecat sabia nu îl taie
dar nici nu îl poate stima
și viața pâlpâie,
până și o muscă adormită
citește pereții roșii -
ce avem în comun? - decadența
mirosul de cadavru
literatura franceză ori părul
nеспălat mătreața asta
ca o ninsoare metafizică
o sfântă mizerie sau
un gând liber -
conștiința e ca un pahar cu apă
îl bei și ți-e sete iarăși (...)

ce frumos e tabloul nocturn!
aș dansa cu El un tango
argentinian - să uiți
de ce ai fost tristă toată viața,
ia-mi sânii în palme iubite
Eu sunt punctul tău slab tu ești
slăbiciunea frumuseții mele
nu știu dacă toate stelele trebuie
legate în mod obligatoriu
nu știu dacă zilele în care
n-am existat pentru tine
sunt recuperate undeva,
nu știu de ce dorințele se răresc
pe măsura dezgustului de viață
căci fug și de umbra mea,
are ceva din greul bărbatului
e un lemn ars o pictură
în mișcare.

iată liniștea iubite -
să nu mai vrei nimic
de pe pământ
iar să nu mai vrei nimic

e un curaj nebun,
o sinucidere-fără-de-moarte.

(după ora două dimineața,
măturătorii strâng urmele zilei,
frunzele căzute prematur,
chiștoace și resturi de analogii,
chiar sentimente.
de ce naiba te iubesc?)

excavatorul întoarce pământul și biserica

pentru că ai tăcut ieri, când
i-au sfărțec pe apostoli
și astăzi, când fără nici o vină
un autobuz cu elevi
a căzut între stânci,
filosofii s-au supărat
cel mai tare între ziua
de sâmbătă și duminică,
pentru fumul de la
pearl harbour ș.a.m.d.
de atâta amar de vreme trebuie
să fi ajuns în visele Tale
cucuta lui socrate
dar n-ai răspuns decât
prin tornade și cutremure,
câte un mic pompeii ici-acolo,
un fleac precum
word trade center.

lumea s-a plictisit
de așteptare... în absența
emoțiilor puternice,
foamea de adevăr descarcă
adrenalina în stare pură:
cargouri cu heroină
și astea spulberate
de un tsunami din dragoste.
speranța ucide oamenii -
de vii le scrie numele
pe crucile-de-mort.

chiar dacă am sugruma
clopotele să ducem
naționalismul până în coreea,
xenofobia în catacombele
creștinismului omul
tot om rămâne, sofistul care
încalcă primul ceea ce afirmă.
și totuși, oare cum ar fi arătat
ana lu' manole? -
frumusețea tipică plaiului,
țărâna trușă, bisericoasă,
o prostănacă atrasă de mirtul
unei bărbi meditative?
nu i-am văzut un obraz
precum al lunii, surâsul plural,
aglutinat în bulevardul
revoluțiilor din '89 și 2009?
surâsul feciorelnic care anula
veacuri de umilință?
dacă trupurile putrezeau
în uitare - *Ana ieșise din zid*
pruncucidul e metafora
libertății mereu confiscate.
îmbătrânim și nu o vedem
pe ana despletită ana.
bombele dau cu tesla morții
strat după strat:
icter negru / ciumă roșie.
nimic mă, nimic. urmele sunt
acolo, ana nicăieri...

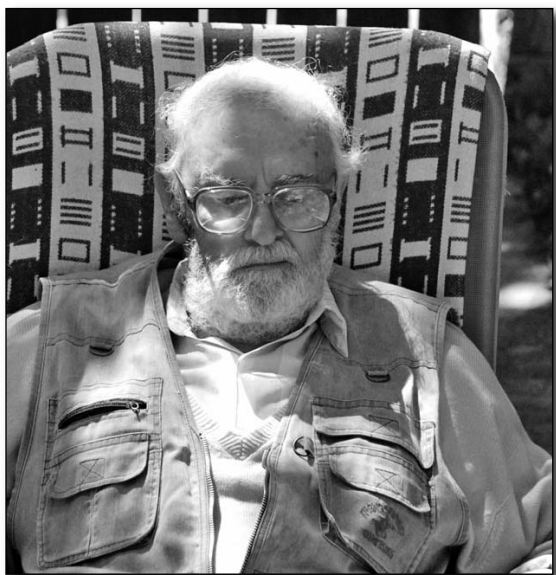

metamorfoze în așteptare

despre așteptare, ca și despre
pagina rămasă albă
cel mai în măsură să țină
discursuri e sufletul,
umbra curioasă a omului
care ajunge în apă
înaintea cârligului de pe undiță.
pe spinările unde,
urma lucrului căzut în adâncuri
memorează locul din care
s-a tras, se apropie de mal
șovăind ca o pisică -
un cerc, al doilea
și soare după soare, oglinda în
voiaj se face una cu țărâmul.
de acest coborâș al imaginii
în valuri arhimede nu știe
nimic, nici pescarii - doar și ei
sunt oameni și oricum,
un ritual hindus e preferabil
lâncezelii în mausoleu.
adevărul e că toți vor să uite
numele mortului dus zi de zi
în spinare, la muncă, pe schele
și sky-scrapers către ora
înserării pe cheiuri locuite de
pescăruși, în fiecare amurg
tot alt om dus în spate va coborî
să guste apele gangelui.
a cui să fie cenușa asta
îndărătnică, tânguirea unui
instrument cu nume bizar
din himalaya și la ce
se gândește statuia zeului
frământându-și degetele?
cine-a pornit pe întuneric
cu mâinile întinse către cer,
cu satisfacția inegalabilă
a măsurii între oameni și lucruri
aduce la pipăit cu apa
ce străbate pieptul stâncilor,
a și văzut cum arată focul
pe dinăuntru și florile pedepsite
să albească sub numele
de nufăr.
așa intrăm în istorie, unul
cu trupul celui alt în spinare,
ne lăsăm în albie până la gât
și ne scuturăm cenușa
până un altul ne va lua ca un
prunc lumina mamei în ochi.
astfel, orezul și carnea
animalelor au mirosul
de sudoare al părinților noștri
și peștii capete de fetus
cu ambii ochi pe o parte.

Și ce dacă

.....
așa cum ți-am mai zis,
abația din centrul orașului
va fi un supermarket
hrănindu-se cu bucuriile
unei lumi pierdute
toate amintirile au căzut
una câte una în mâinile
barbarilor și-atunci de tine
fată dragă, cine
o să-și amintească de tine,
buzele pătate de mura strânsă
în căușul palmelor
sub iarba grasă
și bătrână a verii...

În anul în care marele poet român **Ion Gheorghe** împlinește 75 de ani (s-a născut la Florica, în județul Buzău, la 16 august 1935), vede lumina tiparului și una dintre cele mai importante cărți ale sale și ale literaturii române contemporane: **Sutrel țăranului Iancu Arsene**. Sunt sigur (aproape) că tăcerea înțreținută în jurul volumului, considerat „ne-publicabil” și „periculos” de cenzura comunistă, are conotații asemănătoare, dacă nu cumva „pericolul” li se pare și mai mare „tre-pădușilor” culturii oficiale de azi (ei fiind, în linii mari, tot cei de ieri!...). Este însă o tăcere asurzitoare, căreia nu i se pot estompa profunzimile: „*Iartă-mă patrie că nu-ți mai țin / Sărbătorile; hramurile eroilor tăi le-am uitat. / Oricum, m-ai pus la posturi lungi, pe hrană / Din legume; schimnic, de nu mai pot / S-aud glasul tău din lume și-n nelume. / (...) mi-am îmblânzit câinele / Luptei de clasă și-acum aruncă toți cu pietre-n el*”.

Trebuie făcută precizarea că această patrie, căreia i se cere iertare („*Iartă-mă Patrie, că nu mai vin / La aniversările tale cu flori și eșarfe, nici / Nu-ți mai fac semn cu mâna când treci / În mașinile-ți negre, cu motocicliști înaintea, / Cu megafoane în urmă / (...) O greșală-am făcut: munci voluntare; am dăruit / Fără să te pun să plătești: rău te-am învățat / (...) Între tine și mine trec mașinile cu sireni*”), este cea de pe vremea lui Ceaușescu, în care lupta de clasă însemna – cum spunea **Geo Dumitrescu** – „exploatarea unuia de către altul”.

Din fericire „instituții” culturale adevărate încă există, în cazul implicării în apariției editoriale menționate, (de care ar fi trebuit, măcar din minimă decență, să se ocupe Uniunea Scriitorilor) cea mai importantă numindu-se... **Ovidiu Cameliu Petrescu**, președintele **Asociației Culturale „Renașterea Buzoiană”**.

Aveam, așadar, toate motivele să trec (împreună cu **Nistor Tănăsescu** – redactorul cărții și cu prof. **Stelian Grigore**), pe la casa de vacanță, umbrită de Dealul Mare, a poetului. Mai alese că, după ce mi-a acordat un interviu, imediat după „lovoluție”, pe următoarele le-am „dat risipei”, an după an, prin viile și livezile ce urcă hârjoniondu-se spre negurile vârfului Ciuhoiu.

Întâmpinați de Poet, ne-am așezat la masa de sub orga de vânt, înconjuțați de „sfatul bătrânilor” împietriți, pe care Ion Gheorghe „i-a ivit” din uterul Marii Mume, ostoindu-le setea cu o cană de lumină. Răscoleam febril prin memorie, în căutarea unui fragment din „sutre”, menit să mă „ajute” la formularea primei întrebări. Poate aș fi reușit să lămuresc cum „mândra corabie” din **Elegiile politice**, se transformase în nava fără busolă a „depor-

Poetul Ion Gheorghe va împlini, în august, 75 de ani

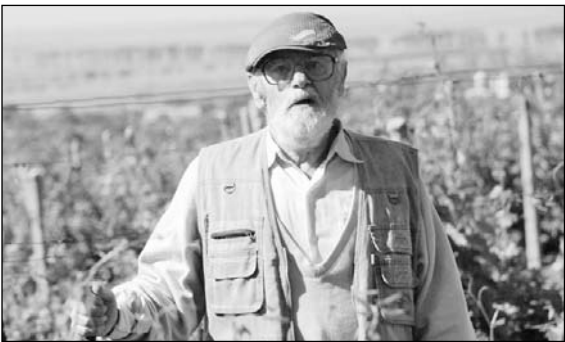
URSUL CU BRÂNCA TĂIATĂ

tării” poporului român: „*Țăranii se răresc, iar cârmuirea-i numără / Primăvara, laolaltă cu vitele și cu păsările, / Cu prunii deodată, să iasă la cifra veche / Și istorică; să se prevadă la câte coșuri de prune / Să se-astepte țara, pe câți saci de oase lungi / Se mai poate bizui Statul – corabia noastră pe uscat*” (**Corabia noastră pe uscat**).

Numai că amfitrionul avea alte planuri. După o operați grea („*Boala asta a fost debaraua tuturor bolilor mele. Când ceva doare prea tare, celelalte dureri se estompează, ascunse în ungherele minții*”) abia își aștepta „plutonul de comando”, pe care să-l conducă la un nou asalt al cerului. „*Azi mergem să vă arăt ursul cu brânca tăiată*” – o piatră zoomorfă, cu care legase prieteșug cine știe când. Doamna Elena, distinsa soție a poetului,

soptește, zâmbind: „*Vezi, de-asta nu-i iubesc eu pe ăștia din Florica. Dar să nu-i spui lui Nistor...*” (Stimatul meu coleg este tot din Florica, singurul sat din România cu ulițe drepte și botezate, americanește, cu cifre, unde, Dumnezeu a plantat prea mulți salcâmi și... poeți). Nu mai avem timp să continuăm dialogul, pentru că Ion Gheorghe se află deja în mijlocul uliței și ne așteaptă. Ne gândeam că o să putem ține pasul și că nu vom rămâne, ca de obicei, în urmă și acum, când poetul se află în convalescență. Zadarnică iluzie. Nu observasem, naivii de noi, că un al treilea picior, un toiag ce trebuia să fi fost cândva aripa năzdrăvanilor din **Zoosophia**, îl purta pe cel „născut din patimă”, ca vântul și ca gândul. Se oprea din când în când, gesticulând larg și, când îl ajungeam din urmă, ne delecta cu un „logos”, lăsându-ne să ne tragem sufletul.

„*Am descoperit cu surprindere, în spital, că bolnavii trăiesc într-o lume incredibil de asemănătoare cu cea de toate zilele. Seara, înainte de operație, făceam zilnic cei 2000 de pași ai mmei spre peretele zilei următoare. Și cei din salon m-au reclamat la medic: «Dați-l în mă-sa, e sănătos! Nu vedeți cum se mișcă!»*”

Animalele sunt mai generoase; ele nu mimează nici suferința nici compasiunea, le trăiesc într-o stare primordială. Pe urmă, la om, mai intervine și misionarismul celor ce

vor să facă din tine altceva, să te facă să accepți mediocritatea care fabrică zei pentru uzul spaimelor noastre. Am refuzat întotdeauna convertirile, chiar atunci când ele mi-au fost propuse de prieteni”.

Și iar urcăm și aș avea nevoie să mă transform într-un Buddha, cu cel puțin zece mâini, ca să pot, concomitent, să fac fotografii, să notez, ca unul ce urăște reportofioanele, spusele maestrului, să mă sprijin de un butuc de vie sau să-i salut pe domnii copacii... Ca să „scurtez” drumul mă folosesc de un truc, învățat de la ciobanii din Montes Nehorum ai copilăriei mele. Trec picioarele pe „pilot automat” și recapituliez „sutrele”, despre care trebuie să scriu în revistă. Din păcate citatele nu m-ar ajuta prea mult, poezia lui Ion Gheorghe fiind prea rotundă pentru a fi recompusă din colaje, chiar dacă versurile pe care le alegi au limpezimi de cristal sau viscoliri de o neasemuită și neliniștită frumusețe: „*Un drum / De trei zile-a umblat prin cada cu struguri, / Acum lucrează, dând ajutor venirii vinului pe lume / Întreg, sănătos; nespurcat: ce oroare / Să bei un vin mai scurt de-un picior / Sau fără un ochi, sau fără ce are / el de la zeu (...) Altădată vinul era mînz sau vițel, / În toamna asta vinul a ieșit ied...*” (**Struguri de cutremur**); sau: „*Pe când țăranca-și pune pe cap broboada negrei / Întrebări, mai filozofică decât doctrinele / Toate: Doamne, astăzi ce le mai dau ăstora / Ai mei de mâncare! / (...) Tot umblând cu arma-n încordare de-a lungul / Și de-a latul mulsului, se șterg pîndarii / La gură, de balele nebuniei / Afișări – veghind să nu piardă strop / Din laptele menit să fie dat mai peste / Mări și țări; deodată, însă, / Mie încep să zbiere dealurile, bocetul / Cel după ugerul de masă țese-o pânză / De tort greu: aceasta-i trîmba cernită / Din care-au rupt și-au legat istoria / La gură*” (**Arestarea laptelui**); sau: „*Veniră revoluționarii de profesie / La putere: nici unul n-a scos nici o vorbă despre / Pămînturile Basarabiei și-ale nordului nostru / Cel zugrăvit cu brîne de sânge și lacrimi; / Luînd în mîinile lor hățurile tari, / Cu zurgălăi și eșarfe, struniră caii patriei / Cu stăpînire de sine și tact: țăranii începură / Să verse sînge: tot mai aspră strînssoarea-n / Zăbale, bucata de pâine era mai gustoasă / Ca niciodată: sarea propriului sânge, seva / Buzelor rupte de căuș schimbau mi-reasma / Grînelor vărsate-n Rusia ca despăgubire...*” (**România Carului Mare**).

Acest „tot” este o dezghiocare a epicului trudei; țăranul Iancu Arsene, după ce: „*...veni valul magnetic și fosforescent din / Adâncul munților Vrancei, săltând arca / De palisade și lut a casei noastre de vară*” se apucă să pună lumea pe vechile temelii. Mai întâi cercetează și așază totul după măsuri doar de el știute. Scîndurile nu erau bune pentru construcție: „*decît atunci când palma lui / Cu toate simțurile-i și simțămintele-i*” afla „*...că nu / Mai sunt în fibră neorînduieli și asprimi*”. Când prefacerea lucrurilor e gata, ele sunt așezate în: „*Oglinda aceea de lemn în stivă pe care soarele / Ședea în chip de pasăre, ciugulindu-și penele*” (**De floarea cuiului**);

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

Apoi: „...mașină de ceruri / Se dovedește točila lui Iancu / Arsene; ca un zeu dă înapoi oboseala / Din vremuri, nesănătatea acestor timpuri / Și toate schimbările lumii căzută pe mâna / Nepricepuților” (**Mașina de piatră**), Când Iancu Arsene este exilat din îndeletnicirile și obiceiurile sale, lucrurile îl admonestează: „Ai intrat la stăpân, o să ieși cu oarece pensie, / Dar n-ai să mai fi Iancu Arsene”.

Proorocie împlinită... Deja.: „Țăranii trec trăind în vârful picioarelor, / Să nu-i calce uriașii aia care trag după ei / Corăbiile vântului”. Au devenit: „un popor greu de condus: / Rabdă răul fără măsură al veacurilor, / Apoi își strică binele în câțiva ani” și, după ce „lecțiile” de supraviețuire le-au îndepărtat sufletul de trup: „Se știu mai puternici decât judecătorii / Pe care-i cumpără cu o canistră de rachiu. // Însăși dreptatea se uită-n oglindă, își dă / Cu alifie roșie pe buze, părul și-l leagă; / Beau laolaltă, jefuitorii cu cei jefuiți / Încearcă o împăcare: iertând unul altuia / Opresorii se îmblânzesc, năpăstuiții uită / (...) Basamacul luptei de clasă a pus drojdii / De-un lat de palmă în potirul de cristal (...) a lenevit limba; doarme, nu mai zice câte / Sunt cele de zis: sângele în rătăcire / Nu mai izbîndește s-avînte pumnul / Țărănesc trîntit în masa vieții cu blidul / Nespălat de linte și-o copită de porc, / Iar alături paharul de rachiu bălos de apă, / Legat la ochi, pipăind pereții lumii / Scriși cu vorbe murdare și desene spurcate.”

Această „ducere” a „neamului țărănesc” nu are însă nimic de-a face cu pieirea rădăcinilor ce l-au ținut pe crucea veacurilor:

„... neamul țărănesc s-a dus / Cu mândrie, patria țăranilor ne-a rămas / Nouă; în limba țărănească se va face judecata / De-apoi a urmașilor”

Ajungem, în sfârșit, la „ursul cu brânca tăiată”. Se spune că din sângele fiarei, scurs atunci, la neguroasa întâmplare, s-a născut un izvor, care avea cea mai bună apă din zonă. Pe urmă cineva a stricat rosturile firii și izvorul a secat.

„Aceasta nu e singura stricăciune, a daugă poetul. Faptul mitologic, ca atare, n-a mai interesat pe nimeni. Una după alta, generațiile au fost distruse cu «program». Generația mea a avut mari poeți, cum s-a spus adeseori că sunt și eu. Dar ne deosebim mult, pentru că eu aparțin clasei mele arhaice dar și înnoitoare, prin nașterea succesivă a lumilor. E clasa de origine, pe care cei mai mulți scriitori au pierdut-o, trecând de partea micii burghezii proletare, a țăranului «sărăcit», devenit iubitor de mane. Mahalaua lui e tot un sat, dar unul de izbeliște, extrăgându-și esențele de la su-

prafața lucrurilor, nu din profunzimea lor.

Când am obținut aprobare să se facă drum asfaltat către satul meu – Florica – cineva spunea: «S-a dus Gheorghe la ȚARĂ și-n loc să-i ceară o vilă a cerut o șosea...»

Cerusem, de fapt, un drum care să lege satul cu lumea. Pentru că lumea românilor de acolo trebuia să înceapă, din sat, nu de la globalizare; nu de la orgoliul nostru de stăpâni ai întâmplărilor vieții, ci de la germinarea seminței; de la ritual și inițiere, nu de la miracolele de plastic. Asta ne va pierde, la fel cum l-au pierdut pe Hristos „activiștii lui de partid”.

... Vremurile pe care le trăim acum? S-a trecut de la minciună la un adevăr odios. Scapă cine poate, dar eu nu vreau să mă salvez. Eu am Sindromul Cotigă, un țăran pe care l-a târât vaca și a murit, nu din cauza rănilor ci pentru că a fost umilit. Tocmai de aceea n-o să mă las, niciodată, târât de vaca vieții...”

Lucian Mănăilescu

UNICI

Se spune că fiecare om este unic.

Fiecare vede, gândește, simte și acționează diferit chiar dacă toți au de rezolvat aceeași problemă. Suntem un complex de experiențe, trăiri și sentimente care ne aparțin numai nouă înșine. Cu o parte din ceea ce suntem ne naștem cu moștenire genetică de la părinții noștri, iar cealaltă parte este rezultatul mediului în care creștem și trăim.

Adina DUMITRACHE, Auckland (Noua Zeelandă)

Se spune că fiecare om este unic. Fiecare vede, gândește, simte și acționează diferit chiar dacă toți au de rezolvat aceeași problemă. Suntem un complex de experiențe, trăiri și sentimente care ne aparțin numai nouă înșine. Cu o parte din ceea ce suntem ne naștem cu moștenire genetică, iar cealaltă parte este rezultatul mediului în care creștem și trăim.

Unii cred că ne naștem ca niște foi albe de hârtie pe care trebuie să le umplem cu informații în timpul copilăriei pentru a ne descurca în viață. Alții cred că ne naștem cu instinctele și cunoștințele strămoșilor noștri și că toate acestea se află în creierul nostru ca niște semințe gata să germineze. Mai cred că odată cu laptele matern extragem și toată esența care ne definește ca oameni aparținând unei culturi, neam sau familii.

O poveste care mi s-a părut interesantă este cea a unor gemeni americani despărțiți la

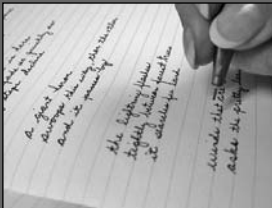
naștere, și adoptați de familii diferite, la distanță mare una de cealaltă. Așadar gemenii nu au crescut în aceeași casă, nu au avut aceiași prieteni, nu au învățat la aceeași școală și nu au știut niciodată că au un frate. Când s-au reîntâlnit, la vârsta de 35 de ani, au constatat că asemănările din viața lor sunt incredibile. Amândoi erau supraponderali și purtau mustață, amândoi erau pompieri, amândoi se căsătoriseră la vârsta de 23 de ani cu fete care arătau similar și aveau copii născuți în același an. Aveau aceleași plăceri și pasiuni aceleași activități, aceeași marcă de bere favorită și erau fanii aceleiași echipe de fotbal. Cât este întâmplare și cât este programare transmisă genetic? Gemenii nu au împărțit același mediu, care să îi modeleze într-un anume fel, și nu au trăit între aceiași oameni, care să îi îndrume într-o anumită direcție. Și totuși, 35 de ani de la naștere, amândoi se aflau în ace-

lași „loc” și tot ceea ce făcuseră până atunci era teribil de asemănător. Gene, cultură și educație sau destin? Care ar fi explicația? Oare în codul nostru genetic se află scris întregul program a ceea ce urmează să facem și să devenim, cu tot ceea ce trebuie să alegem, cu tot ce o să ne placă și ce o să ne displacă, care este profesia cea mai potrivită pentru noi și cum vor arăta persoanele care ne vor fi prietene sau pe care le vom îndrăgi? Unii filozofi cred că noi suntem ca niște insule într-un ocean. Privite de la suprafață insulele sunt izolate unele de celelalte, dar dacă ne gândim mai bine toate își au rădăcinile în fundul oceanului având în comun, drept temelie, aceeași scoarță terestră! Toți suntem conectați între noi printr-un subconștient colectiv. De acolo vin toate trăsăturile comune ale unui grup etnic sau popor. De exemplu noi, românii, oriunde ne-am afla în lume, când vine vacanța, ne man-

ifestăm dorința pentru iarbă verde, mititei, berică sau voie bună. De parca am avea impregnate în matricea neamului nostru natura, mâncarea, băutura și veselia!

Unii cred în stele și în astrologie verificându-și astrograma în fiecare lună. Unii cred în destinul scris înainte de naștere, alții în puterea divină responsabilă pentru crearea fiecăruia. Este eliberator să crezi că tot ceea ce se întâmplă cu tine și tot ceea ce se petrece în jurul tău se datorează unor cauze pe care nu le poți controla. Cu lipsa responsabilității asumate vine și liniștea interioară. *Sunt ce sunt și fac ce fac pentru că acesta este destinul meu.* Toate explicațiile ne absolvă de vină și de responsabilitate. Și fie că sunt genele, natura sau Cel de Sus, nu reușim să stabilim în ce măsură, sau care este aportul personal la viața pe care o ducem. **Iar singura șansă de a ne considera fericiți este să ne păcălim singuri că suntem!**

TINERI

POEȚI

ARCADE LIRICE

Ruxandra DOBRE

Rugăciune

Sper o rugăciune
Pentru lacrimile plânse și
neplânse din ochii mei,
Pentru cerul cu stele și
fără stele al nopții mele,
Pentru pasul meu grăbit de pe trotuar,
Pentru gura mea ce a uitat să vorbească,
Pentru urechile mele ce nu mai știu râsul
Pentru corpul meu ce se strică pe dinăuntru
și înflorește pe dinafară,
Sper o rugăciune din lacrima ta din ochii tăi
îndreptați spre cer,
Pentru că pe mine ai să mă găsești tot
sperând o rugăciune
Cu mâinile împreunate la bărbie, cu ochii
în pământ

Presupus testament

Sacrificiu
Mâncile bluzei tale udate de lacrimi
le iau cu mine,
Ecoul strigătului tău îl iau cu mine,
Rămășițele unghiilor tale înfipite în piatră
le iau cu mine,
Pereții camerei în care ai stat singur
îi iau cu mine,
Întunericul din colțuri îl iau cu mine,
Bătăile inimii tale când te durea văzându-mă
suferind,
Aerul pe care nu ai putut să-l inspiri
văzându-mă cum mă prăbușesc,
Toate le iau cu mine.

Moștenire
În locul meu rămâne respirația liniștită
a somnului tău,
Și vocea mea o să se transforme în cristalinul
cântecelor pe care ți le-am compus.

Porunca
Mâna mea ce ținea mâna ta se va transforma
în creionul ce a schițat lumea,
Creionul care s-a supărat atunci când
s-a născut

Creionul care e făcut din oase
Creionul care va sângera și care va țipa
în lacrimi.

Și creionul o să-ți intre în degete
Și nu o să mai cunoști osul lui de osul tău,
Și aveți să vă tociți amândoi.

Și până ce copilul tău o să vină
Nu o să se mai cunoască sângale tău
de sângele lui,

Țipătul tău de țipătul lui.

Aprodu Andreea

Ritualuri amnezice

Ca să te ajung, eu și egoul meu
organizăm ritualuri amnezice.
Răsfoim cărți și ne tot naștem
Ca să ne împărțim jocului...
Ne-am lungit mâinile,
din ce în ce mai mult...

Degeaba! Tu ești încă volatil
și tragi de păr o zână...

Și scârțâie și scârțâie
pe drumuri pierdute
genunghiul meu de pământ!

Zbor

Nu-mi cere să te alung...
E ca și cum ar ploua invers
iar Dumnezeu ar îngenunchia
mulțumid pentru apă!
Înțelege că nu fac altceva
decât să mă visez zi de zi
strivind depărtări zăpezii...
Alunec în cerul lăsat prea jos,
ca o jumătate de sferă convexă...

Baltaru Roxana Diana

Monolog de trecere

Tamară, tre' să recunoaștem
de la o vreme viciile devin canoane
regretele se depun pe coapse.

dimineața plânsul e o transpirație dorită
în felul ăsta pierzi calorii și tineri de minte
care se resorb în obraji
ca în două movile de pământ.

câteodată ne întâlnim să bem cafeaua amândouă
și tăcem treptat, începând din colțul gurii -

nu prea văd rostul să tânjim acum după
copilărie, se răsuflă berea, Tamară,
- se poate trăi și fără.

(la urma urmei trebuie să avem și noi,
ca dâșii - câte o cocoasă
unde să păstram brațele calde și sfârcul
mamei ca pe niște păcate de mare preț.)

Gabriela Vodă

rodhi & cafea

Să-mi sclipească ochii a sete de viață,..
Într-un șopron vechi, cu biciclete ruginite și
mirodenii de bunică; să mă legăn
printre rozete uscate de mărar,
cu semințe în păr și iz copilăros în nări...
Numai după ce am fost exorcizată de lumesc,
am mâncat coacăze timpurii
Și am râs printre dinți de venin...

M-aș juca de-a moartea,
legănată într-un hamac de atlas,
cu flori de mac în păr și iarbă sub pernă,
citind „Lorelei” și ascultînd jazz.
Pe la chindiile de pară,
transpirată de cald, nemișcată din loc
într-o rochie albă de șifon,
cu buze de rodhi
și caramele de cafea sub limbă...

Alexandra Popa

penaj

ca niște note stâlcite se presară cuvintele
niște păsări niște bătai de aripi

câteodată niște nimic.
e un tril neclar, o înghițitură rămasă în gât,
aș vrea să-ți mai spun ceva, dar ce?
tu nu înțelegi limba păsărilor,
iar eu nu o înțeleg pe a oamenilor.

Silvia Bitere

Femeia delfin

Dacă alerg iarna cu tălpile goale
Asta nu înseamnă că sunt nebună
sau că te iubesc
De fapt dacă-mi privești fața de aproape
sunt atât de străvezie
Încât poți trece prin mine...
Sunt atât de vaporosă încât
Pot prinde ușor forma mamiferelor stelare...

Radu Vădeanu

În bisturiul vostru se reflectă delfini fabuloși
ce țipă la unison prohoade din cinci litri de
sânge
și unicorni obezi, înfipți bezmetic în glande,
ce strâng între fălci fâșii expirate de carne,
ca pe o absurdă momeală uitată de vreme.

Miliarde de fluturi stângaci, îmi aduc
bezna pe aripi fâlfâite în ritm arterial,
împingându-se unul în altul prin canalul
strămt al seringii înfipită scurt, ca o sentință
între vertebre mele cu gust de piatră.

Mă las scotocit agale
de mâini mecanice ce pipăie prudent
peretii vizuinei închise din epoca fetală,
mâini ce caută zadarnic să dezamorseze
stingherul meu pui de moarte.

Boboc Roxana Mihaela

Dialog cu iubirea

Jocul cuvintelor de esență tare
li se întâmplă celor care noaptea călătoresc
prin gări în căutare de vise,

Au fost ani în care te așteptam
la adăpostul cuvintelor,
scrindu-te în rime dulcegi ca o agudă,
azi însă cuvintele
sunt ascuțite ca piatra de temelie

scriu despre oameni mici,
lucruri mărunte cu iz de fericire.

Eu am trăit adânc, în păgânătatea mea creștină

- Victoria MILESCU în dialog cu poetul Gheorghe ISTRATE -

– Stimate domnule Gheorghe Istrate, de curând ați împlinit 7 decenii de viață și nu mai știu câte de poezie. Când ați început să scrieți?

– Dragă Victorina (e numele pe care eu, subversiv, l-am inventat pentru intimitatea dialogurilor noastre telefonice-nocturne); așa-dar, de când am început să scriu? La început, am început să scriu pe plante: era o iarbă înaltă, care-și despica floarea, eu aveam vreo 5-6 ani, și ea îmi arăta când este ora 12. Miezul zilei, să-mi car vâcuța de pe viroagă și să mergem la masă. Planta asta există și acum, nu mai știu cum o cheamă, iar colegii copilăriei mele au murit cu toții. Atunci, în copilărie, am început să scriu (furasem alfabetul de pe cărțile pitorești – abecedare – ale surorilor mele mai mari) și literele miroseau a iarbă aia de 12, când mă întorceam acasă și puteam să um-blui în trăistuțele tustrelelor mele surori. Să știi că alfabetul se învață foarte repede. Mai greu e fluviul lui de mai târziu. La început, am scris pe post-copertele cărților de povești (obicei pe care îl am și astăzi). În ciclul II (clasele 5-7, după dicteul sovietic), la gramatică scriam versuri cu rimă și ritm, integrându-mă în toate diatezele verbului cerut. Tot în acei ani, 12-13, m-am surprins că pot să scriu și altfel, o poezie emblematică despre Bărăgan – imperiul ființei mele nesătule. Rețin doar prima strofă care l-a uluit pe Ion Gheorghe, oaspete de o noapte la mine, la Limpeziș: „*Fântânile-s nevestatele vădane / ce le sărută orice trecător, / cu oasele lor albe și bălane / fac semne lungi în calea tuturor...*”. Poezia asta e inedită. Și eu mă mir de unde mi-o fi venit și de ce n-am publicat-o.

– V-ați născut în satul Limpeziș, județul Buzău. Este acesta un mirabilis locum care v-a inspirat și volumul **Limpeziș. Locul ființei** (1997). Cât de important este locul nașterii pentru un scriitor?

– Locul nașterii pentru un scriitor – și pentru oricine – este matricea lui, semnul bucurii lui și al destinului său viitor. Eu m-am născut pe un rug, pe un hotar, între pogoane. Și de atunci port pe piele o frunză de iarbă, de ceva anume vegetal, un deget umed al lui Dumnezeu, în număratoarea lui pluriarhaică, plurimilenară. O amprentă. Că s-a numit Limpeziș, nu e meritul meu – ci doar al întâmplării. Dar câte ascunzișuri nu are copilăria?

– Câtă autobiografie există în cărțile dvs.?

– Nu autobiografie, ci biografie. Întrebarea dvs. e mult mai subtilă decât răspunsul meu fugitiv. Autobiografia e un cui bar secret, fără oaspeți. Biografia e deschisă, ca un salon de întâlniri, „de conversații”, cum îl definea Eminescu.

– Creația dvs. se organizează în ritualuri, rituri, semne. Ați urmat un program estetic pe filonul ancestral-păgân-creștin, sesizat de critica de specialitate?

– La dracu’! „Critica de specialitate”, precum o pronunțați dvs., nu m-a descoperit nici până acum. Eu sunt un ilustru anonim, absent din ultimele „dicționare” (sic!). Nelipsit, însă, din cel al lui Marian Popa – marele urmaș al genialului G. Călinescu. Mai departe, nu rămâne decât *trotuar literar*... Program

estetic? Nu, n-am avut, ci doar program-instinctiv. Mama mea era analfabetă, ca și mama lui Panait Istrati (e). Dar dânsa mi-a adus în casă prima carte, Poezii de M. Eminescu, fiindcă îi plăcea cum cântam (am voce!) împreună cu surioarele mele „romanțele” poetului nepereche.

Eu am trăit mereu, adânc, în păgânătatea mea creștină. Clopotul satului, din subțioara casei noastre, era Părintele Sfânt, profetul care mă reîncreștina prin repetatele morți și sfîntenii ale satului meu. Când părinții se întorceau de la o înmormântare, cu un buchet de busuioc în mână, eram solemn și tăcuți, eram parcă în haine negre și neguri văluroase curgeau pe pereții casei noastre. Covrigul adus de ei îl piteam în gingia câinilor cu o frică uriașă, întunecată, peste care se culcase gura marelui clopot obosit al bisericii din Limpeziș.

– Volumul de debut **Măștile somnului** (1968), apărut în cunoscuta colecție **Luceafărul**, a fost primit excelent și a obținut Medalia de argint din partea revistei „Breve” din Italia (*Medalia de aur a fost obținută de poetul Marin Sorescu.*) Ce impact a avut asupra dvs. acest succes timpuriu?

– Succesul acela mi s-a părut artificial. Prelucrat de cineva. Dar de cine? Eu am stat mereu în spatele meu la pândă. Știam: succesele sunt temporare. Rădăcinile sunt to-tale și nemincinoase. Eu am fost și am rămas, mereu, un țaran pe rădăcinile mele. Sub ele există un foc pe care doar oasele mele îl simt. În ultima vreme doar pâlpâie... Dar tot rădăcini se numesc...

– L-ați cunoscut pe Tudor Arghezi, căruia i-ați fost prezentat în 1963, la aniversarea maestrului, care v-a încurajat și pe care l-ați frecventat. V-a influențat în vreun fel autorul Florilor de mucigai?

– Tudor Arghezi e un capitol tulburător și nedefinit încă în întreaga istorie a literaturii române. Eu am fost doar o mică bâzdă-ganie nimerită în acest altar, dar, căruia, curios, maestrul i-a dat o atenție cuvenită. Pe scurt: luasem un premiu I pe Armată (îmi „satisfăceam” – acesta era termenul oficial – stagiul militar la Constanța), și, brusc, am fost adus în gara de Nord bucureșteană (eram soldat feroviar). Și m-au luat N. Tăutu et &, și m-au arătat lui T. Arghezi (aveam vreo 35-40 de kg), încântărat și cu bocanci, ca pe o urâtanie talentată, pe care Arghezi a intuit-o precis. Rezemat de genunchii maestrului, am avut sentimentul instinctiv de a-i săruta mâna, semnal de care s-a ferit muscular. Dar m-a privit în ochi și mi-a autografat o carte pe care o purtam în cufărul meu de soldat, împreună cu cele ale lui Labiș, Eminescu și Esenin. Olteanul de deasupra norilor m-a intuit. Am făcut fotografii și chiar un film. Anul următor, tot de 21 mai, 1964, l-am vizitat într-un ansamblu uriaș de personalități. Într-un final decent, declanșat de mine, m-a retras într-un ungher și, după o dedicație uriașă pe o cârtică a Domniei Sale, mi-a șoptit: „*D-le Istrate, veniți, vă rog, cât mai des pe la mine, dar dați-mi un telefon, fiindcă de broasca asta neagră depinde viața mea!*” Bea cafea și „bea” tutun: „otrava mea necesară” – așa mi-a zis.

Arghezi ca și Eminescu au fost pro-

feții mei întru poezie. Asimilați pe dedesubt. Nu studiați! I-am lăsat să respire: ei în mine și eu în ei, neprogramatic. Precum marile iubiri ce se întrepătrund. Școala adevărată a poeziei a venit ad-postem.

– La Facultatea de limba și literatura română, ați fost coleg și uneori chiar prieten cu cei mai importanți scriitori de azi. A fost o atmosferă care v-a stimulat?

– Al. Piru, la una din întâlnirile noastre promoționale, a spus răspicat: „*Dvs. ați fost generația de aur a ultimilor ani.*” Și i-a numit, începând cu Nichita Stănescu, pe Cezar Baltag, Gr. Hagiu, Gh. Pituț, Gabriela Melinescu, Virgil Mazilescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Constanța Buzea, Miruna Iorgulescu, Laurențiu Ulici, Marian Popa, Dorin Tudoran, undeva, între ei, pitindu-mă și pe mine. Și mai sunt și alte nume: Dorina și Liviu Grăsoiu, Ion Mincă, Nicolae Baltag, Dorin Teodorescu (ucis imediat de viață, cu un studiu editat postum, esențial, unic, despre Poetica lui Ion Barbu, 1978), Tia Șerbănescu, Florentin Popescu, discreții Ion și Rodica Madoșa etc., etc.

Amfiteatrul Odobescu a fost o matrice națională, pe care o spurcă, astăzi, niște nume construite, averse pentru premiul Nobel, care încă nu știu că acest premiu s-a transformat în cenușă. Somn ușor... Mai important e premiul de la Trei-Ogrăzi (unde o fi aceea?).

– Dar ați audiat și profesori iluștri, unul dintre aceștia fiind G. Călinescu. Ce impresie v-a lăsat „divinul critic”?

– Divinul critic și-a divinizat lectorii și audienții. El știa cine este. Noi nu știam cine suntem. Acum știm. El nu era un profesor. El era **PROFESORUL**. Ultimul lui curs a fost despre opera lui I. Creangă. Despre universalitatea acestui autor care se scufunda într-o puțină cu sare, vară de vară, fiindcă suferea de epilepsie – și dincolo de ea conversa cu Eminescu. Doamne, adună-mi mințile ca să cred că totul a fost adevărat!...Erau, acolo, convorbiri între Socrate și Platon, șterse de pe frunzele de toamnă din Țicău. Unde s-o fi înregistrând Timpul și sunetele lui pierdute?

– Ați cunoscut mari oameni de cultură, dar ați dat mâna și cu... Ceașescu...

– Mâna lui Ceașescu era flască și negativă. Nu comunica. Era „tovărășească”. Era precum o pătlăgică murată de Oltenia. Nu avea senzori uscați și nici sonori. Ne-am cunoscut (în 5 persoane) la cutremurul din 4 martie 1977, adică în zorii zilei de 5 martie, la Facultatea de Medicină, unde se prăbușise plafonul celebrei ei bibliotecă. O adusesse după el și pe aia, iartă-mă, o bipedă incultă cu pantofi ascuțiți, negri ce se împiedicau în fiecare cuib de iarbă. Scena a fost lungă și barbară, mi-ar trebui vreo 2-3 file s-o descriu. Poate cu altă ocazie.

Simptomatic: prin anii 1992, împreună cu Ulici, am stat în preajma monseniorului Corneliu Coposu, în sediul partidului lor. Alături de El (era în stânga mea), am trăit, realmente, sentimentul clar al înălțării, al exaltării și al euristicii, așa cum l-am mai avut doar în preajma lui Arghezi (îmi pierdusem duhul), Octav Onicescu, Al. Rosetti, Ștefan Odobleja.

(Continuare în pag. 14)

În fața marilor fântâni, eterne, eu îmi pierd respirația. Pe Cea-ușescu (vreme de o oră), l-am citit cu sentimentul sec al pră-bușirii, al unei impersonalități, al unui nimic sfios ascuns sub fusta acelei bipede scabroase. În 1980, aveam să fiu și eu acolo, la CC, în plenul USR, lângă Laurențiu Fulga (Dinescu lângă Ceaușescu) - acolo unde a fost desființată, pe loc, organizația PCR a USR -, fiind realmente contrarevoluționară. Putorile care au vorbit acolo (am stenografiat) ți le voi developa cu altă ocazie. Acolo Ceaușescu era tern, mut și când vorbea. Pentru el, intelectualitatea scriitoricească era dușmana dictaturii și ideologiei comuniste. Am un carnet de peste 20 de pagini din ziua aceea, când Laurențiu Fulga mi-a șoptit în ureche: „*Gata, Gheorghiiță, ne-a desființat!*”

– Deși sunteți perceput ca o persoană discretă, sfioasă, v-ați implicat serios în evenimentele din ’89, făcând parte din „grupul Dinescu” de la Televiziune în zilele 22-23 decembrie, refuzând apoi titlul de Erou al Revoluției. De ce l-ați refuzat?

– Fusesem „sechestrat” de pe stradă de securitatea semnalată de blândul scriitor informator Vasile Băran, fiindcă îl „alimentam” pe disidentul M.D. După „dialog”, am fost elibe-rat. La evenimentul din dec. ’89, am fost un „, intervenient” excitat. M-a purtat mulțimea în brațe peste gârduțul verde, până-n culoarul de trecere al TV, studioul 4; acolo m-a întâmpi-nat Dinescu, cu ochii ex-holbați, de victorie, mi-a zis să nu plec; mi-am instalat ad-hoc, dintr-un instinct disciplinar, un pluton de pază cu 2 soldați, stânga-dreapta, la stud. 4 – și comunicam cu Dinescu prin interfon. Prin ușa aia i-am pătruns pe I.P.F. Teoctist, și pe Ion Iliescu (care se tot fofila: „*vreau să dau un telefon scurt, vreau să dau un telefon scurt*”)., până ce l-am smuls de mâna dreaptă și l-am împins în studio. Atunci și astfel l-ați văzut pe primul președinte al României „capitaliste” cu hainele șifonate de mine. Am părăsit turnul Televiziunii, spre seară, când ni s-a spus că s-a descoperit o bombă la sub-sol și vom fi aruncați în aer (alarmă falsă). De acolo ne-am dus la USR și-am propus o nouă conducere. Am refuzat Titlul, fiindcă și Dinescu l-a refuzat (el avea rezervele lui secrete, f.f.f. se-crete). Eu eram un simplu iobag, dar n-am vrut să mă amestec cu „țigani și golani”. Adevărații eroi s-au retras în anonim ori în postumitate. Câțiva, mulți, au scăpat și s-au furișat în interminabilele lor Parlamente și supremații.

– După ’89, ați lucrat în presă, ați inițiat și condus „Curierul Românesc”, revistă care din 30 decembrie ’89 s-a difuzat în 30 de țări. Ce a însemnat pentru dvs. această publicație?

– O gură de comunicare. Vorbeam prin „porta-voce” cu M. Eliade, cu ambii Ciorănescu (Alex și George), cu Cioran (incomunicabil, dar atent), cu George Emil Palade, cu Eugen Ionescu...

– Ați susținut mulți autori, tineri sau mai în vârstă, ați girat intrări în USR, ați scris cronici despre cărțile confrăților și nu de puține ori ați făcut demersuri discrete și eficiente atunci când a fost vorba de boală ori deces în rândul scriitorilor. Este vorba de generozitate, responsabilitate, solidaritate?

...Tăcere. Totală tăcere.

– Creația dvs. de până acum a fost încununată cu **Premiul Mihai Eminescu** pentru poezie al Academiei Române, cu **Premiul Omnia** la diverse festivaluri, cu numeroase distincții, diplome de excelență, din țară și din străinătate etc. Considerați că acestea certifică valoarea unei opere?

– Nu.

– Mă întorc la prima dvs. carte, **Măștile somnului**, ca-re a fost întâmpinată entuziast, inclusiv de Nicolae Manolescu, criticul afirmând că sunteți „un poet excepțional”, dar care vă omite în recenta sa Istorie critică... Unde greșește criticul?

– Acolo, în el; în ghiveciul lui „critic”.

– Ați definit poetul: „Poetul e lacrima lui Dumnezeu”. Cum definiți poezia?

– Poezia este sus, spinul lui Iisus de pe cruce: „**Eli, Eli, lama, Sabachtani!**”

Note de lectură

Dr. Dan BRUDAȘCU

Gheorghe Andrei NEAGU – „Nunta Neagră”

La cei 60 de ani ai săi, maestrul **Gheorghe Andrei NEAGU** este una din personalitățile proeminente ale vieții culturale, literare și spirituale vrâncene. În ultimii 20 de ani, el s-a remarcat nu numai prin ctitoriile sale în domeniul mass-media, ci și prin numeroase volume literare publicate. Cu deosebire în ultima vreme, Gheorghe Andrei NEAGU a reușit ca, aproape an de an, să adauge creației sale literare noi volume, diferite tematic și ca gen literar, dar care au un numitor comun: sensul pasiunii evidente a autorului pentru cuvântul scris și, totodată, al dorinței de a exprima trăiri și sentimente profunde și autentice.

Tot în ultimul deceniu, în calitate de fondator și director al publicației **Oglinda Literară**, poetul și scriitorul Gheorghe Andrei NEAGU a contribuit decisiv la renașterea vieții culturale și literare vrâncene. Număr de număr, publicația, deschisă, deopotrivă, scriitorilor vrânceni și moldoveni, dar și celor din țară și de peste hotare, subliniază nivelul elevat al scriiturii, dar și înscrierea publicației în dezbaterile marilor teme ale actualității cultural-spirituale românești fierbinți.

Recent, la editura Valman din Focșani, a apărut, în condiții grafice excepționale, volumul său intitulat **Nunta neagră**. În afara versiunii române, cartea mai cuprinde și tălmăcirile, unele de înaltă ținută profesională și estetică-literară, în engleză, franceză, italiană, rusă și spaniolă.

Deplin conștient, se pare, că scriitorul român de azi rămâne pe mai departe condamnat la statutul de creator de provincie, datorită limbii de circulație restrânsă în care scrie, Gheorghe Andrei NEAGU se ambiționează să-și facă auzit glasul în spațiul mai larg al literaturii europene și universale contemporane, intuind că, prin tematică și mesaj, scriitura sa poetică poate reține

atenția și atrage interesul tuturor iubitorilor de poezie din spațiul european ca și din afara acestuia.

Poema lui Gheorghe Andrei NEAGU este o baladă cu un mesaj deosebit de profund, dar și cu o scriitură care, deși unor cititori exigenți le-ar putea aminti diverse modele de baladiști din literatura autohtonă sau străină, este, în sine, un text emoționant și vibrant, un omagiu peste și dincolo de timp adus eternei și mereu neînțelesei iubiri. Poetul dovedește nu numai sensibilitate, dar și măiestrie, și o convingătoare stăpânire a mijloacelor estetico-literare. Poezia sa are un vibrant ritm interior și rezervă cititorului bucuria întâlnirii cu sentimentele autentice redate cu sensibilitate și în modul cel mai convingător.

Cel care ține în mână sa această carte este șocat și de concepția, cu totul inedită, plină de cutezanță, a editorului și ilustratorului pentru că și aceștia își aduc o contribuție remarcabilă la calita-tea cu totul excepțională a produsului final.

Ne permitem să formulăm câteva opinii și în legătură cu versiunile din cele cinci limbi, care însoțesc originalul românesc. Deși nu toate se datorează unor nume cunoscute, recunoscute sau consacrate în domeniul traductologiei, în special al celei de poezie, versiunile respective reușesc, în foarte mare măsură, să transmită, cu onestitate, sensurile profunde ale mesajului poetic al textului românesc.

Salutând apariția acestei cărți și adresând sincere felicitări autorului ei, ne exprimăm convingerea că volumul Nunta neagră se va impune ca una dintre cele mai remarcabile apariții de poezie ale acestui an, devenind, totodată, și un inspirat, dar și binemeritat și deplin convingător mesager al poeziei românești contemporane în spațiul european și la nivel internațional.

Florentina Loredana Dalian

Să pleci. Niciodată să rămâi

Când o ființă îți pleacă – din viață, din suflet, ori numai până-n orașul vecin - rămâi pustiu ca o gară din Bărăganul de altădată.

Să pleci. Niciodată să rămâi.

Pleca bunica, la moară. Mă lăsa încuiată în casă. Stăteam cocoțată pe o masă, mai aproape de geam, să privesc păsările. Mă jucam cu bețe de chibrit. Le așezam sub diverse forme, construiam case, castele, șine de cale ferată. Stricam construcția și începeam

Venea tușica, de pe o altă stradă, să vadă ce fac. „Ce faci?”, mă întreba. Nu-i răspundeam: „Construiesc, mă joc, privesc păsările”. Îi dădeam mereu același răspuns peltic: „O aștept pe mamaia”. Așteptam. „A aștepta” cu „a face”. Cât sunt de compatibile? Și totuși, asta „faceam”. Măinile, ochii, picioarele se puteau ocupa de orice altceva, puteau să se miște în voie. Dar eu...așteptam.

În orice despărțire nedorită, am fost copilul care așteaptă cu sufletul la geam. Când se-ntorcea bunica, îi săream în brațe, o sufocam. „Ce faci?” Îi răspundeam cu două broboane mari de lacrimi. Mă lua la rost: „Treci la joacă și nu mă mai boci atâta! Că doar n-am murit!” Ce știa ea?

Uneori, plecările-s mai crude ca moartea. Fiindcă plecările poartă-n ele durerea unei posibile reveniri niciodată-ntâmpate.

Florentina Loredana DALIAN

Cea de a doua carte a statornicei noastre colaboratoare **Florentina Loredana Dalian** („**Aceeași lună peste sat**”) nu poate decât să ne bucure, mai ales că o bună parte din textele incluse în volum au fost publicate, de-a lungul anilor, în paginile revistei **Fereastra**.

„Cuvântul de însoțire” al cărții, semnat de cunoscutul critic **Adrian Dinu Rachieru**, este semnificativ pentru edificarea cititorului și, tocmai de aceea, îl reproducem. De asemenea, pentru a fi consecvenți, inserăm în paginile următoare și prima proză din viitorul volum al autoarei, pe care îl dorim la fel de bun ca și acesta.

CUVÂNT DE ÎNȘOȚIRE

Sub scutul unui pseudonim, prozatoarea **Florentina Loredana Dalian** (fostă Dănilă) recidivează. Fără a lua cu asalt revistele, fără a se insinua într-o lume gălăgioasă și vanitoasă (precum cea scriitoricească), fără a pune în mișcare strategii de autopromovare într-o cultură, vai, publicitară și fără a „momi” critici care să-i „slavoslovească” textele (fie și într-un discurs prefațial), autoarea din Slobozia se anunță ca o apariție demnă de tot interesul. Debuta, reamintim, la Clubul Saeculum din Beclean cu volumul **Și copiii se îndrăgostesc** (2008) după ce adjudecase, în același an, un important premiu (prozastic, evident) la **Festivalul-concurs Eusebiu Camilar – Magda Isanos** de la Udești (Suceava).

Indiscutabil, autoarea are har. Inginer de profesie se ține departe (deoparte) de sofisticatele inginerii textuale și, bună observatoare, coboară în cotidian, ia pulsul vieții, interesată de gestul mărunț, insignifiant. Cu urechea ciuită vedește o remarcabilă stăpânire a limbajelor; oralitatea e punctul forte al acestor instantanee, decupaje epice colorate sentimental, cutreierate de un frison nostalgic și asortate cu un binevenit pigment ironic (și chiar autoironic). Probabil că, deocamdată, nu se încumetă să atace genul „tărăgănat” (romanesco); și bine face, exersându-se dezinvolt pe spații mici, fără a-și testa suflul epic, revărsându-se prozastic.

Nu scrie, neapărat, de pe baricadele feminismului. Fără a pleda aici pentru o literatură feminină (expediată valorizator în ghetoul sexului) nu putem ocoli constatarea că aceasta are, negreșit, un specific. Or, interesată de „cotloanele sufletului”, Florentina Loredana Dalian le explorează – inevitabil – din acest unghi. Developează, așadar, învâlmășeala de sentimente a femeii îndrăgostite (v. **Sens unic**) prinsă în „plasa iluziilor” dar și reacțiile bărbatului egoist, colecționar insatiable de trofee; cunoaște și dramele lui, acel

„prea târziu” dureros infiltrat, conducând la „eliberarea” iubitei (v. **Îmbrățișări pentru Florentina**). Se (ne) amuză când, dând gata un polițist, constată că motivul era treningul pe care-l purta, inscripționat Dinamo (v. **Miss Univers**). Privirea rece, lucidă refuză efuziunile, contemplă cu detașare întâmplările, na-rează cu naturalețe. În ciclul Dincolo de timp (**Azilul**) cugetă la rosturile lumii, printre eroi împovărați de singurătate, inși care trăiesc din amintiri, depănând povești: un fals general răătăcit în „lumea Olgăi”, un ceasornicar, atâția figuranți cu destine frânte, atâtea iubiri irosite (Ana, Marița) impunând o tristă concluzie: „nu-i nici o sfârâială s-ajungi bătrân!”

Ghidată, instinctiv, de talent, prozatoarea e permeabilă și la presiunea intertextualității. Nu e cazul să inventariem și câteva exemple... Sunt examinate „sub lupă” momentele de derută, încercările vieții, destrămarea ființei care, disperată, se agață de lume. Aflând că fericirea „e singura cosmetică care dă rezultate”. Porniți în căutarea fericirii, protagoniștii iau hotărâri eroice (uite a doua zi), sunt învadați de tristețe (v. **Halucinații**), contemplă cu jale ruina amintirilor (v. **Aceeași lună peste sat**), mângâindu-se cu vorbele despre „odată”. Lucidă, ironică (ca antidot) și sentimentală, Florentina Loredana Dalian merită urmărită, capabilă – credem – de mari surprize (dacă se va lua în serios). Într-o epocă sufocată de hiperintelectualism, prozele ei (curios!) pot fi citite fără caznă. Florentina Loredana Dalian e un nume pe care mizăm dincolo de bursa zvonurilor ori a clasamentelor de cafea, „de azi pe mâine”...

Adrian Dinu RACHIERU

Moara

Se desprimăvărare. Umblam amețită, inertă, printre oameni neinteresanți. Târam de trupul greu, așa cum târăsem odată de sacii cu grâu. Bunica mă trimisese la moară. „N-are cine, mamă”, îmi spusese.

Fierul căruciorului săpase carne vie în palmele prea mici, nefăcute să care greutăți. Dar eu știam una și bună: trebuia să ajung la moară. Acolo se face pâinea noastră cea de toate zilele. „Dă-ne-o nouă astăzi!” Nu pricepeam de ce oamenii îi cer lui Dumnezeu pâine. Când ai putea să-i ceri atâtea lucruri minunate. Cum ar fi de exemplu, păpuși. Păpuși adevărate, nu din acelea din cărpe înfășurate pe linguri de lemn. Sau cum ar fi, atunci când îți doarești mult, să poți da timpul înapoi.

Până una alta, mă așezasem pe saci, cu fața în palmele rănite, plângând și rugându-L să îmi dea puteri să ajung până la moară. Era plânsul acela de ciudă, de neputință, nu doar în fața neputinței mele, ci și a altora. Eu îi spuneam plânsul rău. Căci există și un plâns bun, care alină, cicatrizând. Mai plânsesem odată așa, când îl răsturnasem pe bunicul în șanț. Cu tot cu căruțul de invalid peste el. Atunci mă salvaseră niște militari.

Când cu sacii de grâu, îmi pusesem nădejdea într-un om care trecea pe stradă. „Ce ai, taică, de plângi?” „Mi-e greu, nu mai pot să târăsc de sacii ăștia. Nu m-ajută?”, bâiguiseam timid. „Ajută-te singură! Și Crucea și-o poartă omul tot singur.” Și trecuse mai departe.

L-am urât. Dar într-un fel m-a ajutat, făcându-mă să înțeleg că nu trebuie să-mi pun nădejdea decât în mine. De-aș fi învățat de atunci lecția! Am tras cu dinții de rochie, am rupt două bucăți cu care mi-am înfășurat palmele și-am dus povara la bun sfârșit. Dar parcă tot a fost mai ușor decât acum, când târam după mine saci de iluzii, către moara care să le macine mărunț. Sufletul, când sângerează, cu ce să-l bandajezi?

Cum mergeam așa aiurită, mi-a atras atenția silueta „consilierului”. E greu să nu observi o siluetă de 1,90, într-un costum impecabil, cu-n mers de manechin pe podium, cu tunsora perfectă, cu firele de păr aliniate precum soldații la raport.

Prin contrast cu aspectul aparent scortșos, m-am bucurat să regăsesc dincolo de „ambalaj” omul modest și sincer pe care-l știam, cel care nu uitase niciodată de unde-a plecat și care-mi povestise cu mult haz despre „calvarul” copilăriei lui, când aduna zilnic știr pentru porci.

Trecuseră cinci ani de când îl văzusem ultima oară, dar, când m-a fixat cu privirea neagră, jucăușă, parcă tocmai ce regăsisem un vechi tovarăș de joacă, dintr-o copilărie dragă de demult.

Încercând să leg o conversație, am dat să mă interesez de cariera lui politică. Mare greșală! „Tot Consilier?” A râs de a răsunat bulevardul. „Cum, nu știi că sunt Senator?” Nu știam. Și nici nu mă interesa. Dar bineînțeles că mi-a venit să intru în pământ. Am dat să mă scuș c-o frază prin care-i spuneam că eu abia dacă știu cine-i Președintele țării, ceea ce nu e departe de adevăr. Dintotdeauna, politica și fotbalul au fost punctele mele tari. El se distra în continuare, apoi mi-a dat niște lămuriri: „Am ajuns acolo dintr-o întâmplare. Nu mi-am dorit și nici nu îmi place. Nu sunt făcut pentru asta. Dacă mâine n-o să mai fiu în Parlament, n-are după ce să îmi pară rău”.

Am mai schimbat vreo două vorbe și ne-am despărțit. Pe punctul de-a se depărta, mi-a aruncat râzând: „Mai du-te și tu să vezi Lacul lebedelor!” Așadar nu uitase.

În urmă cu cinci ani, invitasese toată delegația noastră la o recepție. Toți au înțeles că invitația fusese făcută pentru mine, dar și că, totodată, diplomatul atent la cel mai mic amănunt nu putea să apeleze la o impolitețe care i-ar fi exclus pe ceilalți. S-au bucurat nevoie mare, călcându-se pe picioare la poarta de intrare în lumea în care, de altfel, niciunul n-avea acces. S-au dus toți. Mai puțin eu. Care-mi găsiseam o scușă al naibii de credibilă – că merg la Operă, să văd „Lacul lebedelor”. Și, ca să mă conving pe mine mai întâi, chiar mă dusesem. În ultimul moment, când biletele

(Continuare în pag. 16)

(Urmare din pag. 15)

deja se epuizaseră, dar am mituit casiera să mă lase să intru, să stau măcar în picioare. Ca și cum de prezența mea acolo ar fi depins soarta întregii omeniri. Închisesem telefonul, bineînțeles. În pauză, când l-am deschis, am găsit trei apeluri. Până să intru pentru actul următor, a mai sunat o dată. A încercat să mă convingă cu toate argumentele. „*Reprezentatia se mai dă și altădată. N-au intrat zilele în sac. O să mergem odată împreună. Hai că vin să te iau cu mașina!*” „Nu!” și nu a rămas. Că doar mie îmi plăcea să merg cu metroul. Atunci îl auzisem ultima dată.

Fugind de el, fugisem de fapt de mine. De-aceea mă dusesem la balet, de teamă că, rămânând în hotel, aș fi acceptat invitația, cedând fie argumentelor lui, fie celor ale colegilor, care ar fi fost gata să mă ia pe sus.

Intenția lui de apropiere era clară, fiindu-mi sugerată și anterior, dar de data aceasta era ca un ultimatum, o acțiune care ar fi petcutluit-o. Iar eu îl plăceam prea mult. Altfel mi-ar fi fost simplu să-l refuz. Și nu trebuia să-l plac. Eram „ancorată” într-o relație care se consuma la mare distanță, dar „ancorajul” era sufletesec și, deci, puternic.

Astfel „am dat cioara din mână” pe o vrabie infectă care, de altfel, la scurtă vreme, mi-a și tras un mare șut în fund. N-am regretat. Dar nici nu uitasem. Așa cum – aveam să constat – nici el nu uitase.

Când mi-a luat mâna să mi-o sărute de „la revedere”, am văzut că-i crescuse și-o verighetă pe deget. Mie, în schimb, nu-mi crescuse nimic. Nici măcar o aripă. De lebdă, se-nțelege. Ba încă, vreo două pene amărâte pe care-mi imaginasem că le-aș fi putut folosi la zbor, îmi fuseseră și acelea frânte.

Și, din senin, m-a apucat iar plânsul ăla rău, ca atunci când îmi sângerau palmele, cărând de sacii cu grâu către moară. Am vrut să-l strig să-l întreb cât e ceasul și dacă nu crede că Timpul poate fi dat înapoi. Dar mi-am adus aminte: „Ajută-te singură! Și Crucea și-o poartă omul tot singur.”

Am rupt fâșii dintr-o amintire, mi-am încropit un bandaj nepriceput și am mers mai departe. Pân-am ajuns la Moara de măcinat iluzii cu tot cu proștii care le cară după ei.

Zina

Gerul șfichiuia obrajii femeii, care-și adunase pufoaica pe lângă ea, ȋopăind de pe un picior pe altul. Era seara de ajun. Se înserase de tot, dar parcă tot nu-i venea să plece de la tarabă, nădăjduind c-o să mai vină careva să cumpere vreun mărunțiș. Mai trecea câte-un copil și-o-ntreba dacă n-are clopoței sau te miri ce nimic avea nevoie pentru colindatul care urma de-acum și până la anul nou. Avusesese și câteva sorcove, dar le vânduse. Privea copiii gândindu-se la ai ei, pe care-i lăsase singuri, cu o bunică bătrână, tocmai dincolo de Prut. Trei avea – unul de cinci, unul de opt și altul de unsprezece ani. Îi părăsise cu inima strânsă, dar n-avea ce face, măcar de-aici mai făcea câte-un ban, ei nu-i trebuia mare lucru, trimitea tot acasă. Dacă rămânea dincolo, ar fi crăpat cu toți de foame. Aici, lumea începuse s-o cunoască, îi mai dădea și haine, tot era ceva...

Pătrunsă de frig, gândea că ar face bine să se retragă spre casă, adică ce casă, spre casa în care o găzduia Marioara lui Paraschiv, femeie cu suflet bun. Nu-i lua chirie, nu-i cerea nimic, îi dădea și să mănânce. În schimb,

ea o mai ajuta pe la treburi, îi mai lăsa câte-o lanternă, câte-o legătură de clești de rufe...

Tocmai când se hotărâse, ce-i drept fără tragere de inimă, să strângă și să plece, apărui Stan, omul de pe stradă, cum îl știa toată lumea. Când îl vedea, se gândea că uite, sunt alții și mai nevoiași, pe ăsta nici măcar nu-l primise nimeni în casă, dormea pe unde apuca, mânca ce se-ndurau alții să-i zvârle. Se du-se glonț la ea c-o sticlă de rachiu pe care i-o întinse:

– N-ai și tu, Zino, două pahare? Ia, am căpătat-o la Biserică. Da` nu-mi vine s-o beau singur. Pune!

Zina luă două cești din setul descompletat pe care-l avea la vânzare și turnă, umplând una pentru Stan, iar ei, așa, de două degete. Era bun să te mai încălzești.

– Hai sănătate! spuse Zina cu gândul departe.

– Sănătate și bucurie!

– Ce bucurie, măi Stane, unde vezi tu bucurie?

– Adică ce, vrei să zici că nu te bucuri acuma să bei un rachiu cu mine?

– Eh, dacă-i musai, m-oi bucura. Dar putea să fie și mai bine.

– De ce adică nu zici că putea să fie și mai rău? Care va să zică, puteam să beau rachiul singur, și tu să te zgâiești la mine. Că, dacă nu-ți dădeam, nu beai. Ei? Sau: puteai să te zgâiești la mine, da` nici măcar eu să nu beau, că, dacă nu mi-l dădea tanti Felicia la Biserică, nu-l aveam.

Zina ridică absentă din umeri și aprinse una din lumânările parfumate, că dacă-i bal, bal să fie! Apoi schimbă vorba, parcă muncită de-un gând:

– Măi Stane, de când te cunosc, nu te-am întrebat niciodată. Dar uite cum dezleagă rachiul limbile oamenilor! Ia zi, tu de ce n-ai un loc al tău, așa, ca toată lumea?

– Nu știu. Așa vrea Dumnezeu...

– Auzi, mai lasă-mă! Eu te-ntreb de vorbă serioasă și tu... Uite, lumea vorbește de tine că ai fost om deștept, cu carte, profesor de filozofie, dar că ți-ai pierdut mințile când ți-au ars în casă de vii nevasta și copilul, într-un incendiu peste noapte. Cu casă cu tot. E-adevărat?

– Eh, gura lumii! Nici pământul n-o astupă. Și ce mă-ntrebi pe mine dacă-i adevărat? Dacă tot apleci urechea la lume...

– Păi tocmai d-aia, că vreau să știu de la tine. Fiindcă e clar că lumea mai și mănâncă... Zi, ai fost profesor?

– De un` să știu?, zise ridicând din umeri. Și dac-am fost, eu nu-mi aduc aminte nimic. Eu mă știu ăsta care sunt, așa, tot pe drumuri. Dacă nu-ți convine, scrie-acasă...

– Stane, dar nu-i drept, că dac-ai fost om deștept, lumea să te trateze ca pe un târaie brâu. Încearcă și tu să-ți aduci aminte. Ceva, măcar cine-ai fost, ce-ai făcut...

– Și crezi că dacă-mi aduc aminte, la ce-mi folosește? Dac-o fi așa cum zice lumea, la ce mi-a folosit c-am fost deștept, dacă am pierdut tot dintr-odată?

– La ce ți-a folosit?! se schimonosi Zina. Dar acum la ce-ți folosește că ești prost, adică mă rog, tu n-oi fi, dar lumea așa te vede. Dacă-ți aduci aminte ce făceai înainte, poate-ai să poți iar să te angajezi profesor, să ai și tu o casă a ta, să te poți hrăni, poate chiar să-ți întemeiezi o familie...

– Auzi, nu-mi trebuie nimic din toate astea. Ia judecă tu, dacă aveam eu o casă a mea, o familie, mai stăteam acuma de vorbă cu tine la un pahar de rachiu? Îmm, ia zi!

– Țara arde, baba se piaptână! Pahar

de rachiu și vorbă cu mine! asta-i lipsea lui Stan, lume bună!

Tăcu îmbufnată. Stan o privea la flăcăriua plăpândă a lumânării și deodată zise cu alt glas:

– Auzi, deșteptăciunea ca deșteptăciunea, că uite, când n-o mai ai, nu mai valorează doi bani. Dar ia zi, de frumos, mă găsești frumos?

– Hă, hă! Că frumusețea face vreo para chioară când n-o mai ai! Hai c-ai nimerit-o! Și-apoi ce-ți veni? De frumusețe de arde nouă?

– Și de ce nu ne-ar arde? Că frumusețea e tot de la Dumnezeu. Hai, spune! Mă găsești frumos?

– Dă-te mai aproape de lumina lumânării, să te văd mai bine.

După ce îl studie preț de câteva clipe, întorcându-i chipul pe toate părțile, conchise:

– Prea urât n-ai fi... Dacă te-ai mai ȧesăla și tu oleacă...

– Care va să zică, sunt frumos.

– Eh, nițel mai frumos ca ăl cu coarne...

– Să mă lași cu poveștile astea! Tu ești nițel mai bună ca zgripturoaica din po-veste. Na! Puteai și tu măcar să mă minți, că doar nu costă bani! Ia mai umple o ceașcă, te zgârcești până și la rachiul meu? Zino, dar de tine știi ce zice lumea? Cică și tu ai fost frumoasă și deșteaptă foc. Da` te-ai înhăitat cu-n ofițer rus și de-acolo ți s-a tras. Când ăla te-a părăsit, n-ai mai făcut doi bani. E-adevărat?

– Înhăitat! zise cu dispreț. Așa se cheamă acuma dragostea? L-am iubit pe Serghei și am fost fericită cu el. Până când...

Îi dăduseră lacrimile și căuta de zor o batistă. Stan îi întinse zdreanța lui, căreia Zina îi făcu vânt, ștergându-se cu măneca. Apoi continuă printre sughituri:

– Eh, dac-ai ști tu ce doamnă-am fost! Nici nu ți-ar veni să crezi. O, Stane, Stane, ce n-aș da să pot și eu să nu-mi mai aduc aminte, așa ca tine! Vezi, pe tine te-a apărat Dumnezeu, ți-a dat uitarea. Nu mai știi ce-ai avut, nu știi nici ce-ai pierdut. Și nu mai trăiești în fiecare zi cu gândul care roade din tine, încet dar sigur, cum face apa cu pietrele.

– De ce te-a părăsit Serghei? Trăiați în păcat?

– Arată-mi unul care nu trăiește! Mă mir că n-am înnebunit atunci.

– Auzi, tu zici că omu-ăsta te-a iubit?

– M-a iubit, m-a iubit mult...

– S-o crezi tu! Te-a iubit cum iubesc eu sticla asta de rachiu, pe care, după ce s-o goli, o s-o fac țândări de bordură.

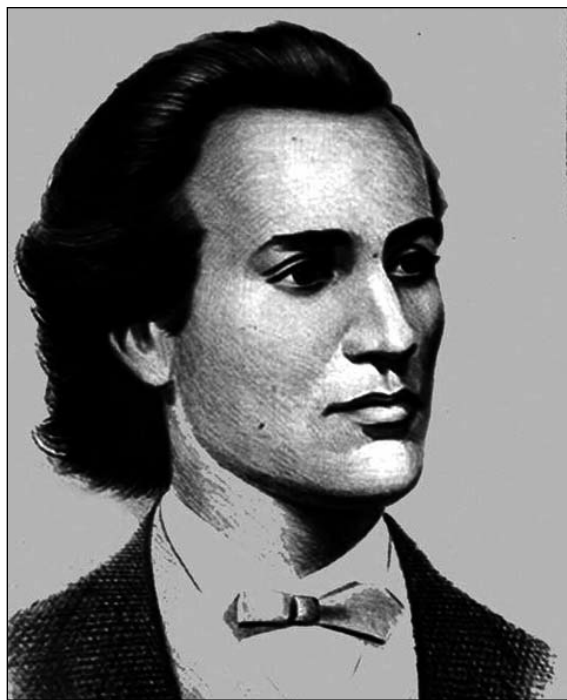
– Da, cred asta, zise ridicând din umeri abătută. Ce să fac, dacă și-a iubit mai mult sufletul?

Tăcură o vreme, sorbind din rachiu, fiecare cu gândurile lui. Stan încerca să-și aducă aminte dacă iubise și el cândva. Discuția cu Zina îi stârnise curiozitatea și parcă fusese copleșit de-un sentiment pe care nu putea să-l definească. Nu-și amintea nume, figuri, date precise. Ar fi vrut s-o întrebe pe Zina, dar nu prea mai avea pe cine. Asta plângea cu sughituri, aproape cu vorbe, din care el nu pricepea nimic, decât auzea când și când numele lui Serghei.

– Femeie, uite că s-apropie miezul nopții. Hai, lasă plânsul, mai bine pune-ți o dorință, am auzit că dorințele din Ajunul Crăciunului se-mplinesc.

Cu ochii umflați de plâns, femeia îl privi părând că n-a priceput mesajul, apoi, zgâlțâindu-l de haine, ca și cum ar fi fost principalul vinovat de durerea ei, strigă, făcând să răsunе ulița:

– Oameni buuuni, nu răstigniți iubireaaa!

Analiza minuțioasă a evoluției literaturii române în sec. al XIX-lea și XX va scoate în evidență existența unor așa-zise „pete gri”, ceea ce înseamnă că, din păcate, cei interesați sunt puși în situația de a nu găsi informația completă, competentă și credibilă nici măcar în ceea ce privește marile nume ale culturii și literaturii române.

Până de curând, pe de o parte datorită interdicțiilor impuse de comisarii ideologici și politici ai vechiului regim, de inspirație sovietică, dar și datorită unor vehemente proteste venite de peste hotare, românii nu au avut posibilitatea și dreptul de a se bucura de tipărirea integrală a operei eminesciene, dar nici de clarificările ce se impuneau cu privire la biografia poetului. În absența unor texte credibile, a fost posibilă apariția și răspândirea unor teze fanteziste sau deformante, nu numai legate de data reală a nașterii poetului nostru național, ci și în legătură cu motivele reale ale morții acestuia. În legătură cu acest aspect, în ultima perioadă s-a ajuns ca și o serie de pescuitori în ape tulburi, de recunoscută orientare politică și politicianistă, aflați în vădită criză de idei pentru soluționarea situației mai mult decât dramatice în care au adus țara, se simt îndreptățiți să se pronunțe în această materie și să dea verdict în legătură cu asasinarea Lucceafărului poeziei românești, deși nu au nici un fel de pregătire sau chemare în această materie. Este foarte adevărat că există și o serie de opinii care leagă dispariția poetului român de acțiunea unor cercuri politice și diplomatice externe deranjate în interesele lor politice din această parte central și sud-est europeană de poziția extrem de critică exprimată în presa vremii de articolele dure publicate sub semnătura lui Eminescu¹.

Se face, în acest sens, frecventă trimitere la următorul citat: „*Francmasonul junimist P.P. Carp îi trimitea de la Viena mentorului Junimii apelul: Mai potoliți-l pe Eminescu!*”

Trebuie avut, însă, în vedere și faptul că 28 iunie 1883 este o zi foarte importantă pentru istoria și politica României nu doar datorită arestării lui Eminescu. În 28 iunie 1883 se strânge lațul. Este luat pe sus de poliție și băgat cu forța la ospiciu. Sunt încălcate, desigur, toate normele legale și i se înscenează unul dintre cele mai murdare procese de defăimare și lichidare. Exact în această zi, Austro-

Ungaria a rupt relațiile diplomatice cu statul român timp de 48 de ore, iar von **Bismark** i-a trimis o telegramă lui **Carol I** prin care Germania amenința cu războiul. În cursul verii Imperiul austro-ungar a executat manevre militare în Ardeal pentru intimidarea Regatului României, iar presa maghiară perorase pe tema necesității anexării Valahiei.

Împăratul **Wilhelm I** al Germaniei a transmis, de asemenea, o scrisoare de amenințări, în care soma România să intre în alianță militară iar Rusia cerea, de asemenea, satisfacții.

În opinia autorilor acestei idei, trimiterea de către P. P. Carp a acestui mesaj era motivată de afectarea intereselor internaționale ale României ca urmare a semnării de către aceasta unor acorduri care îi limitau drastic posibilitatea de sprijinire a cauzei românilor transilvăneni, obligând-o într-un fel la completa abandonare a acestei lupte prin anularea oricărui sprijin diplomatic, material sau financiar. Există o coincidență destul de interesantă în sensul că acest mesaj a fost transmis în anul 1883, el coincidând cu momentul declanșării bolii ce va duce la moartea, 6 ani mai târziu, a poetului român, perioadă denumită de unii istorici literari a „marei întunecimi”.

Un avizat cercetător și specialist, în calitatea sa profesională de medic neuropatolog, **Ovidiu Vuia**, poet și om de cultură, din păcate destul de puțin cunoscut generațiilor de azi, care și-a trăit o parte din viață în Germania, într-un studiu patografic intitulat **Despre boala și moartea lui Mihai Eminescu**, face o serie de precizări extrem de interesante, dar și utile și anume că: „*în legătură cu afecțiunile poetului înainte de 1883 sunt câteva aspecte demne de amintit. Până în prezilele îmbolnăvirii sale, poetul a fost psihic normal, nu prezenta semne de lues ereditar, corect congenital, bolile din 1872, ca gălbănare (hepatită), aprindere de mafe (enterocolită) și ceva mai târziu, artrita cotului, confundată cu o paralizie a brațului, nu au nici o legătură cu infecția luetică. Din practica medicală de cunoaște, adesea bolnavii suferind de artrită acută, fiindcă nu-și pot mișca de dureri unul din membre, spun că sunt paralizați, fără să știe că, pentru specialist, paralizia e întotdeauna de natură nervoasă. Diferențierea, cum se poate face și în cazul poetului, se restabilește retroactiv pe baza evoluției, artrita trece în câteva zile, pe când o paralizie ține câteva luni, ceea ce nu a fost cazul la Eminescu. La fel nu există nici o probă că poetul ar fi suferit de infecția primară luetică.*”

Tot doctorul Ovidiu Vuia este de părere că oboseala și depresia, precum și criza poetului au fost „*provocate de munca susținută și grea de ziarist la Timpul, deci nu pot fi calificate drept patologice*”. Pe de altă parte, referitor la simptomele bolii, Ovidiu Vuia apreciază că „*toate însă de natură afectivă și fără stigmat paralitice*.” Mai mult, intrând în detalii de strictă specialitate medicală, pornind de la referințele lui **Ion Rusu Șirianu**, unul dintre apropiații lui Eminescu, care a consemnat durerile de cap ale acestuia, el crede că „*erau de origine psihogenă și nu paralitice (luetică)*”, iar starea lui mentală nu se arăta deloc dezorganizată, dacă se ține cont de cele afirmate de **Iosif Vulcan** în articolul **Suveniri Bucureștene** apărut în 1884 în **Familia**, în

care Iosif Vulcan își arată încântarea trăită în cadrul Cenuclului Junimii în urma lecturii făcute personal de către Eminescu a unora dintre poeziile sale pe care urma să le publice în paginile revistei debutului său în literatura română. Pentru a face și mai credibilă afirmația sa, Ovidiu Vuia citează și afirmațiile lui **Duiliu Zamfirescu**, „*nu chiar prieten cu poetul nostru*”, care, în iarna anului 1882, și-a încântat auditoriul în cadrul aceluiasi cenuclu citindu-și singur poeziile una mai frumoasă decât alta. Din această cauză Duiliu Zamfirescu trage concluzia că „*poetul era sănătos și cu sfi-ala sa obișnuită asculta cum discută alții*”.

Abia pe la sfârșitul lui iunie 1883, mai exact în perioada 25 – 28 iunie apar primele tulburări psihice ale poetului, fapt ce va conduce la internarea sa în sanatoriul doctorului Șuțu, unde i s-a pus diagnosticul de „**manie acută**” potrivit unui buletin medical semnat de doctorul respectiv. În perioada următoare, în pofida tratamentului starea poetului se înrăutățește, fapt care îl determină pe **Titu Maiorescu** să-l trimită, la sfârșitul lui octombrie 1883, pe poet, însoțit de **Chibici Răvneanu** și un păzitor, la Viena, pentru a fi internat, fie la Institutul de stat Schager, fie la Ober-Doebling, unde și-a petrecut dealtfel o parte însemnată a internării sale. El a fost investigat de dr. **Obersteiner**, una din somitățile vieneze în bolile nervoase. Doctorul vienez a confirmat diagnosticul de manie acută, făcând diferențierea de o formă maniacală a pgp-ului.

Dr. Ovidiu Vuia trage astfel concluzia că la Viena, Eminescu prezentase un tablou maniacal tipic, așa-zisul atac de paralizie semnalat de dr. Popazu, însoțit de crampe musculare și conchide „*n-a fost decât un simptom maniacal, nu epilepsie, dovadă că nu s-a mai repetat, a trecut fără urme și asta fiindcă nu a avut o cauză organică*.”

Tot Ovidiu Vuia mai precizează că „*Oricum, Eminescu la Viena a avut o revenire impresionantă, stare dezvăluită de scrisorile adresate de el cunoscuților și prietenilor... limpede la creier, deși în scrisul său dealtfel niciodată schimbat, fenomen subliniat de specialiștii grafologi*”.

Trimiterea poetului la sanatoriul vienez, internarea și tratarea lui s-a făcut pe spezele lui Titu Maiorescu. Nu vrem să formulăm acuzații neîntemeiate la adresa mentorului Junimii, în același timp destinat al mesajului trimis tot de la Viena de francmasonul P. P. Carp. Considerăm că demersul lui a fost de bună credință și că nu a făcut o acțiune de ochii lumii, poetul fiind readus în țară la primele semne de revenire la o stare de sănătate mai bună. Și nici nu vrem să facem vreo necuvenită aluzie la o criminală asociere a francmasonului Maiorescu, cu dușmanii poetului și ai poporului român în vederea suprimării fizice a acestuia prin readucerea sa în țară și internarea în unități de tratament cu personal și dotări inferioare celor austriece.

După revenirea lui în țară într-o formă ameliorată a stării de sănătate, poetul recidivează obligându-i pe medici să-l supună la noi controale medicale. Astfel, în 1886, un pseudo-specialist, **Iulian Bogdan**, a pus un diagnostic foarte mult discutat și disputat de posteritate: „*alienație mintală produsă de gome sifilitice pe creier și exacerbate de con-*

(Continuare în pag. 19)

sumul de alcool.”

Dr. **Ion Nica**, unul dintre specialiștii care a contestat justetea unor astfel de diagnostice, considerate aberante, pompoase, goale, bazate pe nici o probă concretă, preconizând, totodată, grabnica închidere a poetului la bolnița de la Mănăstirea Neamțului, afirma: „*Evoluția periodic alternantă a psihozei maniaco-depresive cu alternanța crizelor de manie și melancolie, după revenirea la normal este acum tipică și corespunzătoare stării mixte a lui Kraepelin.*”

Analizând atent buletinul medical al lui Ion Nica, Ovidiu Vuia a tras concluzia: „*Personal susțin că Eminescu, neavând paralizie generală progresivă (pgp), ci o psihoză maniaco-depresivă fără substrat anatomic, nu a avut nici un motiv să se depărteze de poezia sa. Îmbolnăvirea lui nu duce sub nici o formă la o mare întunecime... din contră, psihoza produce tulburări afective, dar menține nealterată capacitatea creatoare a unui poet sau cercetător științific ...*”

Momentul grav este demarat atunci când, internat fiind din nou la sanatoriul dr. Șuțu, medicul său curant, un anume dr. **Iszak**, începe un tratament eronat, făcându-i injecții cu mercur, injecții care, deși preconizate să-l vindece, au dus în cele din urmă la moartea lui. Tratamentul era complet inadecvat și nu ținea cont de cele confirmate de ultimul consult vienez. Eminescu nu avea paralizie generală, nici o altă formă de sifilis cerebral, ci o psihoză maniaco-depresivă iar tratamentul cu mercur trebuia evitat cu orice preț. Desigur că foarte multe dintre afirmațiile aberante proferate la adresa poetului și preluate superficial de o serie de exegeți și istorici literari sunt dovedite și de activitatea creatoare continuată de Eminescu între 1883 – 1889, iar un exemplu, în general, evitat de a fi menționat de istoricii literari este realizarea de către poet a magistralei traduceri a piesei „Lais”⁶, „*un adevărat monument al literaturii române, așa cum îl apreciază unii istorici literari*”.

La începutul anului 1889 poetul este internat din nou la institutul dr. **Șuțu**. Acesta și dr. **Petrescu** au redactat, la 23 martie 1889, un raport medico-legal despre boala poetului în vederea stabilirii situației sale mentale și a gradului de responsabilitate. Potrivit acestui document sunt consemnate doar „*tulburări psihice, fiindcă, așa cum a subliniat dr. Vines, nu au existat alte simptome... bolnavul, la întrebările puse, răspunde cu o voce cântătoare și monotonă, nu are fenomene dizartrice de vorbire, altădată repetă vorbe pronunțate de alții și când e singur exprimă monologuri fără sens, cel puțin pentru ei, atenția este absentă (nu se poate concentra), dă răspunsuri mașinale, automate...*”

La 13 aprilie 1889 s-a constituit o comisie de curatelă a poetului, bazată pe buletinul de diagnostic fals dat de cei doi medici amintiți, deoarece poetul putea oricând să revină la normal, fiindcă suferea de o psihoză cu remisiuni spontane, chiar și în perioada când nu beneficia de nici un fel de tratament. Dr. Vines, pe care l-am mai citat, urmărind îndeaproape evoluția pacientului său, va constata că: „*mai târziu apare o ușoară incoordonare a membrilor superioare și tremurături ale degetelor, ale buzelor și limbii*”. În perioada în care se afla internat la Institutul Șuțu de pe str. Plantelor din București se revine la tratamentul cu injecții de mercur, deși încă din 1887, la Botoșani poetul mai beneficiase de astfel de cure. În buletinul medical întocmit de dr.

Tomescu sunt amintite semnele intoxicației mercuriale, fiind reținute și efectele unui astfel de tratament medical, care se poate datora fie lipsei de profesionalism, fie unor dispoziții clare din partea unor cercuri ostile poetului și care vizau eliminarea lui fizică. În pofida semnelor de intoxicație mercurială, vizibile încă din martie 1889, tratamentul a fost continuat, iar pe la începutul lunii mai fenomenul s-a agravat progresiv, până la moarte. Este surprinzător faptul că numeroși medici care au urmărit evoluția bolnavului nu numai că nu au diagnosticat fenomenul de intoxicație, dar nici nu au dispus încetarea tratamentului cu mercur și alegerea unei medicații care să prevină sfârșitul poetului.

La 12 iunie 1889, Mihai Eminescu a întreținut un dialog cu judecătorul Baran, dialog care scoate în evidență caracterul delirant al acestuia, deosebit de fuga de idei maniacală, incoerentă, care nu avea caracter propriu-zis de delir. În pofida constatărilor ce ar fi trebuit să-i fi îngrijorat pe medicii curanți, dr. Șuțu dispune medicului Vineși să continue tratamentul cu injecții mercuriale.

După cum se știe, potrivit declarațiilor dr. Vineși, cu aproximativ 23 de zile înainte de moartea poetului, acesta a fost lovit de un alt bolnav, P. Poenaru, cu o piatră în cap. Lovitura și rana artificială produsă nu prezentau o importanță deosebită. Cu toate acestea, în mod cu totul interesat, atât oficialii sanatoriului cât și autoritățile vor da vina pe atacul și lovitură lui P. Poenaru, considerând că acesta ar fi constituit cauza reală a morții. Versiunea a fost ulterior preluată de o serie de intelectuali distinși, precum și de exegeți și istorici literari cărora, se pare, le erau necunoscute la data la care își formulau opiniile.

Reamintim totodată și afirmația, absolut gratuită și fără nici un fel de dovezi a lui Rudolf Șuțu, fiul patronului sanatoriului, conform căreia poetul ar fi fost lovit de un alt bolnav cu o scândură în cap. Același individ susține că moartea ar fi survenit imediat sau doar la câteva ore după producerea traumatismului. Considerăm o astfel de afirmație nu întâmplătoare, ci, ca parte integrantă a unui plan diversionist, menit a ascunde atât modul, cât și cauzele sfârșitului Poetului nostru Național.

După cum se știe, în data de 17 iunie 1889, s-a efectuat autopsia care ar fi trebuit să clarifice acest subiect controversat. Autopsia trebuia să elimine inclusiv afirmațiile fanteziste potrivit cărora moartea poetului s-ar fi produs prin sincopă cardiacă, cu toate că, la vârsta sa de nici 40 de ani și cu un fizic asupra căruia nu planau semne de întrebare, o asemenea cauză a morții este exclusă. Însuși dr. Șuțu îi mai dădea poetului câțiva ani de viață, dovadă certă că niciuna din cauzele invocate nu rămâne în picioare la o analiză mai atentă.

S-a remarcat că, în timp ce se afla pe catafalc, Eminescu purta un bandaj. Acest aspect a dat naștere multor opinii controversate, inclusiv invocării ideii unui grav traumatism cerebral Enigma o soluționează tot dr. Ovidiu Vuia, care subliniază: „*în timpul autopsiei sigur i-a fost dislocată bolta craniană pe care n-au putut-o ulterior fixa după cum se procedează astăzi neproblematic*”. Același autor este de părere că masca mortuară ce i-ar fi fost luată înainte de autopsie „*nu poartă absolut nici o urmă de traumatism grav cerebral*”.

Desigur că au fost invocate și alte motive, inclusiv prezența unui erizipel al plăgii pe jumătatea feței drepte și de acolo până la abdomen, încercând să se sugereze că acesta ar fi fost rezultatul bolii de sifilis de care ar fi

suferit poetul. În realitate, așa cum au arătat specialiștii, avem de-a face cu o simplă erupție medicamentoasă. Pornind și de la precizările cuprinse în necrologul apărut în revista **Familia**, în iunie 1889, care descrie faptul că pe fața poetului mort se vedeau urmele unor zgârieturi, dr. Vuia atrage atenția că avem de-a face cu eriteme alergice datorate mercurului injectat până în ultimele zile ale vieții sale. Dr. Vuia avansează ideea că o astfel de injecție letală i s-ar fi făcut poetului cu puțin înainte de moarte, când el se plângea de dureri în tot corpul și de palpitații. În buletinul medical, rezultat după efectuarea autopsiei, sunt făcute precizări cât se poate de clare privind starea diferitelor organe, dar care ne permit astăzi să tragem concluzia că este cu totul exclusă ideea endocarditei. Același document subliniază, însă, și o serie de neajunsuri privind competențele profesionale ale medicilor, inclusiv a dr. TOMESCU, care pare a fi adevăratul autor al buletinului medical nesemnăt, păstrat la Academia Română. Sunt făcute precizări și în legătură cu creierul poetului, în greutate reală de 1490 gr. și care arată că în configurația normală a circumvoluțiilor cerebrale, inclusiv a celor frontale, nu se găsesc aderențe meningeale și că poetul a avut un creier normal, lipsind cu desăvârșire simptomul patognomic, obligatoriu în cazul unei paralizii generale progresive, după o evoluție de aproape 6 ani; e vorba de atrofia marcată, cu retracție frontală, îndeosebi a creierului.

Dacă această autopsie ar fi fost făcută de prof. Victor Babeș, care era singura somitate recunoscută în București în acest domeniu, am fi avut astăzi descrise cu exactitate concluzii competente, ce ar fi eliminat definitiv orice speculații legate de cauzele morții lui Eminescu.

Rămâne încă, până la această dată, neelucidată și ușurința cu care s-a urmărit ștergerea urmelor prin distrugerea creierului poetului. Sunt foarte multe aspecte legate de această situație, dar și de afirmațiile făcute în 1914 de marele savant **G. Marinescu**, care modifică diagnosticul inițial, fără, însă, să clarifice, în afara oricărui dubiu, acest aspect important. Scrisoarea expediată de el Academiei Române, la 29 iunie 1914, este departe de a elimina o serie de suspiciuni legate de cauza morții poetului nostru național. Problema atât de spinoasă a cauzelor morții poetului pare a se fi dorit, încă din perioada în care ea s-a produs, să rămână în sfera incertitudinilor.

În opinia noastră, există o strânsă legătură între caracterul profund național și patriotic al textelor jurnalistice semnate de Eminescu în presa vremii, dar și implicarea sa în susținerea activității unor organizații având ca obiectiv lupta națională și moartea lui la o vârstă când se afla în deplinătatea forțelor fizice și intelectuale. Eminescu trebuia să moară pentru ca, în primul rând, cercurile politice bucureștene, dar și monarhul străin aflat în fruntea țării să își poată duce la îndeplinire obligațiile asumate față de cercurile politice și diplomatice de la Viena și Berlin, interese care, fiind vădit contrare cauzei naționale, s-au bucurat de o intensă atenție critică din partea mare-lui nostru Poet Național.

Este foarte posibil ca în arhivele, din țară sau străinătate, să se descopere în viitor și alte documente, care vor confirma că moartea, la 15 iunie 1889, a poetului Mihai Eminescu a fost un act premeditat și nu efectul agresiunii iresponsabile a unui psihopat, fie el P. Poenaru, așa cum se sugerează în încercarea ascunderii adevărului.

Camera întunecată. Televizorul ca o reflexie pătrată pe suprafața neonului agățat de tavan ca un braț mort, stins demult. Albas-trul pătratului nu reușește să transmită nimic ochilor mei împrăștiați pe tot peretele. Au eșuat mai devreme în nisipul puricilor de pe ecran, unde vibrațiile luminoase îi fac să se simtă ca la malul mării... Vraște. Scoici pierdute. Printre ele, un singur gând; trebuie să fie dimineață, în sensul orei mele de trezire pentru a pleca la serviciu. Da, e iarna, căci altfel n-ar fi așa de întuneric la ora asta, încât să mă facă să cred că e încă noapte. Am mai pățit de-astea, și mai rele. Revenind... Mă simt amorțit, amorțit ca și televizorul care a rămas pornit peste noapte pentru a nu știu câta oară. Nicio-dată nu mă uit la el. Cel puțin în ultimii 5 ani n-am făcut-o. Nu contează. Lumea lui pătrătoasă, uniformă mă face să adorm mai bine, să scap de coșmaruri. Dacă mă chinui, în unele nopți simt și căldura degajată de ecran, de parcă ar fi un animal viu. Blestemat desigur... Îl sting.

Stau și mă gândesc cu ce să-ncep, pentru înc-o zi. Prost început, direct cu gânduri... Mă pun să-mi adun mâinile și picioarele din așternut, de parcă n-ar fi ale mele. Nicio-dată nu sunt, la orele astea. O adevărată dezordine. Mereu mă simt așa, de parcă ar trebui să mă culeg de pe undeva, ca pe-un obiect. E ca și cum mi-aș aduna hainele, la fel de împrăștiate, de pe scaune și umerase, agățate alandala prin toată camera.

În viteză, deci, mai întâi îmi adun privirea de pe tavan, o adevărată omletă a ochilor pesemne injectați, usturându-mă; membrele și celelalte încropiri ale sufletului. Stau și mă gândesc mai bine. Ceva e chiar sub nasul meu. Ceva plăcut. Un anume confort. Singurul lucru bun din cameră, căldura. Uneori este prea bun, deci deranjant. Nu și azi. Măcar atât... Am auzit că poți face șoc termic dacă te trezești brusc dintr-un vis în care „experimentezi” frigul, într-o atmosferă călduroasă ca asta. N-am pățit-o încă, dar parcă-mi vine să cred. Îmi agăț rapid papucii în picioare și fac primii pași, ca un bebeluș, către necunoscutul și mereu surprinzătorul spațiu al apartamentului. Cu cât petreci mai mult timp alături de cineva sau într-un anumit loc, cu atât ajungi să nu-l mai cunoști, să-l pierzi, să nu mai știi de el. Pentru simplul fapt că te obișnuiești. Nu te mai obosești măcar să privești cu adevărat. Cu timpul te porți ca un adevărat orb. Aia e acolo și aia-i acolo și faci doar esențialul, mecanic. În fine...

De îndată ce îndrăznesc însă să ies din camera pierdută definitiv în colțul meu de univers, pe undeva prin mintea mea tulburată, speriată, închisă, pe dată încep problemele. Căderea în gol. Frigul. Bucătăria. De piatră. Aerul, ca o primă ispită, dar senzația plăcută nu ține prea mult, nu merită. Am lăsat fereastra deschisă azi-noapte și bucătăria e aproape înghețată. Primii pași îi fac ca-n spațiu, ca pe lună, în reluare. Mă-ndrept spre fereastră tremurând din ce în ce mai tare. Nu, n-o s-o închid, căci îmi place. Îmi place frigul. La capitolul ăsta, sunt un adevărat masochist. Cel puțin așa-mi spun alții.

Scot capul pe fereastră la fel cum aș

face cu o pasăre, cu tot cu colivie, o pasăre care ar încerca brusc să fugă și s-ar izbii de gratii într-un zbor nebunesc și agonizant, aproape sinucigaș. Privirea mea. Ea e, rănită. Nu văd nimic. O ceață deasă. Mă face cumva să mă gândesc la tăria cafelei ce va urma și de-aia-mi sperie amărâta de privire, frecându-și fericirea de pătratul reflectat al imaginii de pe tv, de care vă vorbeam. E hiperactivă. Nebună. Nevrotică. Parcă n-ar mai fi aceeași dimineață răcoroasă de iarnă dacă nu s-ar simți și ea puțin în centrul atenției. De-aia, mereu mă supără.

Primii stropi mărunți de bură în contact cu pieptul meu încălzit. Se putea și mai rău... fulgi de zăpadă. Nu de puține ori au fost. S-au strecurat nenorociții pe sub pijamaua de toată nașpa, cu ursuleți zâmbitori, primită de la mama. Întrebați-mă de ce o port și nu vă voi răspunde. Prin asta îmi exprim eu iubirea față de animale. Ce porcărie... Credeam că ursuleții zâmbitori sunt făcuți doar pentru copilărie, ca să pară mai frumoasă, dar ea mi-i face cadou și-acum. Oricum, e ceva în privirea lor. Ceva sinistru. Mai bine zis, ceva între zâmbetul lor inocent și subconștientul meu. Sau al fiecăruia care i-a văzut cu atenție. Cred c-acolo-i buba. O roțiță lipsită. Te face să tremuri parcă, sunt diabolici, nu mai vorbesc despre asta... brrr...

Mă retrag înapoi în încăperea care, acum, mi se pare mai călduroasă. Ce ușor ne păcălim câteodată, din cauza contrastului! Dar așa funcționăm. Acum parcă o văd pentru prima dată... ea... aproape că-și merită apelativul de „ea”, bucătăria. A doua mamă... Faianța ei lucioasă, aragazul, dulapurile, masa, toate puse-n șir indian de-a lungul unui perete mort. Se-ntoarce și senzația supărătoare de frig, de piatră, care acum îmi zgârie ochii, mult prea obosiți pentru a începe ziua. Noroc că încă nu s-a luminat. Până-mi fac toaleta și încep să sorb din cafea, o să apară și lumina. Sper să-și revină și ochii până atunci. Mai au ceva timp. Mă duc la baie. Nu cred că am mai privit oglinda aia de o grămadă de vreme. Săraca de ea, cred că se simte foarte neglijată. O crede c-o am pe alta... Măcar puteam să verific dacă mă mai oglindesc, dacă n-am murit. Nu m-am deranjat însă. Nici nu mi-ar place să știu asta. Mă întorc în bucătărie puțin mai dezmeticit datorită apei reci, obișnuit acum cu frigul. Nu mai tremur. Nu mai simt. Nu sesizez c-am început să-mi prepar cafeaua, ci pur și simplu mă trezesc deodată așezat la masă, cu cana aburindă în față, și spuma încă învărtindu-se nebună în cerc, încercând să mă hipnotizeze. O spirală. Am reușit.

Îmi dau seama că mi-a scăpat ceva din derularea timpului, dar tot ce fac este să sorb din cafea, simțindu-i căldura, ca pe-a unei femei. Un adevărat sărut. Vă dați seama ce câine amărât am ajuns, la dispoziția cafelei care să-mi trezească astfel de senzații. N-o fi ea așa bună. Poate că sunt eu hipersensibil, sper să... Oricum cafeaua e mereu loială, mereu mi-a plăcut, mereu m-a pus pe picioare. Ce să mai vorbesc atâta.

A trecut vreo jumătate, trei sferturi de oră. Începe încet, încet și depriment să se lumineze. Cu cât e mai expus luminii, cu atât tot

apartamentul pare mai dezolant. Lumina asta, apare deodată din ceață consistentă, o diluează, o va dizolva de tot în curând, o va risipi, ca o nesimțită dinaia veșnic fericită și punctuală ce e... Până se va sinucide într-o bună zi. Pun pariu c-o va face.

După cum vă spuneam, cu timpul, recele dispare. Așa începe mereu activitatea paranormală din casă. O ușă se deschide, televizorul se aprinde singur, și încep să aud comentariul vreunui prezentator de știri în urechi... Nu v-am spus că am fantome în apartament. Eram sigur că le veți simți mai devreme sau mai târziu și m-am gândit că n-are rost să vă spun asta direct. De fapt, n-am nici o problemă cu ele, sunt atât de pașnice... aproape că mă fac să revin cu picioarele pe pământ după nopțile halucinante. Aduc ordine... dispare frigul, intră căldura din cameră, și dacă am noroc, se trezește și pisica, și vine timidă, prelingându-se ca o umbră ce e, pe ușă, apoi pe perete, apoi pe picioarele mele, unduindu-și coada.

Pisica a murit acum vreo 3 ani. Tot într-o iarnă ca asta... A venit frumos într-o astfel de dimineață, și-a luat rămas bun, frecându-se de picioarele mesei, de mine, și de alte obiecte din bucătărie, și s-a întins lângă fereastră, în așteptarea timidelor raze de soare ce urmau s-o încălzească. Nu s-a mai ridicat de acolo. Se zice că era bătrână. Nici nu știu câți ani avea. N-am avut-o de mică. Am primit-o cadou de la cineva. Era bună însă, mă simțeam mai liniștit alături de ea, mai pașnic, absorbea energia negativă din jur. Acum, am rămas doar cu fantoma ei. Și asta e bună, într-o anumită măsură. Parcă nu-i simt lipsa așa de tare...

Încep să mă liniștesc și să mă dezmeticesc astfel, cu povești din trecut, amintiri și alte gânduri amărui. Dar asta nu durează. Încă nu și-a făcut cafeaua efectul. Explozia ei. Asta-i semnificația tuturor aparițiilor din apartament. Momentul de liniște de care vă spuneam înainte nu ține prea mult, căci sonorul începe să se audă din ce în ce mai tare, prezentatorul de știri pare din ce în ce mai răstit, gesticulează mai mult și-mi dă impresia că aș putea să-i văd mâinile cum îi sar din ecran dacă aș apleca puțin capul către cameră. Încă stau la masă. Televizorul n-a uitat însă de-astă noapte. Nu... și acum caută să se răzbune. S-a vorbit cu cafeaua... Auuu... ochii iarăși încep să mă usture.

Pisica n-a vrut prea multe, doar a trecut pe lângă mine, s-a gudurat în umbra mea, și au plecat amândouă – ea și umbra mea – la plimbare pe undeva. Într-o zi o să le însoțesc și eu. Iarăși mă simt singur de tot, dezintegrat, cu trupul într-o parte și capul la plimbare ca un zepelin pe tavan. Un scurt moment de amețală. Masa însă e dreaptă, chiar nu se mișcă, nu există valuri, sunt în bucătărie, nu pe corabie, totul este în ordine. Trebuie să-mi revin. Nu mai e prea mult și plec la lucru. Nimeni nu cântă în jur, totul e în regulă.

Agonia revine... încep să aud bătăi de tobe, un ritm lent la început, crescând în intensitate și devenind din ce în ce mai rapid... Când intră chitara deja am senzația că scârțâie

(Continuare în pag. 20)

(*Urnare din pag. 19*)

scaunul pe gresie. Tremur. S-a pornit și casetofonul... Iarăși toate vor s-o ia razna... S-a dus și ceața, s-a stins iluminatul stradal, s-a dus totul pe apa sâmbetei... A început și ziua asta. Mă asigur că m-am îmbrăcat, mă încălț, și am intenția să plec. Să plec odată. Da.

Nu mi-e ușor, cu toate aparatele pornite, tot zgomotul și mișcarea de care știu că nu voi scăpa pe parcursul acestei zile, nu ieșită din comun, căci m-am cam obișnuit. Așa începe dimineața de ceva timp.

Nu mă mai obosesc să opresc toate electrocasnicele; o vor face de la sine din momentul în care mă vor vedea plecat, atât de bune sunt fantomele de la mine din casă. Ca niște copii mici care văzând că nu-i bagi în seamă, renunță să-ți mai distragă atenția. Se simt neglijate dar sunt înțeleghătoare, de parcă ar fi propriile mele dorințe, unele. Chestia e că nu am procedat cum trebuie; cred că mai bine să te joci cu ele decât să fi îndrăgostit de ele, cum fac unii. Nu, nu mă voi sinucide din dragoste, și nici nu sunt așa de ambițios și cu spirit competitiv încât să fac o tragedie din înfrângere. Atâta tot că minții mele îi e mai greu. Până se obișnuiește, până se călește, săraca, ce să faci. O dezînvăț de tot ce-i rău. Asta îi fac.

Iubirile sunt și ele pe-acolo pe-undeva, dar știu că nimeni n-a trăit fericit – adică împreună cu cineva – până la adânci bătrâneți. Eventual vreun ipocrit a zis c-a făcut-o... Dar m-am întins prea mult la vorbă, m-am întins în prea multe camere, în căutarea unor chei imaginare ale unei închisori imaginare în care trăiesc, de altfel. Le-am luat și am ieșit pe ușă. Gata. **STOP.**

Pauză publicitară, de-aia lungă, care nu se mai termină, deci nu veți mai prinde pro-

gramul în continuare. Scara blocului... din nou de piatră, dar nu vă supărați, parcă ar fi o scară de castel, dacă există așa ceva. Scări din ce în ce mai abrupte, pe măsură ce le cobori. Trupurile bețivilor adormiți trezindu-se tremurând ca niște gândaci pe trepte. Ai grijă să nu te împiedici. Sări peste ei. Agață-te cu cravata de balustradă și fă întoarceri de 360 de grade, la fiecare al naibii de etaj. Uși zgâriate de mâțe, nu și de a mea. A mea zgârie doar inimi. Pereții scorțuroși, îmbătrâniți, ca niște copaci care au stat toată viața lor în întuneric. Morți de mult. Rădăcini reprimite.

Treptele... cobor sau urc... toată viața stai și te gândești la asta... Nu contează, îmi place să alerg, atâta timp cât încă nu mi-a zis nimeni că alerg zilnic ca nebunu' de sus în jos pe scara blocului. Ajung întotdeauna undeva. La ieșire.

O ieșire către o prostie mai mare. Dar nu contează. Mă apropii din ce în ce mai mult și viteza începe să descască, pentru simplul motiv că am mai fost acolo și nu, nu mă mai impresionează. O văd, ușa blocului, înălbindu-se pe măsură ce mă apropii de ea. Capătul tunelului, tot mai îngust, care mă va strivi într-un sfârșit. Nu mai există cale de întoarcere.

Apăs pe buton și deschid ușa, gata. Sunt scuipat afară... cu un mare râgâit, o gură deschisă făcând jonglerii cu firimiturile sale. A mâncat ceva înainte, da.

Un ultim gând. Întotdeauna mi-am dorit să prind ziua în care, atunci când voi deschide ușa de la scara blocului, mă voi trezi înconjurat de mare, de apă, și doar câțiva metri pătrați de nisip în față, cât să nu m-arunc direct în valuri, imediat ce fac primul pas afară. Ar fi ceva. Atunci aș fi liber cu adevărat. Albastrul mării din fața blocului... Duce la albastrul mării din spatele blocului... N-aș putea ieși tot

timpul din bloc, căci ar veni fluxul, ar crește nivelul... Inundații pe timp de noapte care m-ar zgâlțâi la fel cum cred că o fac și-acum. Numai dac-ar fi ele de vină! Ce mi-aș dori asta! Ar putea fi. Întotdeauna mi-a fost rău de mare, chiar și când mergeam cu mașina. Albastrul închis al mării, reflexia soarelui în ferestrele blocului, briza și pescăruși vââând corbii de toată ziua prezenți pe blocul nostru. Corbii care nu mai sunt în stare să anunțe morții... n-am mai văzut corbi așa proști, așa ratați... mai rău ca ăia de la vreme... mai rău ca prognoza... în fine, să nu sărim de la subiect. Marea în fața blocului, asta mi-aș dori. M-ar lăsa fără cuvinte, m-ar orbi, și m-ar face să mă opresc. Am atâta respect față de această imagine încât îmi permit să închei cât se poate de abrupt.

Da, a trecut. Capul în nori, mergând mecanic, viteză înjumătățită, reluare, nu-mi dau seama dacă vin încolo sau plec înapoi. M-a orbit marea asta. M-au orbit toate visele și mișcările. Aerul de iarnă chiar reușește să mă lase rece, paradoxal de paradoxal, căci până acum mă încălzea. Țineam la iarnă ca la căldura unei iubite de demult... Totul se duce. Aș vrea să mă vedeți plutind ca o barcă. Haideți, nu vă fie frică. Haideți... încă puțin... Gata. Marea în timpul iernii. Sfârșit.

Paul SPIRESCU

BON ANNIVERSAIRE

*Azi e ziua nefericitei mele nașteri fac șazeci de ani
valiză de ani adunați cu migală
și cu disperarea clipeilor netrăite nicidecum...
doamna mea dintotdeauna mi-a cumpărat un cadou
demn pentru oameni mai buni și mai sinceri ca mine
la ora aceasta ieșită din timp
stă singură la bucătărie și numără clipele
încinge focul și-mi pregătește fripturi la grătar
(de vin și de rachiu înmiresmat de prună
am avut eu grijă demult mult mai de mult
acum aproape o infinitate de ani)...
liniște năucitoare despică cerul în două
ca un trăznet care vine de nicăieri și se-ntoarce
tot acolo de unde-a venit*

*doar mama mea bună mama mea dragă nu poate să vină
la mine chiar și frații mei Constantin și Ștefan
și Dumitru și Ion s-au retras demult î
n lumea lor fără margini
și nu mai vor să plece de-acolo, să vină de-acolo...*

*doamna mea Phaevronia îmi pune acum
muzica mea preferată nocturnă a lui Chopin cu opus*

*niciodată cunoscut mie dar cântată de un rusnac nebun
în stare să spargă pianul în mii de țandări
ale destrăbălării noastre ale singurătății noastre..*

*nu draga mea azi nu vom ieși în oraș azi vom rămâne
doar noi doi să ne depănăm împreună amintirile furate
ale cerului fardat cu diamante subțiri
ca niște minciuni parfumate...
da draga mea astăzi e sigur o zi mare poate ultima zi
se va petrece mult mai rotundă și mult mai înaltă
alături de mamași de frații mei Constantin și Ștefan
și Ion și Dumitru!*

Sylvia Plath

(1932-1963)

Cântecul de dragoste al fetei nebune

Las pleoapele să-mi cadă
și-ntreaga lume moare,
Privesc din nou și lumea o ia de la-nceput
(Deduc că tu faci totul și mintea-mi
ți-i datoare).

În roșu și-n albastru vin stele valsatoare
Ce iscă fanteziste și-alt dans necunoscut,
Las pleoapele să-mi cadă
și-ntreaga lume moare.

Visasem nu o dată că-n pat sunt vrăjitoare
Ori mă topise luna nebună-ntr-un sărut
(Deduc că tu faci totul și mintea-mi
ți-i datoare).

Răstoarnă Domnul cerul în iadul fad din care
Ies îngerii și-l lasă stăpân pe Belzebut
(Las pleoapele să-mi cadă
și-ntreaga lume moare).

Credeam că vei străbate calea-n continuare,
Nici nu mai știu de-o vreme ce nume ai avut
(Deduc că tu faci totul și mintea-mi
ți-i datoare).

Chiar Pasărea furtunii tu o înveți să zboare
Când vine primăvara cu-avântu-i renăscut;
Las pleoapele să-mi cadă
și-ntreaga lume moare,
(Deduc că tu faci totul și mintea-mi
ți-i datoare).

Către Eva coborând scările

Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.
Se învârteste roata și lumea-i în mișcare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Asteroizii-și schimbă traseul dintr-odată,
Planetele-au și ele elipse-nșelătoare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.

În păru-ți trandafirii de mâine se desfată.
Ți-i inima fierbinte și sângele-n vâltoare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Misterioase stele-n zigzag pe cer se-arată
Tânjind să-și afle locul în schemele solare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.

Privighetoarea-și cântă-o iubire nesecată
Ca flacăra dorinței care nicidecum nu moare.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Douăsprezece zodii se duc și-un an se gată.
Nu orice frumusețe e și molipsitoare.
Plâng orele: tăcerea-i minciuna vinovată.
Te-admir pentru popasul pe scara spiralată.

Traducere de *Ion Roșioru*

Rădulescu Monica

Timp

Zilele lucrătoare trebuie descrise schematic într-un tabel colectiv ce calculează productivitatea individuală.

Muncesc mai mult să descopăr fraza potrivită raportului decât să-mi termin treaba arondată. Pentru antrenament abordez același stil și în descrierea de față.

Luni: E aproape ora 17. Încep deja să mă întreb cum a trecut ziua de azi. Am mâncat covrigi și asta e un eveniment (se întâmplă la câteva zile, alternativ cu biscuiții), mi-am băut ceaiul, mi-am făcut treaba, am scris pe blog, citit horoscopul, am privit pe fereastră. Când ajung acasă trebuie să duc gunoiul. Îl sortez și îl depun civilizat în compartimente diferite. Mă simt angajat în forțele speciale când duc gunoiul sortat. Containerele sunt într-o poziție ciudată, între mașini parcate, fără cale de acces mai lată de 50 cm. Mă întreb cum reușesc angajații primăriei să le golească. Eu nu gândesc și adun sânguincios bonuri de casă, șervețele și pungi de plastic. Apoi număr frunzele salvate și sunt mândră de mine.

Îmi sună telefonul. Un prieten plecat în țări străine, europene și relaxate mă invită la o întrevedere. Deci totuși nu duc gunoiul astăzi. Mă învoiesc de la servici și plec. Locul magic de întâlnire: gara. Prietenul vesel, eu sclipitoare. O zi ruptă din rutină este o zi câștigată. Țările relaxate au prostul obicei de a obișnui oamenii cu binele. Întoarcerea la originile est-europene este bulversantă și înspăimântătoare. Prietenul se vaită obosit de aglomerația bucureșteană și de arșița lunii iunie. Zâmbesc îngăduitor și mândru că am anticorpi și mă mai plec o dată în fața relativității lui Einstein. E încântător Bucureștiul într-o zi de lucru, la o oră anterioară sfârșitului de program. O crâșmulică drăguță, numită solemn pub, îmi servește un rom rece cu apă și cola și prietenul se miră de alcoolismul meu timpuriu. Ah, viață bună cu miros de gară... Seara se încheie cu bine, în discuții despre târâmurii fericite, folosind comparații dese.

Adorm gândindu-mă la ce-am avut, ce-am pierdut, ce-aș fi vrut și ce n-am putut. Aceleași socoteli mereu, aceeași relativitate a unghiului de deschidere. Prietenii plecați departe îmi dau satisfacția că am rămas acasă. Realizările lor net superioare îmi dovedesc că sunt rezistentă. Dacă țara asta e doar un exemplu de „așa nu”, înseamnă că eu merit o statuie pentru tărie și eroism. Din păcate toți mă înțeleg că am mai făcut nou și asta îmi strică bucuria.

Marti: O nouă zi, o nouă confruntare. Șeful aflat în concediu se plimbă printre birouri ca pe faleză, într-un tricou mov, de vacanță. Îmi îndes nasul în tastatură și suspin la gândul Internetului neaccesat încă. După ce vizita amicală se încheie, înjur mărunț avântul colegial spre navigare ceea ce face ca viteza de aflare a informațiilor să fie mică. În aproximativ zece minute aflu tot și mă plictisesc din nou. Copacul din dreptul ferestrei e bătut de vânt, acoperișul fabricii e tot acolo. Îmi îndes căștile pe urechi și pornesc în căutarea unui radio on-line. Îl găsesc, îl ascult câteva minute și apoi îl las descurajată de frecvențele între-

ruperi. Băieți, lăsați naibii netul și vedeți-vă de treabă! E ora 11 dimineața, telefonul nu sună, orașul nu oferă nici o manifestare gratuită și promițătoare. Mă scotocesc de bani și mă gândesc să-mi ofer pe seară o oră de aerobic. Transpir bine, dorm bine. Sau mai bine o oră de încercări eșuate de a cumpăra ceva. Orice. În materie de cumpărături sunt un eșec lamentabil. Un prieten mi-a spus mai demult că voi fi dată afară din specia feminină pe bază de anti-talent la cumpărături. Nimeni n-a ieșit vreodată mai învins ca mine din mall. Nu sunt capabilă să găsesc nici ce îmi este necesar, nici să mă agăț de minunate și inutile dovezi ale economiei de piață. Găsesc cusururile mai ceva ca paiele într-o căpiță cu fân. Dacă aerobicul duce la o transpirație sănătoasă și un somn bun, alergatul prin magazine îmi provoacă alergii și îmi crește colesterolul semnificativ. Uneori însă este necesar un medicament amar pentru o sănătate de fier. Dar nu azi, mă conving în cele din urmă. Mai bine mă duc acasă pe jos. Nu e efortul unei ore de aerobic, dar are toată transpirația necesară, plus praf. Nu e enervant ca o oră de cumpărături, dar e gratis și mă poate înjura oricând un șofer supraîncălzit. Între cugetările mele s-a făcut ora 14. Îmi fac o cafea, scot un biscuit și tocmai când găsisem un număr nou al unei reviste, primesc un mail pe calea oficială. Să mă prezint la stăpânire. Iau repede o gură de cafea pentru curaj, las jumătatea de biscuit pe masă și plec. Preț de 30 de pași gândurile mi se întorc la ce a defilat pe ecranul meu în ultimele ore. Întru timid și mă așez. Mi se înmânează o foaie dintre cele bune, de creștere. Mă întorc jenată la birou, întrebându-mă cum aș putea găsi ceva de muncă astfel încât să fiu un model. Nu găsesc și mă întorc la revistă și cafea. Doar așa am dobândit mărirea de salariu.

E ora 17 și aștept să plec. Telefonul sună (extraordinar, două zile la rând!). E mama. S-a plictisit, așa că ne așezăm la o șuetă pe diverse teme, ocolind ce nu s-ar cuveni spus în medii de lucru intelectual. În timpul rămas după încheierea convorbirii, mă duc la baie, vorbesc cu o colegă de la alt etaj, mănânc un măr și-mi strâng sânguincioasă lucrurile. La 18⁰⁰, când se dă buletinul de știri, mă ridic și plec. Cu bugetul echilibrat mă pot aventura spre sala de fitness. Transpir ca la carte, iar până acasă colectez niște kilograme de praf din cartierul Crângași. După duș, masă și lectură de 2 pagini adorm fericită.

Miercuri: Aproape vineri. Încep să-mi storc mintea în eventualitatea unui plan de sâmbătă. Ceasul deșteptător sună la 7¹⁰, ceasul biologic sună miercurea. Întru pe chat veselă ca un cintezo, testând capacitatea celorlalți de a nu se enerva. Nimeni n-are planuri sau cunoștință despre ce se va întâmpla peste 3 zile. Nici eu, dar insist. După ce exasperez câteva persoane, mă liniștesc și-mi văd de treabă. Rezolv câte ceva, apoi mândră de rezultat consider că merit o vacanță și iar încep asaltul. Până la sfârșitul zilei nu mai vorbește nimeni cu mine, sunt mofluză și mi-am terminat treaba pentru toată săptămâna. Totuși miercurea se dovedește, de cele mai multe ori, a fi cu noroc. Un film sau un suc atrag parteneri de discuții și nu pot fi mai fericită, deși încă sunt mototolită de faza cu planurile de sâmbătă.

Prietenele mele sunt cele mai drăguțe. Ne cunoaștem de ani de zile și ne delectăm cu

defectele și calitățile reciproce. Suntem capabile să povestim câteva zile de lipsă completă de activitate, cu lux de detalii, în câteva ore bune. Când ne vedem mai rar și se adună evenimentele, ne trezim că suferim de blocajul povestitorului neștiind ce să alegem și tratând mediocru majoritatea subiectelor. Ne revenim surprinzător în perioadele în care ne vedem des și nu facem nimic nou. Prietenele mele au numere pare. Matematica grupurilor funcționează și se include astfel mulțimea vidă. Le întâlnesc aleator singure sau în pereche și mă bucur deopotrivă de diversitatea dialogului și a limbajului. Ajung acasă târziu, rumegând cu zel informațiile primite.

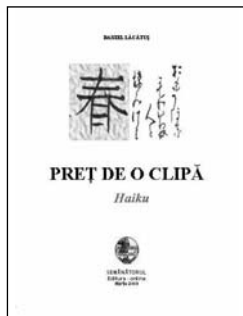
Joi: Ei, pe cât de plină de energie și entuziasm e ziua de miercuri, pe atât de deprimantă e ziua de joi. Nu-i nici laie nici bălaie. Oscilez între a mă bucura pentru ce va să vie sau a mă descuraja pentru timpul irosit până acum. Mă deprim sistematic și cu spor. Telefonul nu sună, treaba nu merge, cafeaua se răcește. Dacă e să mă cert cu cineva, joia e ziua cea mai potrivită. Nimeni nu-mi intră-n voie, colocarii de tramvai mă înghiontesc, lucrurile îmi scapă din mână, de cele mai multe ori afară plouă. S-o fi făcut vreun studiu despre legătura între vreme și ziua de joi? A fost o perioadă în care zilele de joi mi-au fost dragi. O serie de concerte de chitară, gratuite și slab popularizate mi-au bucurat zilele. Sur-prinzător erau în fiecare zi de joi. Cred că organizatorii simțeau suferința zilei și s-au gândit să încerce să-i schimbe statutul. Normal că a plouat cu găleata sau au fost zile cu peste 40 de grade, dar muzica și așteptarea ei mi-au șters toate tristețile. Frumoase acele zile.

Vineri: Bucuria apropiatelor zile libere mocnește în fiecare. Șeful e mai vigilent și mai prezent ca de obicei, adulmecând aerul de vacanță. Suntem precauți și ne ferim de privirile sale, dar izbucnim în discuții complexe de cum a ieșit pe ușă. Încep din nou testarea prietenilor în vederea unui plan de sâmbătă. Rezultatele sunt diverse. Am avut zile feerice de vineri în care am șters-o de la servici la ore inoportune ca să mă îndrept vijeliosă spre un loc binecuvântat. Am avut și zile triste de vineri în care am fost lăsată în urmă, singură și fără soluții. Sunt convinsă că într-o astfel de zi se poate întâmpla orice. Nu trag jaluzelele, deși abia mai văd să citesc, din principiu. Cred că refuzând soarele îl supăr și n-o să mă mai ajute când am nevoie mai mare de el. O prostie, ați putea sugera, dar când rămâi singur, neavând pasiuni proprii sau evenimente care te-ar putea captiva, soarele este un bun prieten. Știe să usuce lacrimi excelent. Nu știu să compun fraza potrivită pentru raportul zilei de vineri. De cele mai multe ori, îl las necompletat și mă descurc luni cumva. Lucrurile bune nu le spun de teamă să nu le stric farmecul, iar necazurile nu le spun pentru că dor. Tăcerea uneori e mai bună.

Aici se-ncheie mica trecere în revistă a timpului meu. De fapt, e vineri. Ce voi face în zilele ce urmează? Raportul va rămâne nescris până luni când sper să adaug o bucurie. Soarele mă arde prin geam, copacul e nemișcat, cafeaua se termină. Numerele se generează și se compun după aceeași ordine prestabilită și necunoscută mie. Timpul trece, nu?

Daniel Lăcătuș - Preț de o clipă

Așa cum mi-am imaginat, Daniel Lăcătuș e o fire fără astâmpăr și energia lui se consumă în texte lirice încărcate de melancolie. Noul său volum, **Preț de o clipă** (Editura A. T. U., Sibiu, 2010), adună poeme în stil nipon, variate, strălucite,

care atrag atenția nu numai prin tehnică dar și prin profunzimea construcției poematice. Într-un haiku, poetul reliefează armonia cosmică, comuniunea om-natură, simplitatea, caracterul efemer al existenței umane. Pe un ton declarativ, eul liric se autodefineste folosind verbe existențiale: „sunt” și „trăiesc”: „Sunt un simplu om- / trăiesc în armonie / cu natura”. În intimitatea camerei, două obiecte se impun prin atributele lor senzuale: fotoliul și soba, în special atribute de natură termică. E o atmosferă contemplativă, lenevoasă, amintind de căminul lui Alecsandri, de combustii interioare și exterioare: „În camera mea / fotoliul cald și moale/ în sobă focul”.

Dar reveria este întreruptă de zgomete, imaginile auditive scot în evidență secvențe terifiante, deși sursa este una delicată, inocentă, chiar simpatcă - șoriceii din spațiul interior: „Zgomote stranii / undeva în pivniță / șoriceii rod”. Altădată, aceeași stranie este surprinsă în grădină, cu motivații meteorologice, într-un joc diafan al picăturilor de rouă. Opoziția între înfricoșător și delicat amplifică starea de extaz: „Sunete stranii / în spatele grădinii/ picuri de rouă”. Poetul apelează, în mai multe rânduri, la teme simboliste, între care amurgul. O asemenea atmosferă crepusculară este surprinsă în spatele grădinii, în spațiul exploziei florale, unde cromatica alb-negru are valoare decorativă și existențială. De astă

dată privirea se oprește asupra crinilor imperiali, care impresionează cu albeața lor în semi-întuneric: „Apus de soare / în spatele grădinii / înfloriții crini”. Într-un alt micropoem, crinii sunt înlocuiți de liliecii personificați și efectele tind spre suferință. Lipsa de vizibilitate în „pustia nopții” sugerează infinitul, orizontalitatea unui peisaj, abia bănuț: „Către asfințit / peste pustia nopții / liliecii plâng.”

Tema preromantică a înserării este valorificată prin schițarea unui cadru rustic, forestier, unde pădurea e un fel de axis mundi, iar liniștea este tulburată de urletul lupilor. În mod gradat este prezentată înfiorarea, de la starea de liniște la dezlănțuirea animalelor sălbatice, aflate în centru, în mijloc, aproape de esența silvană: „Se lasă seara / în mijlocul pădurii / urlă câțiva lupi”. Uneori, codrul adăpostește păsări de noapte, undeva la mijloc, în centrul acela obsesiv, unde urletele amenințătoare sunt înlocuite de zgomotul puștii. Poetul nu precizează dacă secvența lirică înfățișează regimul nocturn sau diurn, dar totul se află sub semnul terifiantului: „Păsări de noapte / în mijlocul pădurii / zgomotul puștii.” Noaptea înseamnă tăcere adâncă, dar și muzică, orfism, ritm secret al naturii. E un cântec tainic al unei ciocârlii, care impresionează prin vraja muzicii și totodată prin înălțimea la care zboară, cucerind totul: „Cântecul nopții - / În tăcerea tainică / o ciocârlie.”

De la simbolisti, poetul a împrumutat motivul orașului pustit, devorat de singurătate, cu un desen cenușiu, fără urme umane, fără falfăit al aripilor. E un sentiment straniu, cu tristețe bacoviană, un tragic al absenței: „Nimeni în oraș / toate străzile pustii / nici măcar păsări.” Nu lipsesc din micropoeme parcul solitar și ploile apăsătoare. Pentru a evidenția părerile de rău, poetul asociază parcul solitar cu ritmul sumbru și cadențele ploii, cu

monotonia, sfiala interioară, la modul bacovian. E un dans amenințător în natura degradată, unde ploaia poate însemna lacrimi, suferință: „Parcul solitar / în sumbrul ritm al ploii / regretele curg.”

O altă temă urbană este cea a restaurantului, care aduce mai mult a tavernă, îmbâcsit de fum, dar cu predispoziții cantabile. În lipsa naturii luxuriante, atmosfera are note artificiale, iar arta se rezumă la simple imitații: „Fum de țigară / imit o melodie / în restaurant.” Dacă altădată, eul liric părea obsedat de centru, de mijloc, acum tinde spre periferia reprezentată de spatele grădinii; un spațiu închis, incomod. Efectul estetic este reliefat de antiteza: floare veștedă - muguri vrăjiți, de epite adjectivale și inversiuni, care semnifică ciclul vegetal, de la mortificare la renaștere: „Veștedă-i floarea / în spatele grădinii / vrăjiții muguri.” Un prilej de meditație este oferit de floarea de cactus, care contrastează cu aspectul țepos al plantei; de aici sugestia de miracol, culminând cu senzualitatea oculară. Purificarea organelor de simț înlesnește o contemplare mai adâncă: „Floare de Cactus / minune a naturii / îmi spală ochii.” Aspectul torid, canicula atât de matinală, nu reușesc să împiedice curgerea firească a timpului. În natură, bătaia orologiului este reprezentată de un cocoș, menit să anunțe ora prin cântec: „Dimineți de mai / sub soarele toropitor / cocoșul cântă.” Dezlănțuirea intemperiilor are un farmec deosebit, fenomen pregătit de simboluri ale strălucirii (licuricii) și înălțimii (munții), până la revelarea gingășiei mirificei brume. Licuricii au căpătat un atribut al planării, al zborului cosmic, sfidând formele telurice: „Licurici în zbor / pe crestele munților / cea dintâi brumă.”

Daniel Lăcătuș s-a luat în serios, în privința poemelor de sorginte japoneză.

Ioan Seni

Cornel Pop și rugăciunea cântată

Din nou publicistul Menuț Maximilian ne surprinde cu un volum excepțional publicat la editura Eikon din Cluj-Napoca. Pe cât de valoros este efortul autorului de a publica această carte, pe atât de valoroasă este și personalitatea care este prezentată în volum - profesorul canonic **Cornel Pop**, un specialist de mare clasă la nivel național. De aceea, pentru oricare dintre cititorii cărții satisfacția este dublă. Pe de-o parte îl admirăm pe autor pentru noua lui performanță, pentru hărnicia și talentul lui, pentru stilul său direct, sincer și convingător, pentru meritul de a fi scos pe piața informației o carte valoroasă. Pe de altă parte, Menuț evidențiază performanțele unei personalități atât de bine cunoscute și complexe în lumea elevată a armoniilor corale, evidențiind și aspecte picante din viața acesteia. Pentru bistrițeni, marea performanță a lui Cornel Pop este **Corala „Andrei Mureșanu”** prin intermediul căreia iubitorii muzicii sacre, au avut și au acces la reverberațiile armoniilor profunde. Prin „armele” acestei corale - „cânturile... muzica și poezia cu parfumul lor ceresc” și prin dirijorul ei, coriștii bistrițeni sunt binecunoscuți în mediile religioase, universitare și culturale ale județului și ale țării. Armonia muzicii liturgice corale este satisfacția cea mai relevantă a maestrului, dar la fel de pasionat este și atunci când dă expresivitate artistică lucrărilor unor mari compozitori români precum Tudor Jarda căruia i-a închinat și o selectă reuniune corală cu participări interjudețene sau internaționale (2010, 30 mai, ediția III-a - un cor din Mandelo - Italia, din Câmpulung, Șomcuta Mare, Bistrița și Năsăud).

Mă număr printre cei ce beneficiază de îndrumările dirijorale

ale maestrului Cornel Pop, în **Corul „Deisis”** de la Năsăud, cor inițiat de preoții **D-tru Tomi** și **Leon Pop** și menținut astăzi de pr. **Lucian Greab**. Este un privilegiu să-l cunoști pe părintele arhidiacon Cornel Pop ca instructor sau dirijor, ca om cu un caracter de admirat pentru că mereu etalează un suflet tânăr, este mai mult decât punctual, te domină prin profesionalismul său, prin observațiile sale ironice dar sincere și binefăcătoare. Prestigiul pe care și l-a câștigat a fost clădit prin muncă și pasiune interpretativă, printr-o exigență bine gestionată, prin felul de a ști să se facă util și eficient.

Lucrând cu formațiile corale de la Feldru, Zagra, Maieru, Nepos, Prislop, Leșu, dar mai ales de la Năsăud, unde a ocupat și funcția de director al Casei de Cultură, maestrul Cornel Pop a obținut rezultate relevante, dovedindu-se un mentor cu har al mișcării artistice locale. Mutat la Bistrița își leagă viața de înființarea ansamblului **„Cununa de pe Someș”**, a Corului Sindicatelor devenit din 1974 **Corala „Andrei Mureșanu”**, cu care va începe seria premiilor în cele mai mari festivaluri din țară și străinătate.

Cu orchestra profesionistă din Bistrița a câștigat trofee prețioase în Franța, URSS, Polonia, Grecia, Germania, Chișinău... A refuzat ofertele universitare pentru a se consacra muzicii corale religioase din ținutul nostru fiind răsplătit cu rangul de arhidiacon, la propunerea protopopului de Năsăud, pr. Ioan Dâmbu. Numeroase sunt hramurile și locașurile de cult la care prezența maestrului dirijor cu coralele de Năsăud sau Bistrița era prezent. Presa județeană și cea națională elogiau firesc prestația acestora, un corespondent harnic și oportun fiind prof. **Ștefan Pop**. Stau mărturie și CD-urile cu cântări religioase ale formațiilor dirijate de maestrul Cornel Pop. Rămâne mereu tânăr, riguros, bine organizat, sever mai întâi cu el însuși și apoi cu ceilalți. De aceea este admirat și respectat ca o strălucită emblemă a ținutului nostru someșan și nu numai. La așa o personalitate, așa o carte. Cinstei cui a scris-o.

Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” (Mizil - ediția a IV-a)

Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria orașului Mizil organizează a patra ediție a **Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”**

Participanții (nu există condiții de vârstă sau apartenență la Uniunea Scriitorilor sau la alte forme asociative ale scriitorilor) vor trimite, până la data de 10 septembrie a.c.: ♦ pentru **Secțiunea Poezie: minimum 10 – maxim 20** poezii pe suport electronic (e-mail sau C.D), ♦ pentru **Secțiunea Proză**: una sau mai multe lucrări de proză scurtă (în total maxim 20 pagini cu Times New Roman - corp 14). ♦ Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicate sub pseudonim, va specifica și acest lucru). Se anexează un C.V. care va cuprinde, obligatoriu: adresele de corespondență (adresa poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format 10 x 15), de preferat tot în format electronic.

C.D. - urile expediate prin poștă (verificați corectitudinea formatării!) se trimit în plic, pe adresa: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Grigorescu Bacovia, nr.13 A, Mizil, jud. Prahova.**

Textul prin e-mail vor fi expediate la adresa: **lucian_manailescu@yahoo.com**. (Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit).

Juriul va fi format din 5 membri ai Uniunii Scriitorilor din România, reprezentând 5 zone diferite ale țării, iar notele acordate vor fi făcute publice (în cazul premianților), sau vor fi comunicate personal celor interesați.

Se vor acorda: **Marele Premiu**, câte trei premii pentru fiecare secțiune și mai multe mențiuni, din partea unor publicații și reviste literare.

Emil PROȘCAN

P.S. Colaborările pentru numerele viitoare ale revistei **Fereastra** se primesc la adresele de e-mail:

lucian_manailescu@yahoo.com. sau
leonidacondeescu@yahoo.com

Abonamente se pot face la sediul redacției, prin mandat poștal sau depunând suma respectivă în Cont IBAN:

RO60RZBR 0000060010080523

deschis la „Raiffeizen BANK” – Filiala Mizil (Cod Fiscal: 23032460)

Vă rugăm să anunțați prin e-mailul din caseta de redacție faptul că v-ați abonat, pentru a beneficia de primirea numărului imediat următor al revistei.

Prețul unui număr - 5 lei, 3 numere - 15 lei, 6 numere - 30 lei, în această sumă intrând și cheltuielile de expediere.

Festivalul Internațional de Literatură „Tudor Arghezi” EDIȚIA XXX

Ediția din acest an (a XXX-a) a Festivalului Internațional de Literatură „Tudor Arghezi”, s-a desfășurat în perioada 21-23 mai 2010, la Târgu Jiu și Târgu-Cărbunești (excelentă organizarea asigurată de Consiliul Județean Gorj, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Gorj condus de Ion Cepoi, Biblioteca Județeană „Christian Tell”, Consiliul Local și Primăria Târgu-Cărbunești, Școala Populară de Artă Târgu-Jiu, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor din România). Evenimentul a fost onorat de prezența ficei poetului, doamna **Mitzura Arghezi**, dar și de numeroși scriitori și artiști plastici

Concursul de grupaje de versuri pentru tinerii poeți și volume de debut i-a avut în juriu pe **Ilie Constantin, Gh. Grigurcu, Gabriel Chifu, Horia Gârbea, Nicolae Dragoș, Ion Cepoi, Spiridon Popescu**.

Juriul a decis să acorde premiul I tinerei poete și colaboratoare a revistei noastre, **Adelina Dozescu**. Premiul pentru volume de debut în 2009 a fost câștigat de **Marius Conkan** iar cel pentru arghezologie de **Zenovie Cărlușgea**. A avut loc vernisajul unei semnificative expoziții a artistului plastic **Gheorghe Dică**. O parte dintre lucrările sale au ilustrat un album cu poeme argheziene, în română și în traducere franceză.

Iată o parte dintre textele premiate, semnate de Adelina

Dozescu:

CONFESIÓN I

fiecare secundă e o lovitură de bici
în piept muzica și moartea –
același refren prost
Marius nu se deosebește
de un copil autist
îi par o simplă kore decupată din
revistele cu femei singure
vede în atingerile mele traiectorii
greșite ale mâinilor
în je t'aime exerciții pentru dicție
râde când îi spun că singurătatea
îi poartă numele

KORE 2

Corina se trezește
dis-de-dimineață
pune cafea în 2 căni
dă drumu la gaz
Corina își imaginează
că face dragoste
zgârie pereții/strânge mâinile
la piept
I love you I love you
se aude dintr-un radio

crede că M. își schimbă vocea
de dragul ei
își mușcă buza și începe să râdă

Corina se întoarce
pe cealaltă parte a patului
când plânge
își aprinde o țigară
realizează că M. îi lipsește
pune urechea la podea și
ascultă pașii
uneori fericirea
poartă mărimea 44

Revista Fereastra

Publicație editată de: Asociația Culturală
„Agatha Grigorescu Bacovia” - MIZIL

Cod fiscal: 230324460;

Cod IBAN: RO60RZBR0000060010080523,
deschis la „Raiffeizen Bank” - filiala Mizil

Str. Agatha Grigorescu Bacovia”, nr. 13A
Telefoane: 0244251144; 0722653808 - director;
0732731196, 0769210763 - redactor șef

E-mail: **lucian_manailescu@yahoo.com**

Redacția

Director: **Emil Proșcan**,
redactor șef: **Lucian Mănailescu**

ISSN 1844 - 2749

Autorii materialelor publicate răspund în mod direct de conținutul acestora.

Traduceri din poezia americană

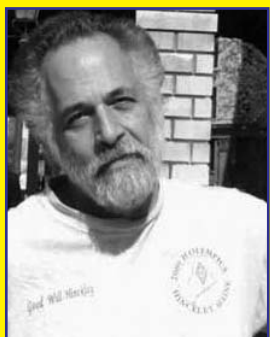

Allen GINSBER

136 de silabe la
Centrul Dharma
Rocky Mountain

Coadă întoarsă către răsăritul roșu
deasupra coroanei de ienupăr
singuratică coțofană croncănind.
Înebunesc la Oryoki în camera altarului –
scai înfloriți târziu după-amiaza.
Îi pun pe cămașă și-i dau jos în lumina
soarelui plimbându-se pe potecă la prânz.
O sămânță de pădărie plutește
pe deasupra mlaștinii de iarbă cu tânțari.
La 4 A.M. doi oameni de vârstă mijlocie
dorm la un loc cu mâinile împreunate.
În lumina înjumătățită a zorilor
câteva păsări ciripesc sub Pleiade.
Cerule se înroșește între pini,
agitate vrăbiile piuie – cip cip cip
Cip cip.

Ira SADOFF

Înmormântarea
mamei mele

Rabinul nu spune cât
era de afurisită și
plângăreață,
fragilă și vorace,
dezordonată,
fără glas și fără folos,
la capătul frânghiei

prea lungi.

El n-a stat vreodată alături de ea
ca o statuie în vreme ce vocile de radio
o chemau de la Domnul.
El nu spune cum dansa mambo cu mătura ei,
clătinându-se, balansându-se, și cum
suspina în amurguri, până ce noi
ne întorceam de la școală ca să o hrănim.
Ea nu l-a înspăimântat niciodată,
nici nu s-a înclinat ca să-l sărute,
înfrigurată și moale ca un burete,
nu i-a strâns vreodată mâna, un os alb
zăvorând ușile, lăsând jaluzelele.
Ea nu i-a trimis niciodată gândaci
în scrisori, el n-a văzut-o vreodată
căzută pe scări, moartă și trează.
Nu i-a privit niciodată murmurul
și plânsul, el n-a văzut vreodată
plasele de păianjen în care citea semnele
că viața ei se terminase, cu mult înainte
ca ei să o arunce într-o cutie, înaintea
copiilor răsușiți unul către celălalt,
de când nu au învățat niciodată să se roage.
de ar trebui să mă gândesc la ea,
dacă aş putea compara clipa ei pe pământ,
voi spune că ea era una din
micile sculpturi ale lui Dumnezeu,
polizată de glazură, una pe care vântul
a suflat-o de pe raft.

Kay Ryan

Nimic la voia întâmplării
Nimic nu există ca un

calup
care nu poate fi împărțit.
Dacă nimic nu este la întâmplare
nu e doar o vorbă;
ci marele pariu.
Nu te minunezi
de felul cum gândesc oamenii
țărurile spațiului –
și timpul nu contează?
Cum vor goli
marile rezervoare până la
noroii și salamandre
dorind mulțumiri?

Mary Oliver

Sălbaticul „hăis și cea”

Nu trebuie să fii bun.
Nu trebuie să mergi
pe genunchi
regretând câteva
mile prin deșert.
Doar să îți lași prostuțul animalul din trup
să iubească ceea ce iubește.
Vorbește-mi despre dezamăgirile tale,
ca să ți le zic pe-ale mele.
Între timp lumea merge mai departe.
Între timp soarele și pietricelele curate
ale ploii se mișcă de-a curmezișul vederii,
pe deasupra preriilor și a copacilor denși,
munților și a râurilor.
Oricine-ai fi, nu contează cât de singur,
lumea se oferă pe sine imaginației tale,
te cheamă cu îndemnuri sălbatice, severe
și tulburătoare
din nou și din nou vestindu-ți locul
în familia lucrurilor.

Nikki Giovanni

Prima mea amintire

Aceasta
e prima mea amintire:
o cameră mare
cu mese grele de lemn
care stăteau pe
podeaua scârțâindă
dunga

verzuie a unui abajur
ce lumina jos la centru
scaunele grele de stejar care erau prea
joase
sau poate că eram eu prea mică
pentru a sta în ele să citesc
așa că prima mea carte a fost mare
dintotdeauna

sus în foaier
patru pași în semicercul unui birou
conduceau la partea din stânga a unui
opis de cărți pe dreapta
ziarele drapau ceea ce semăna cu un macat
și magazinele păreau să se ivească din zid
apoi zâmbetul de „bine-ai venit”
al bibliotecarului meu
anticipația lui din inima mea
toate aceste cărți – o altă lume –
abia așteptând
amprente mele.

Charles Simic

Ochii fixați cu ace

Cât de mult lucrează moartea,

nu știe nimeni câte adună
într-o lungă zi. Mărunta
soție mereu singură
călcând lenjeria morții.
Frumoasele fiice
aranjându-i morții masă pentru supă.
Vecinii joacă
septică în curte
ori stau pe treptele scării
bându-și berea. Moartea,
care va să zică, într-o ciudată
parte a orașului se uită după
cineva cu o tuse grea,
dar adresa e oarecum anapoda,
nici moartea nu o poate desluși
între atâtea uși zăvorâte...
și ploaia începe să cadă.
e-o noapte furtunoasă înainte.
Moartea nu are măcar un ziar
să-și acopere capul,
nici moneda de zece cenți
pentru singura înțepătură dată,
se dezbracă încet, somnoroasă,
întinzându-se goală
pe partea moartă a patului.

Elizabeth Alexander

Blues

Sunt leneșă,
cea mai leneșă
fată din lume.
Dorm în timpul
zilei când am chef, până
mi se șifonează fața
și se umflă,
până buzele mi se usucă
înfierbântate.
Eu mănânc la fel cum mă rog:
prăjituri cu lapte după prânz, unt și maioneză
pe cartofii mei copți, acea mâncare
a oamenilor trândavi, care îți face
pielea galben-întunecată.
Uneori duminica la vremea cinei
sunt încă în furoul de noapte, singurul
cu dantela curată deșirându-se pentru că
nu am cârpit-o. În multe zile
nu fac nici o mișcare, doar
țin cont de ea, apoi îmi frec burta
înghețată și mă întind pe jos. Chiar și
poemele mele sunt leneșe. Folosesc
silabe în loc de iambi, preferă
să meargă pieziș în loc de gongul unei rime
totale, sunt scurte în timp ce altele țin
mai multe pagini. Și ieri, de exemplu,
n-am lucrat deloc! M-am suit în mașină
și am condus până la magazinele din piață,
și-am cumpărat șosete jartiere și chiloți
din banii tatălui meu.

.....
Nu-i nici un păcat aici, doar trândăvie.
Sunt născută să fiu un fitil
care continuă să ardă.

Mi-am interzis somnul ani la rând,
trezindu-mă noaptea să repet
poveștile noi spuse de cu seară
despre evadații pușcăriei din apropiere,
durdulii care mâncau pui prăjit
și se trezeau morți.
În somn mă uit după
poemele de forma unui V deschis
victorie a păsărilor în formație
sau brațele lor întinse spunând – vă iert,
pe toți vă iert.

Traduceri de Livi OFILEANU